SELECTIONS FROM THE RECORDS

OF THE

MADRAS GOVERNMENT.

DUTCH RECORDS No. 14.

MEMOIR

WRITTEN IN THE YEAR 1677 A.D.

BY

HENDRIK ADRIAAN VAN RHEEDE,

COMMANDEUR OF THE MALABAR, CANARA AND WINGURLA COAST,

FOR HIS SUCCESSOR.

OFFICIEEL AFSCHRIFT

VAN HET

CORSPRONKELIJK GEDENKSCHRIFT GESCHREVEN IN 1677 A.D.

DOOR

HENDRIK ADRIAAN VAN RHEEDE

COMMANDEUR OVER DE KUSTEN MALABAAR, CANARA EN WINGURLA

NAGELATEN AAN ZIJNEN OPVOLGER.

MADRAS:

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS.

1911.

VOORWOORD.

De volgende "Memorie" is gedrukt van een afschrift uit Holland naar Madras gezonden. Dit afschrift heb ik zorgvuldig vergeleken met twee andere manuscripten, die hier in het archief van Madras bewaard worden. Het eerste (A) is zeer oud en beschadigd en draagt het jaartal 1677. Het tweede (B) is een mooie, geheel onbeschadigde kopie, gekocht door de Regeering van Madras van den Boekhandelaar Nijhoff en was afgeschreven in het jaar 1799. Op het titelblad leest men als volgt: "Origineele Copia Memorie door den Heer oud Commandeur Hendrik Adriaan van Rheede aan den E. Heer Commandeur Jacob Lobs gelaaten den 17 Maart 1677 met de origineele aannotatien ter ordre van haar Edele hoog Agtb: te Batavia, door den Heer Commissaris Maarten Huisman en den Raad gedaan." Deze "aannotatien" beslaan zes en twintig paginas en worden niet in het eerstgenoemde afschrift noch in het manuscript A gevonden en zijn ook niet in deze uitgave gedrukt.

MADRAS,
20*th July* 1910.

REV. A. J. VAN DER BURG.

Aen den Edele Heer Jacob Lobz commandeur over de custen Mallabaer, Canara en Wingurla.

Mijn Heer Jacob Lobz.

Dewijl haar Edele achtbare d'Edele Heeren gouverneur generael Joan Maatsuycker ende d'Edele Raden van India mij hebben belast ende gebooden in haar Edele missive van dato 26 September a° 1676, aen UEdele behoorlijck over te geven en de in handen te stellen het gebiedt ende den gantschen aenkleven van het commandement van Mallabaar ende Canara met de ondergehoorende steeden, forten, onderdaenen ende 's Compagnies middelen, onder mij als commandeur bescheyden ende verantwoordelijck geweest, gelijck dan in gevolgen van dien reets gedaen ende naargekomen is, soo wensche ick UEdele bij deesen met gemelte bediening ende het wel bestieren van's Compagnies saecken te deser custe alle geluck ende voorspoet.

Het heeft haar gemelte Edele Achtbare mede gelieft mij te belasten van aen UEdele ter handt te stellen een corte ende bondige memorie van de nodigste zaacken alhier te verrigten, niet alleen als aen mijnen successeur tot een reglument (op haar Edele approbatie) maar oock als aen een eerlijck, billick ende onpartijdigh commissaris, gelijck ick om zulcx te verkrijgen ijverigh versocht hadde, dienvolgende sal het noch voor mijn niet wel te vermijden wesen, dat dit geschrift wat omstandich zij, omdat ick in desen meer voor heb UEdele te toonen hoe dat ick 's Compagnies belangh heb aengemerckt ende te werck gestelt, als wel UEdele aen mijn begrip ende insichte te raaden off te binden.

Doch eer dat ick tot eenige bijsonderheeden behoore voor te gaan, soude het gevoegelijck wesen voor aff in ordre UEdele te noemen de namen ende landerijen der vorsten ende lantheeren op Malabaar woonende, met de welcke d'Edele Compagnie in verbond ende nabuerschap gemeenschap heeft, met aanwijsingh waer hun landen gelegen zijn, op dat UEdele als een register off caarte eenigh begryp soude mogen hebben van namen ende luyden, die in de beginnen vreemt voorkomen ende met welcke UEdele al ten eersten sal moeten omgaen. Niet dat ick voor heb de geheele cust te beschrijven, maar alleen het voornaemste, alsoo ick mijn verseecker datter noch verscheyde vorsten op Mallabaar aensienelijcke landerijen besitten ende volcomen gebiedt voeren, welckers namen ick selffs nooyt heb hooren noemen.

Het commandement streckt sich uyt over alles, dat van 's Compagnies zaaken ende omslagh gelegen is tusschen de caap Comoryn in 't zuyden, en de landen van den grooten Mogol in 't noorden, zijnde de custen Malabaar, Canara ende Visiapour uytmakende langs de zee . . . mijlen.

De cust Mallabaar bestaat uyt de landen van de caap Comoryn aff tot aen de grensen van Canara, off de rivier Mangaloor Canara neemt van daar zijn begin ende eyndicht aen de landen van de vorst van Visiapour [1].

Visiapour begint van Mirzee in't zuyden, ende eyndicht met de provintie van Hongeny [2] in't noorden tegen de landen van den Siva Ragia, off anders tegen de landen van den Mogol. Over de landen van Mallabaar gebooden van outs vier groote ende boven andere uytsteeckende princen off coningen, namentlijck Trevancoor, Cochin, Samoryn ende Colastrie.

Trevancoor regeert de landen van Comoryn aff tot aen Porca, onder wien gehooren de vorstinne van Atingen, Signatie, Peretalie, Ellodasorrevan, Marte, Caremballis, Pannapolie ende Calicoylan [3]. Atingen is de moeder ende stamme, waar uyt de vorsten van Trevancoor moeten gebooren, off door haar verkooren worden, regeert het lant gelegen tusschen Tegepatam ende Parol [4], drie mijlen besuyden de fortresse Coilan, nevens veel grooter deelen gelegen het landtwaart inne.

---

[1] Man. A. onleesbaar.
,, B. Geen komma achter "Canara" en kommapunt achter "Mangaloor."

[2] Man. A. onleesbaar.
,, B. Kongkenij. [*i.e.* Konkani].

[3] Man. B Signati, Peretalie, Elledesorrewan, Marta, Carembalie, Pannapolieen Calicoilan.

[4] Man. A. onleesbaar.
,, B. Paroe.

Singnatie [1], aff gekomen uyt het stamhuys van Trevancoor van een jonger suster, gebied het landt van Paroe aff tot Carnapolie toe, sijnde dat lantschap noch in zich verdeelt in drie deelen, waarvan het eerste de coninginne Signatie, het tweede den Poele de Bariate ende 't derde den Guripo de Trevancoor absoluyt gebied, veroorsaackt door de erffenisse van drie susters uyt Signatie voortgekomen, ende die gemelte landen alsoo in drien hebben gebroocken.

Peretalie de derde suster van Atingen gebiedt door een prins over de landen gelegen achter Coilan tot aen 't gebergte ende is tegenwoordich aen Colicoilan bij adoptie onder een hooft gekoomen, heeft aen de zeecant geen gebiedt.

Elledasoriwan gelegen tusschen Trevancoor ende de landen van Madure is bij erff ende versterff [2] aen den Trevancoor vervallen, die het oock door zijn Princen doet bestieren ende regeeren, is meede affgekomen uijt een suster van Atingen.

Marte off Carnapolie lijt tusschen de rivier van Coilan of Ajbike tot aen het dorp Alepaer [3] langs de see (staande onder den Ragie van Calicoilan) slingerende voorts te landewaarts in met vele bogten in het gebied van Signatie ende Calicoilan.

Calicoylan gelegen aen de zee van Panderatoerty [4] off in 't suyden tot aen de landen van Tirkenapolie Ragia, in 't noorden loopt met een groot ende breed gebiedt te landtwaart in ende wert aldaer bepaelt door Teckencoer Madure ende Elledasoriwan.

Betimene ofte Carambali is gelegen aen de oversijde van de rivier, die sijn landen van de zee affscheyden, ende loopt met een cleyn gebied landwaart in. Rontom beset door de landen van Calicoilan in 't noorden ende den Ragia van Porca in 't suyden.

Tirckenapollie Ragia een machtig heer ende seer hoog van geslagt, is gelegen met een cleijn stuck landt van Calicoilans gebied aff aen Porca langs de zee, sijnde landwaart in omseth [5] door Betimene ende Porca.

Pannapolie gelegen lantwaart in achter Calicoylan is bij versterff aen den Calicoilansen Ragia vervallen; dese vier stamhuysen ende vorsten-dommen werden met eenen naem genoemt Tscherreway, afgekomen van eene vrouw hebbende vier dochters, maar zijn met verloop van tijt en versterff van den anderen affgescheyden, te weten twee onder den tegenwoordigen Ragia van Calicoilan, als Coycoylette ende Parnapolie, de andere twee Martingal ende Carambatie [6] onder den tegenwoordige Ragia van Bettimene, welcken laesten noch tegenwoordigh onder den vorst van Trevancoor gestelt gebleven is met den naem van protector, ende macht van die landen met princen ende erffgenamen te mogen versien, en alle dese voornoemde landschappen hebben van outs gestaen onder de oppermacht van den Ragia van Trevancoor anders genoemt Tipaposoiwan [7], alhoewel den selven heden daags weynich gebied overgehouden heeft, met de outheyt gelijck.

Teckencoer een vorst van groote landen ende volck, is op sich selfs ende geleegen over geen zijde van het binnenlandse meer, gemeenelijck de breede rivier genaemt, paelt in 't zuyden tegen Calicoilan ende Achtencoit [8], mede een vorst op sich selfs aen 't gebergte geleegen, ende tegen het noorden den Ragia van Beckencoor.

Het gebied van den Ragia van Cochim den tweede Coninck van 't suyder Malabaar heeft een groote streeck landt ende veel vorsten, die hem eere bewijsen ende hulpe schuldich zijn, zoo in den oorlogh als beraadt, ende zijn den Ragia van Porca aen de zeecant gelegen benoorden Pagodinka [9] streckt van daar aff noordtwaart tot aen het landtschap Moutan, te landewaart is hij beset met Betimene, Calicoilan, Teekencoer ende Beckencoer [10].

Moutan off Ellertasoriwan, een vorstendom aen Cochin verstorven, neempt zijn begin van Porca aff in 't zuyden ende eyndigt in 't noorden tot aen 't gebied ende de vrije heerlijckheyt Paloertie, waer nevens de stadt Cochim gelegen is, dit landtschap Moutan werdt in 't oosten off bovenlandt affgescheyden door een rivier ende 't groote binnenwater, alwaar zijn begin neemt den Berckencoer, in 't westen door de rivier ende de landen Moutan bepaelt, in 't oosten het gebergte ende de landen van Madure ofte Pandy, in 't suyden Teekencoer ende in 't noorden Coeroernado.

---

[1] B. Signatie.
[2] B. Erfoersterf.
[3] B. Alepaar.
[4] B. Paderatoertie.
[5] A. onleesbaar.
B. "Ontset."
[6] B. Carimbalie.
[7] B. Tipaposoruwan.
[8] B. Achencoil.
[9] B. pagodinha.
[10] B. Teckencoer en Berkencoer.

Coeroernado, een vorstendom aen Cochin verstorven, is van groot begrip, loopt geheel in 't gebergte tot aen het gebied van de seven Cumaels [1] off vrijheeren ende in 't westen tot tegen over de stadt Cochim zijnde de landen ons naest gelegen, gemenelijck Anjiecajmael genaemt, zuijdwaarts loopt het tegen Berckencoer ende benoorden tegens Rapolien Paroe ende Mangatty.

Paroe, een vorstendom gelijck Porca heeft Braminees tot coningen, leijt bezuyden de rivier van Cranganoor, in 't westen door 't eylandt Bajpin van de zee affgescheyden, in 't oosten door de landen van den Paljetter ende 't gebiedt van Mangatty.

Mangatty b' oosten Cranganoor is bepaelt ten zuyden door Chenotty ende Paroe, loopt geheel in 't gebergte, in 't noorden door den landen van Corretie, Ambalagatty ende Colligure Caymael.

Baypin, het eylandt gelegen tusschen de rivieren van Cochim ende Cranganoor hoort onder Cochim ende aen verscheyde landt heeren in eygendom.

Cranganoor off Paddanjate Coil legt langs de zee, in 't westen, en is bepaalt in 't oosten met de landen van Mourianatu, Nambiaer [2], in 't noorden langs de zee door de landen van Coederatta Nayro onder den Samoryn, en aen de landzijde door Bellenge of Airoer.

Airoer het stamhuys van de Ragias van Cranganoor heeft in 't zuyden Padenjate Coil, ten oosten beset door Mourianato ende verscheyde landen gehoorende onder Cochin.

Den Samorijn den derden coninck op Malabaar ende heeft geen minder gebiedt als de andere vorsten, begint van Cranganoor in 't zuyden met het landtschap Oeneterrie ende eyndigt aen de rivier Cottacael, binnen welck gelegen zijn verscheyde vorsten als :

Oeneterrie hebbende sijn landen achter Cranganoor tot aen de rivier Situany [3] naar 't noorden, in 't oosten de landen van Belloasse Nambiaer ende Pannemokette Caymael onder Cochim ende 't westen de zee.

Palengieri Nayro begint langs de zee van Situany in 't zuyden tot aen de rivier van Ponary [4] in 't noorden, in 't oosten beseth door de Cochimse vorsten Aynacoetty Manacalatta, Calatta [5] Sjitul Namboeris.

Bettette Coil begint langs de zee van de rivier Panary in 't zuyden ende eyndigt tegen de landen van Paroepa Coil in 't noorden aen de rivier Caragondi, beoosten tegen de landen van den vrijvorst Bamenade Karee [6], uyt dit huys van Bettette sijn de coningen van Cochim geroepen tot de croone in plaetse van Moetavise [7].

Paroepa Coil begint van de rivier Caragondi in 't zuyden langs de zee voort loopende tot aen de landen van den Ragia Repoe [8] Coil in 't noorden, zijnde in 't oosten bepaalt door de landen van Ayende ende Payenade. Repoe Coil in 't zuyden bepaalt door de landen van Paroepa Coil loopt in 't noorden tegen de landen van Tameracherrie ende Calicoe [9] en het stamhuys der Samorynse coningen, ende wert daardoor rontom besloten, 't welck oock genaemt wort Conale, Conaderie off Eerenadecare. Tameracherrie gelegen bezuyden Calicoe off Calicoet, heeft in 't noorden de landen van Grimgal Namboery, sijnde langs de zeecant de uytterste palen van den Samoryn.

[10] Grimgal Namboery een geestelijck heer, paelt aen 't begin van Balenoer onder Colastre, in 't noorden tot aen de rivier Cottekae off Consalie, onder desen Ragia woonen de voornaemste zeerovers.

Colastri off Collettenade is den vierden coninck op Mallabaer ende heeft een groot gebied, beginnende van Coote Cal onder den Samoryn in 't zuyden ende eyndigt met Nilisaram in 't noorden tegen de landen van Canara, onder hem zijn de vorsten :

---

[1] A. onleesbaar.
B. Caymaals.

[2] B. Mourianaten Nambiaar.

[3] B. Situay [*i.e.*, Chettuvayi].

[4] B. Panany [*i.e.*, Ponnani].

[5] B. Cacatta en.

[6] B. Kande.

[7] B. Moetavile.

[8] *Lager* Beppoe in alle manuscripten.

[9] B. en Calicoil.

[10] A. & B. Iringal.

Balenoer, die in 't zuyden begint van de rivier Cootocal langs de zee totaen de rivier Dermapatam, in 't noorden heeft meede verscheyde rooffnesten onder sijn gebied als Tjitrambirie, Berregare, Moetingal, T' Sjombay ende Majelle [1], beoosten loopen sijn landen aen het gebiedt van den machtigen vrijen vorst Parreveacoil.

Parreveacoil leyt b'oosten Ballenoer, paelt in 't zuyden tegen de landen van den Samorijn ende de bergh heeren der Cardamon landen ende eyndicht in't zuyt oosten tot aen de grensen van den Neyck van Masoer [2] ende den Cochinsen lantheer Terroertecke Nayre op de grensen van Madure.

Dermapatam, Cananoor, Welliapatnam, ende Maravy, langs de zee van Ballanoer noordtwaarts gelegen, staan onder Colastrie eygen erffelijck gebied, die de landwaart in door bovenlandse vorsten als grensen beslooten leggen, als :

Tallacheri, Moeta, Nayro b'oosten Dermapatnam ende loopt achter de landen van Colastry tot bij ende achter 't gebiedt van Cananoor de fortresse, ende sluyt in 't noorden tegen Tsjonette Terre Caimael.

Tsjonette Terre Caimael [3] maer paelt in 't noorden aen Allerteterre Caimael, maer beoosten tegen Paraveacoil en de landen van Nilisaram.

Allerteterre Caimael maar grenst achter de rivier Welliapatnam in 't westen, in 't noorden tegen Allerta Addavoddy, in 't oosten tegen Coddegemalle off het gebiedt van Maysoer.

Allerta Addevody sluyt in 't noorden met Nilisaram het gebiedt van Colastry tegen de grensen van Canara ende in 't oosten nae het gebergte tegen Coambaddy, onder den Neyck van Maysoer behoorende, zijnde Nilisaram de porto, waarmede de hedendaeghse cust van Malabaer (die meerendeele een tale, gewoonten, zeeden ende wetten gebruycken) van andere affgescheyden wort.

II. Gemelte Ragias, Vorsen ende Heeren besitten een seer groote macht van Nayros off leenmannen, die gehouden sijn hun heeren te dienen in den oorlogh. Ick hebbe van haar getal een corte memorie hier onder gestelt, zijnde soodanigh als de selve Ragias bekent staen al bij de eerste uijtdeelingh van Sjerampirmael ingeschreven te zijn, ja de meeste part werden tot een bijnaem gegeven het getal van hun Nayros, ende het is seecker, dat veele heden ten daege vrij stercker van volck zijn dan men haar in den beginnen geschat heeft ; buyten dien hebben de landen noch wel zoo veel volck van wapenen als de Nayros uytmaacken, Siegos [4] genaemt, dogh hier van dienen [5] haar de landen als sij tegens haare heeren zijn opgestaan en dat zij haar vrijheeden ende voorechten moeten beschermen, invoegen men kan seggen dat dese natie bestaat uijt een schrickelijck getal van gewaapende en tot den oorlogh ende haar bescherm weerbaar mannen, beloopende te samen verre over dertich maal hondert duysent soldaaten, want hier onder sijn niet gereeckent een onnoemelijck getal andere menschen die tot den oorlogh onwaardich worden gehouden, ende andere van gees telijck leven, gelijck de Braminees, die geweer te voeren verboden is, en haar met geen bloed off dooden mogen besmetten.

Tipaposourewan.

Trevancoor	... ...	100,000
Atingen ...	... ...	30,000
Elledasoerewan	... ...	50,000
Peretalie ...	... ...	3,000
Signatie ...	... ...	30,000
Fiereway [6]	... ...	15,000
	——	228,000

[1] A. onleesbaar.
B. Tjitrambieni, Berregare, Moetingal, Tsjoembay en Majellie.

[2] A. Maysoer.
B. Do.

[3] A. onleesbaar.
B. laat uit "maer."

[4] A. Sjiegos.
B. Sjegos.

[5] A. onleesbaar.
B. die men, in plaats van "dienen."

[6] A. Tjereway.
B do.

Oedenade Carre.

Calicoilan	50,000	
Pannapolie	15,000	
Martingal	15,000	
Carambalie	15,000	
Tieambalanoer [1]	3,000	
Benbani Arregali	3,000	
		101,000

Cherreway Coimaer.

Tullechalli Bake Ellaijondare [2] Madiparamboe [3]	3,000	

Manyapolli.

Eddamane Ponnerotte Moterte Ananyapollie [4]	15,000	

Perumbare Coimaer.

Aaregate [5] Caoegampolie Mannali Madoone [6]	15,000	

Bembalanadda.

Kilpolie Cherreway	7,5000	
Martingalcour	37,000	
Tec : Ellencour	37,000	
Ponjato Perumael	3,000	
		152,000

Baddecancour.

Manato Illam	30,000	
Modda Calie	3,000	
Baypil Cour	15,000	
Kil Mallecour	15,000	
		63,000

Coetenade.

T,sembogacherrie		30,000

Rapolin.

Elengoloe Sorewan		50,000

T'siedinganato.

Elleerto Cour	10,000	
Moeterto Cour	10,000	
Ambadi Cour	10,000	
		30,000

Coeroernade.

Coeroer Moeta Coil	15,000	
Billiate Soriwan	15,000	
		30,000

[1] A. Tjeambalanoer-coil. B. do.

[2] A. onleesbaar. B. Ellesondare.

[3] A. onleesbaar. B. Maddamparamboe.

[4] A, B. Manyapollie.

[5] A, B. Arregate.

[6] A, B. Madoene.

Perimbo Dapponade[1].

Martingal Tavile	3,000	
Moeta Tavile	3,000	
Paloerty Tavile	3,000	
Tsialour Tavile	3,000	
Ella Tavile	3,000	
		15,000

Tsierragate[2] *Nade.*

Tierragatte[2] Caimaal	15,000	
Paddenjare Errette Caymael	8,000	
		23,000

Tierewellenade.

Coilpade		1,000

Pinder Errete Nade.

Pinder Errete Nambiadery		15,000

Mangatenade.

Belleta Tavila	10,000	
Carrate Tavila	15,000	
		25,000

Baype Nade.

Baypin Namboery		6,000

Arroenade.

Arroer Moeta Coil	1,000	
Padenjate Coil	1,000	
		2,000

Marinado Nade.

Marinanade[3]		3,000

Nandi Errette Nade.

Cooresiery Caymael	30,000	
Cooretie Caymael	5,000	
Siangar Angodde Caimael	5,000	
Parremokette Caymael	3,000	
		43,000

Tallepolli Nade.

Aina Coety Nambeddi	15,000	
Mana Callatta Nambeddi	15,000	
[4] T Situl Nambeddi	15,000	
Cacatta Nambeddi	15,000	
		60,000

Terroer Nade.

[5] Terroe Teckennaire		15,000

Mapera Nette.

Belloasty Nambiaer		3,000

Ballanaden Carre.

Balloe Nade Conaderie		30,000

[1] A, B. Dapponude.
[2] A, B. Tsjerragate.
[3] A, B. Morinanade Nambiaar.
[4] A. 'Tsjtul. B. Esjtul.
[5] A, B. Cerroe.

[1] *Ferenaden Carre.*

Connale Connaderie	40,000	
Bettette Coil	2,000	
Paroepa Coil	3,000	
Bepoe Coil	2,000	
		50,000

Tamerasery Nade.

Ayenade [2]	20,000	
Payende	15,000	
		35,000

Iregalande.

Irengal Namboery	3,000	
Coederette Nayro	10,000	
Oenetterie	10,000	
Palengier Nayro	3,000	
Mangat Acha	3,000	
Dammansiery Illedo	10,000	
Ramenate Caree	15,000	
		54,000

Collettenade.

Colastry Oodienoote [3] Coilam Palli Coilam Noetsiolie Coilam [4] Tsjerreke Coilam }		230,000
Ballenoer Berregare		30,000
Tallacheri Moeta Nayro		15,000
Tsjonette terre Caimael Maer [5]		30,000
Allerte terre Caimal Maer [5]		15,000

Allertenade.

Alberte Adda Vodde		30,000

Parreveanade.

Parrevea Coil		60,000

Bayela Nade.

Cante Mangaletta Naire	1,000	
Mannettane Naire	1,000	
Calpatte Naire	1,000	
Tirekey Patte Naire	1,000	
Moetiel Naire	3,000	
		7,000
te samen ...		1,514,000

Alle dese landen, coninckrijcken ende vorstendommen werden bewoont door een III
volck gemeenelijck Maleanne off bergh-luyden genoemt, en bij ons Malabaeren, die men in vier hoottgeslachten gevoegelijck can onderscheijden ende sijn Braminees, Chetteris, Soetaers [6] ende de vreemdelingen als Mooren, Jooden, Canaryns Christenen.

De Bramines zijn weder verdeelt in coningen, priesters off Namboeris, Pattamares off Pattares.

---

[1] A, B. Eerenaden.
[2] A. onleesbaar. B. Eyenade.
[3] A, B. Dodienoole.
[4] A, B. *Nil.*
[5] A, B. maar.
[6] A. Soetraes. B. Soetras.

De coningen onder de Bramines sijn Porca, Rapolin, Paro ende andere, hebbende als geestelijcke luyden oock wereltlijck gebied ende seer groot vermoogen ende aensien om haar geslacht, waar in den Ragia van Rapolin boven allen uijtsteeckt. Sij sijn onder de vorsten de billickste, geleert ende van een strengh leven, maar wederom door hun hooge geboorte seer verwaent, listich in hun voornemen, stouwt in 't uytvoeren, gereedt tot den oorlogh, tot wrake over eenigh ongelijck hun aengedaen; niemandt mach haer in den oorlogh dooden off quetsen, dat haar noch hooghmoediger maeckt.

Namboeris off priesters sijn Malabaerse Braminees, eenige hebben geen andere oeffeningh als den tempeldienst, vrij van alle wereltlijcke becommeringen, gedurich besich zijnde in de heydense weysheyt, sterrekijckerij ende natuerlijcke wetenschappen, dese sijn seer goede ende reckelijcke [1] luyden van een vroom ende zeedich leven, eeten nooyt jets dat leven heeft off geeft ende geen andere dranck dan water, hooningh, melck en booter; onder die selffde sijnder oock veele, die haar laten gebruycken aen de vorstenhooven, soo wel tot raadtsluyden als gesanten aen hun nabueren, 't zij in vreede off in oorlogh, ende aen wie de aldergewigtighste saeken van regeringh ende welvaat wert vertrouwt, soo meede de opvoeding der kinderen van alle voornaemste vorsten ende heeren; dese luyden sijn wel om mede te verkeeren voor die haar kennen ende haar maniere van leven maar een weynich konnen inschicken, want hun meeste . . . [2] ende wijscheyt maect deselve te met laetdunckende; evenwel sijn sij seer vrundelijck ende beleeft sonder oyt in gramschap haer te vergrijpen.

Pattamares off Pattares sijn meede Braminees dogh geen Malabaaren van affcomst, maar uyt de landen van Carnatica Singie ende Tanssouwer [3] door de Mooren verdreven sijnde, heeft sich dat volck met vrouwen ende kinderen ter neder geslagen op de grensen van Maduree ende Malabaar, te weeten in't zuyden onder gebiedt van Trevancoor, Calikoylan ende Teckencoer, als in't noorden onder Cochim ende den Samorijn, binnen en buyten het geberghte van Palacattierrie. Dit volck is verstrooyt over gantsch Malabaar, behalven de voornoemde hooftwooningen, alwaar deselve uyt barmherticheyt ende godsdienst sijn aengenomen, omdat de Malabaaren dese luyden in desen tyt eeven aensien gelijck de Jooden voormael de stamme Levi deeden, om haar geestelijck leven, maar omdat de menichte te groot ende der Mallabaeren rijckdom te cleyn was, soo grooten volck (bestaande uyt veel hondert duysent zielen) te voeden ende te onderhouden, soo heeft de noodt dese luyden gedwongen om middelen te soecken waar door sij mochten bestaan, namentlijck den inlandsen handel, gelijck dan deselve aen dese luyden t' eenemael is overgelaten met soo veel gunste, hulpe, ende voorrecht, dat sij door 't gantsche lant niet alleen tholvrij sijn, maar boovendien aen alle heeren-hooven ende heydensz tempels werden gespijst; maer dewijle dese groote meenichte niet alle cooplieden conde weesen, soo door hun armoede als de verwarringh daer onder gemenght, soo hebben de voornaemste groote geselschappen ende beursen gemaackt, onder bedingh dat niemant hun goederen noch coopman schappen souden mogen dragen dan hun eijgen volck voor een geset loon; in deser voegen werden alle dingen die Malabaar te lande intreckt ende uytgeeft, van dese Patarees op hooft en schouders gedragen, ende somwijlen als heele legers op de boven wegen gevonden.

Kettiris off Xettrie is de stamme der coningen, schoon alle deselve geen coningen sijn, ende datter oock buyten dit geslagt coningen gevonden worden, 't sijn egter de aller eedelste ende volgens [4] de Braminees in waardicheyt, den Ragia van Cochim, Cranganoor, Bellange, Bettette, Colastri sijn van dit geslacht ende noch veel andere.

Soetra is weder verdeelt in menichte van tacken off geslachten die soo affgescheyden van den anderen leven, dat yder van haer een geheel volck vertoont, soo ten aensien van haer beroep als maniere van leven, de aldervoornaemste deelingh bestaat onder de eerste trap, de Nayros, ende alle de andere die eenige neeringh ofte hantering doen.

---

[1] A. as above.
B. reekelijke.

[2] A. m . . . schap.
B. meesterschap.

[3] A, B. Tansjouwer.

[4] A. onleesbaar.
B. volgen.

De Nayros zijn luyden, die van jongh aff aen bij het geweer ende tot den oorlogh zijn opgevoedt, vrij van alle handtwerck ende coopmanschappen, anders dan de vruchten van hare landgoederen, die zij mogen verkopen ende tegen andere behoefften verruijlen; de landerijen die sij besitten zijn leengoederen, voor welckers gebruyck sij niet alleen gehouden zijn haar lantschappen te beschermen, maar oock den coninck off heer, daar onder sij gehooren, in den oorlogh te dienen, sonder andere betalingh als montcost, zij gaen alle andere onder 't geslacht van de Soetraes in eere verre te boven ende werden daerom gehouden voor de edele des lants, in welckers handen de macht en 't gewelt der gantsche natie beslooten is, cloeckmoedich ende onversaecht in 't vegten, uytnemende wel affgerecht in't gebruyck van alderhande geweer. Zij werden in den oorlogh nooyt tegen malcanderen gevangen in 't leven gehouden, omdat haar de doodt eerlijcker als een gevangenisse is. Zij trouwen nooyt off selden, ten minsten zijn zij aen de trouw niet gebonden, dienvolgende leven sonder eenige becommeringh, hebben altijt het geweer bij haar, soo dat met de minste wapenkreet, dat van hant tot hant voort loopt, een groote menichte in een corten tijt te samen comt. Hare wooningen sijn van den anderen affgescheyden in voegen dat yder huysgesin een hoeve lant omheynt tot wooningh heeft, staande haare huysen in de midden der thuynen. IV

De overige Soetras, en die men dese name niet en noemt, zijn de ambachten van boomclimmers, timmerluyden, smits, boeren, etc., ende maecken de menichte van't volck uyt; de eerste onder haar sijn de boomclimmers, anders genaemt Silgos,[1] die mede tot den oorlogh ende 't geweer gehouden zijn; dit volck dienen bijnae doorgaans om de Nayros in 't schermschool voor meester te dienen, anders is haar œffeningh de clappus boomen te tijfferen ende de surie, arack en suyker daar van te maacken, soodat sij doorgaans rijck van middelen zijn. Het vierde deel der inwoonders sijn de vremdelingen, die in seer grooten getal in dese Malabaerse landen versprijt sijn, ende die wederom in 4 geslachten onderkent zijn, als Jooden, Mooren, Canarijns ende Christenen.

De Jooden sijn seer langen tijt hier in dese gewesten geweest, en wert al gereeckent tot op den tijt der Babilonische gevanckenisse, sij hebben overal daar zij woonen geheele straaten, ende als cleyne dorpen wel van steene huysen getimmert, ende leven geheel vrij in de oeffeningh van hun godsdienst op verscheyde plaatsen met prachtige sinagoogen versien; haar handelingh is koopen en verkoopen, dragen geen geweer, maar werden door de vorsten der landen beschermt. Zij zijn door mengelingh met inlants vrouwen, ende den langen tijt tot een groot volck geworden. Mooren off Mahumetaenen sijn meede in seer groote menichte in dese landen versprijt, ende leven even gelijck de Jooden, uytgenomen dat zij de wapenen gebruycken ende op veel plaatsen bijnae een volcomen gebiedt voeren, alwaar sij oock ten rooff in zee vaaren. Het zijn de rijckste ende machtigste, oock naar—stigste coopluyden van't gantsche landt, ende daerom werden sij van de landvorsten aengehaelt ende gestreelt, om de groote voordeelen, die de landen van haren handel ende scheepvaert ontfangen. Sij reeckenen haer affkomstich van de Saraseenen ende Arabieren, ten tijde doen den Indische handel ende zeevaert alleen in haar handen stont, naderhant met de opkomst van Mahumet hebben sij dat geloove aengenomen ende niet weijnich voort geseth.

De Canarijns sijn affkomstich uyt de landen van Canara ende van Goa; daer is tusschen haar en de Jooden, ten aensien van haren handel ende cramerije, wooningh ende oeffeningh, weynich verschil. Zij zijn heydenen van 't selve geloove der Malabaren.

De Cristenen van St Thomas sijn meede het gantsche lant over verspreyt, en hebben groote dorpen tot haar wooningh, vrije oeffeningh der godsdienst; doch dewijl van dese Christenen naderhandt omstandiger moet gesprooken worden, zoo zal het genoech zijn hier maar te seggen dat zij onder de Malabaerse inwoonders geen geringe plaats verdienen.

De meeste moeyten ende hooftbreecken heb ick gevonden in de groote menichte van de vorsten ende lantheeren die haer onbepaelde magt ende gebied voeren langs dese cust ende omtrent de plaatsen daer men van 's Comp^s wegen hun vruntschap V

[1] A. Siegos.
B. do.

behoeft off hun vijandtschap te vreesen heeft, om welcke redenen oock is noodich g'oordeelt geweest alle die ragias off vorsten met schriftelijcke verbonden aen d' E: Comp[e] te verbinden, gelijck deselve in gevolge van dien oock aen d' E: Comp[e] verbonden zijn, eenige door gewelt van wapenen als Coilan, Betimene, Porca, den Samorijn ende Colastri, andere uyt gewillige vruntschap als Trevancoor, Calicoylan, eenige Cochinse vorsten, den Ragia Coetchin, Teckencoor &[a] ten is mede niet sonder moeyten geweest (schoon deselve in voegen voormelt bij geschriften verbonden waren) alle deselve soodanich te houden en bewaaren dat die contracten geen inbreuck leeden, mitsgaders de voordeelige conditien, daar in bij d' E: Comp[e] bedongen, oock ontfangen ende genooten wierden, want heel anders zijn de menschen in noodt ende onder drijgement van vier ende swaart, als wel met enckelde woorden sonder gevolgh, 'k wil seggen, dat nae dat dese menschen 's Comp[s] ontsaggelijcke naem ende schrickelijck gerugt nae den oorlogh door de vreede zijn gewent geworden ende haar somwijlen beginnen te stellen ende aff te trecken van de voorledene soo vreeschelijcke inbeeldingen, sij oock allencx haar hebben beginnen te gewennen die ontsachelijckheyt haar niet meer soo vervaarlijck te verthoonen, waar uyt dan is ontstaan dat zij als met eenigh weersien haar dagelijcx met cleijne macht sien dwingen tot het naekomen van dingen, waar toe sij voormael door een onwederstanelijck geweldt gebracht zijn, seer ongemackelijck verdragende te moeten hun voordeelen missen sonder de noot voor oogen te sien, dewelcke haar den oorlogh had affgeparst, ende alhoewel gemelte contracten ende verbonden de naem en opschrift van vruntschap draagen, soo sijn egter de bovenstaande redenen de oorsaeck dat zij onse vruntschap als een dwingelandije aensien, gelijck heir nae te passe sal komen
VI nader aen te wijsen. De geene die sonder gewelt van wapenen tot de contracten ende verbonden gebracht zijn, hebben mede hun misnoegen, niet alleen omdat tusschen haar ende de geene die vijanden geweest zijnde, naderhandt tot vreede gedwongen wierden, geen onderscheyt gemaackt wort, maar oock dat men hun tracht te dwingen tot de vrijwillige beloften aen d' E: Comp[e] gedaen, ende aen de andere zijde onthout het eenigste middel, waar uyt soude connen blijcken, dat haer d' E. Comp[e] voor vrunden houwt, namentlijck den vreijen handel op plaatsen buyten s' Comp[s] gebiedt, niet en wil gedoogen ende dat hare handel waren zijn buyten de contracten, ende dat de verbodene aldaar expresselijck sijn uytgedruckt, ende dewijle d' E: Comp[e] onder de Europeers veele benijders van hun welvaeren heeft, die hoe langer hoe meer op Malabaar in dringen, zoo en gebreecken dese inlanders geen oorblasers om door alderhande wijse onse saecken bij de lantvorsten hatelijck te maaken met swaare belofte van grooter gewin soo sij haer nevens ons off alleen tot den vrijen handel
VII willen inlaten. Behalven 't geene waarin d' E. Comp[e] met dese vorsten scheynt in verschil te wesen, heb ick van geen minder belangh g' oordeelt een algemeene vreede, rust, eendragt onder soo groot getal van vorsten ende lantheeren te doen worden ende te onderhouden, niet alleen voor zoo veel zij malcanderen nabueren ende 's Comp[s] bondtgenooten zijn, maar oock hun huyselijcke geschillen soo te gebruycken, dat se ons niet schadelijck noch het publycq hinderlijck wierden, als zijnde de springbron daar geheele landen ende rijcken door worden ontsteecken ende op't hollen gebracht, maer om dat zoo omstandigen werck soo effen niet can toegaen, dat alle de geene die daer ontrent besich zijn, willen vernoegt zijn en tevreeden blijven, soo staet daar uyt een haet ende affkeer te verwachten voor hem, die in dier voegen tracht de goede de handt te bieden ende de twistmaacker tegen te gaen, maar om dat yemandt die sijns heeren gebied bedient, zich aen haet off afgunst niet stooren moet, als zijnde een onaffscheydelyck loth voor alle de geene die over andere gestelt zijn, soo sij haar selven maar vrij kennen van yemandt te hebben verongelijckt, zoo zullen egter 's Comp[s] brieven ende 't geene uw reets is voorgekomen konnen getuygen hoe moeyelijck het valt soo sodanige twistmaackers stuth en steun vinden bij de geene die met haar van een geest gedreven worden.

VIII Men can niet wel seggen dat de Malabaren door een monarchale off eenhoofdige regeeringe werden bestiert, noch oock dat het publycquen [1] zijn, off anders de derde soorte van 't gemeene volck, maar dat zij uyt de [2] vermengingen sijn te samen geseth, want noch den coninck, noch den adel, off de menichte van 't volck vertoonen hier de hoogste macht, maar al te saamen, alhoewel met eenich onderscheyt, doch gemerckt men in al haer doen can mercken een nette order ende wel gestelde politie voor soo

[1] A. onleesbaar.
B. republique.

[2] A. drije.
B. do.

veel haer aengaet, soo soude men van buyten aen te sien ligt mogen twijffelen off het geene men nu dagelijcx vint met soo groote geschicktheyt toegaan, soodanich is veroorsaackt uyt hun eygen bestel, dan wel uyt onderlinge overeencomste van de gantsche natie bij wegen van algemeene bewilliginck, ofte tot wetten gemaackt, dan wel anders bij geval ende door den tijt alsoo tot gewoonte geworden, maar geen van dese oorsaacken hebben daartoe macht ende vermogen van geduersaemheyt connen hebben, omdat het hedendaagse gebruyck soo seer strijt tegen het belangh der machtichste, die ongetwijffelt niet souden toelaten, swacke ende geringe lantheeren ten onderen te brengen, zoo die algemeene weth (die de cleyne tegens de groote beschermt) haar niet en verhinderde. Ende dewijle uyt de kennisse van deser menschen manieren niet affvloeijen onse bequaemheyt van met haar niet alleen als nabuiren ende bondtgenooten om te gaen ende te leven, maar oock in veel voorvallen van haar werden geraackt ende door twisten gemoeijt, zoo heb ick altijt getracht mijn te dienen van de kennisse hunner zeeden, swackheden ende machten om deselve tot 's Comp[s] voordeel te gebruycken, ende zoo bevint men dat.

Sjrampirmael[1] die gehouden wert geweest te zijn een heer ende coninck over alle de landen tusschen Cailpatnam ende Canara, desen vorst heeft overal doen blijcken uytnemende teeckenen van wijsheyt ende kennisse, want nae dat hij met een onbepaalde macht soo grooten streeck landt ende soo veel ontallijcke menschen ende onderdaenen met rust ende voorspoet had geregeert, heeft denselven in sijn meeste weelde zich van dien last ende het gevaar van het wanckelbaare geluck willen ontslaan ende oversulcx een gifte doen, daar meede hem sijne onderdaenen gedurich souden gedencken, want overleggende datter bij sijn leven niemant gevonden wiert, die bequaemheyt had soo grooten gebiedt te connen dragen ende vreesende dat het rijck door twisten ende tweedracht gevaar liep in sich selven te sullen werden verscheurt ende door oorloghen verwoest, heeft hij in sijn tegenwoordicheyt de heerschappij in dier voegen verdeelt, ende sijn vrunden, magen ende getrouwe dienaeren daar van de macht ende opdracht gegeven, als wij deselve in den tegenwoordigen tijt noch bevinden, al te samen voorsiende met voorrechten ende wetten, die sij altesaemen aennamen ende plechtelijck beswooren, latende de landen in zijn aenweesen een tijt langh bestieren ende in gebruyck brengen, nae welck hij sich van alles ontslagen hebbende, in pergrimagie[2] is verdweenen, ende gemerckt het geheele werck van langhsaemheyt uyt eene hant ende met groot overlegh is geschickt ende dat hij een yder wilde tot zijne gedachtenisse verbinden, soo heeft hij overal zorge gedragen, dat men sijn goetheyt ende lieffde soude connen gewaar worden ende zij alsoo nooyt redenen mochten hebben nae veranderingh te trachten, zoowel uyt de voordeelen van gunst voor de mindere heeren als de gestelde palen ende beletselen voor de groote ende machtige SJODELECOER en PANDILE COUR heeft egter den twistappel moeten blijven om IX dese strijtbare volckeren bij de dapperheyt te behouden, want dewijl de uytdeelingh van dit groote lant een vrijwillige gifte was, dat met groote danckbaerheyt ontfangen wiert niet bij vorsten of coningen, maar aan gemeene dienaaren ende onderdaenen, die daar door tot vorsten gemaeckt wierden, soo had niemant meerder oorsaack van misnoegen dan de wettige naemagen ende natuerlijcke kinderen van meer gemelten Malabaarsen keyser, die haar inbeelden door haar vaders miltheyt te werden verkort, aengesien alle de groote heerlijcheden door 't recht van erffgenaem aen haar soude moeten besterven. En gemerckt dat aen zijn erffgenaem[3] was gelaten het rijck van Cochien, die sijns moeders susters kinderen waren, ende dat hij sijn eygen affcomelingen (die niet erven mochte) het coninckrijck Calicoet heeft overgegeven, soo voorsag hij wel, dat dese twee den anderen niet en zouden in vreede laten, oversulcx soo verdeelde hij de geheele Malabaarse natie in twee gelijcke deelen, noemende d' eene Sjodelecoer ende dese waaren verplicht (onder dreygement van versteck hunner rechten) den coninck van Cochim te helpen tegen den Samorijn, die tot sijn helpers de andere helft was toegevoeght met de naam van Pandilecour. Welcke insettingh noch ten heedigen tijt in gebruyck ende gewoonte is met sulcken bitterheyt als ooyt de Hoeckxe ende Cabeljaeuse[4] heeft connen verthoonen. Het sal hier ontrent noodich wesen U E: als terloops in gedachten te brengen, dat de maniere der Malabaaren met alle andere natien seer verschillen ende oock oorsaack is datter veel oneenicheyt onder haar ontstaat, namentlijck dat alle de wettige erffenisse

---

[1] A. Sjeram. B. do.

[2] A. pelgrimagie. B. do.

[3] A. erffgenaemen. B. do.

[4] A. onleesbaar. B. Cabeliaanse.

aff ende voortcomen uyt de vrouwelijcke linie, behalven de Braminees, die met ons overeenkomen, jae sij hebben voor een wet ende gewoonte dat hun dochters, princessen sijnde, niet en trouwen, noch aen het huwelijck gebonden zijn, maar dat zij moghen verkiesen jongelingen ende mannen die haar behaagen, mits datse sijn van hooger geslacht, 'twelck veelmaals de Braminees off Namboeris te beurt valt; uyt dese vrouwen komen voort de wettige erffgenamen in het rijck ende erffenisse; de mannen schoon kinderen van coninginnen trouwen niet, nogh hun kinderen worden voor wettich gehouden, maar volgen altijt de waarheyt[1] van hun moeder die altijt nae haar meerder omsien. In deser voegen beslapen de coningen ende princen van Cochim de dochters van Trevancoor, Teeckencoer, Berkencoer &a voor de eerste mael, omdat die princessen haar daar door vinden vereert, dogh de kinderen volgen de erffenisse van de moeder. Soo sijn de Ragias van Cranganoor ende Bellange vaders van de gebooren Samorijnen[2] schoon de princessen maar eenmael van hun leven met die genoemde princen geslapen hebben ende de rest van hun leven met andere doorbrengen. Zoo het nu soo gevalt dat in eenigh vorstelijck huys, dat altijt een man tot hooft moet hebben, geen kinderen sijn, off niet dan onmondige kinderen ende soonen heeft, die om hun jonckheyt tot de regeringh onbequaem zijn, zoo werden bij die gelegenheyt met bewilligingh van 't gantsche lant door de vorstinnen mannen verkooren ende tot kinderen, erffgenamen ende regeerende coningen aengenomen, en in dier voegen in het maaghschap ingelijt, als off deselve hun in der daet in bloede bestaande[3]; maar om dat in die keur sooveel gevaar ende strijdicheden voorkomen, soo is het den eenigsten aenstoot, waardoor de Malabaeren gemeenelijck over hoop leggen; 't is oock de listige vont van de schrandere vorsten, waardoor sij afgescheyde lantschappen, heerlijckheeden ende vorstendommen weeten aen malcanderen te koppelen ende in een te smelten, ende daarom de voornaemste oorsaack van de inlandse oorlogen ende beroerten, en oock mijn grootste sorge geweest, sulcx nae mijn vermogen te verhinderen, omdat in dier voegen dese gedeelte[4] machten niet quamen te vereenigen, ende ons te machtich te worden.

x De landtschappen sijn in den beginne in dier voegen verdeelt, dat onaengesien yder van haar een bysonder gebied voeren, egter met den anderen overeen komen ende verbonden sijn, ende sulcx is expres door den uytdeelder ingevoert; bij voorbeelt, het vorstendom Trevancoor is door Sjerampirmael gegeven aen vijff susters, die doen bij sijn tijt in leven waren, yder van dese gesusters ontfongh een vorstendom voor haar ende haare nakomelingen, onder beding dat bij gebreck van erffgenamen deselve souden gesocht werden uyt de huysen der andere susters, over dese vijff landschappen hadde de outste den titul van Molpa off hooft, aen wie de jongste gehouden waren de hoogste eerbiedicheyt te bewijsen en oock bij voorval van oorlogh hulpe, ende dewijle dat geheele zuyder coninckrijcke niet door vrouwen maer door mannen most werden geregeert, soo quam altijt den outsten zoone van de outste susters tot de croone, maar zoo daar in de andere huysen ouder mannen van jaaren gevonden werden, die komen meede tot de hoogste regeeringe, soo dat den outste van jaaren onder dese vijff vorstendommen altijt coninck van Trevancoor moet sijn, ende dese ordre wert heden ten daage onder alle de Malabaerse coningen, vorsten ende lantheeren onderhouden ende naagekomen. Zijnde oock in eygender voegen alle de hooven gestelt, dat sij bestaan uyt princen, die om boven verhaalde voorrechten tot de regeeringh moeten coomen, maar dewijle den langen tijt ende verloop van saken veel mael een verachting ende vergetingh van de outheyt meede brengt, voornamentlijck als daar van de onderhouding komt te strijden tegen hun tegenwoordigh belangh, zoo hebben veele dat gebruyck trachten te veranderen, 't welck oock oorsaack is geweest van groote beroerten ende binnenlandse oorlogen en die mijn veel malen sijn te vooren gekomen, over sulcx heb ick mijn daar nae toe laten bewegen van hun verschillen door hun eygen wetten ende herkomste te beslechten, soo dat[5] de zaacken soodanich waren gestelt dat den staet der Edele Compagnie daar uyt eenich nadeel te vreesen heeft[6].

De vorstenhooven bestaan gemeenelijck uyt vijff of ses persoonen, oock wel maar drie; dese die altemael met een coninckliijcke eere van de onder daenen werden begroet werden oock met de naem van coninck aengesproocken, alleen met dat onderscheyt van

[1] A. . . . aerdicht.
B. waardigheid.

[2] A. onleesbaar.
B. Samorijn.

[3] A. bestonden.
B. do.

[4] A. gedeelde.
B. do.

[5] A. onleesbaar.
B. laat uit "dat."

[6] A. had.
B. do.

getal ende ordre van voorgangh, t' welck gemenelijck nae den ouderdom geschickt wert, zoo dat den outsten van allen eygentlijck den coninck is ende de andere tweede, darde ende vierde princen genoemt werden. Dese vorsten treeden met soo een geschicktheyt in de naaste plaatse opwaarts (soo die bij afflijvigheyt open valt) dat daar nooyt voorbeelden gevonden sijn, dat den jonger den ouder is verbij gegaen. De open plaatsen der princen werden weder gevult uyt de stamhuysen daar toe gerechticht, gelijck boven is gesegt, altijt trachtende te behouden het getal van jaaren ende ouderdom niet gereeckent nae den overleden maar nae den jongsten die opgetreden is, gelijck soo den coninck sterft, sal de plaats van den jongsten door een nieuwelingh gevult werden, omdat de andere yder een trap opklimmen; maar soo het anders gesciet, sijn daar toe bysondere redenen, die van alle moet werden toegestemt, en dat uyt insichte van daar door eenigh voordeel om [1] 't rijck te vercrijgen, gelijck doen den coning van Cochin den Ragia van Mouton aennam, die veel ouder van jaaren was ende daerom oock coninck van Couchin wesen moest, waardoor de Cochienders dat geheele landtschap van Moutam off Carreporam aen Cochin hebben overgebracht ende tot een g'erft landschap gemaeckt soo meede doen den Ragia van Crancanoor tot erffgenaam in Cochien wiert gebracht, waaren daar bij voorwendselen van proffijt, want anders hadde de vierde prince hem niet behoeven te wijcken, dewijl Ramorma off Ragia Cranganoor ouder was.

De Ragias off Coningen hebben het opperste gesagh, sij zeegelen ende onder- XI teeckenen alle giften, verbonden ende brieven, hetgeen de princen niet en vermoogen te doen, ende dese onderteeckeninge is in yder rijk altijt de selfde figure, onaengesien wat persoon coninck is, zoodat men aen de brieven wel can sien in wat coninkrijck die geteeckent zijn, maar niet bij wat coningh. Bij hem is oock de macht van leenmannen, nayros, landheeren ende bontgenooten ter raad off oorlogh op te ontbieden, recht en vonnis te spreecken ende doen uytvoeren, dienaaren ende landtvooghden te stellen in't corte alles wat door een coningh soude moeten gedaan worden maar doorgaens zoo bepaalt ende gedwongen, dat het veel meer een navolgingh dan vrije en onbesette macht gelijckt, alhoewel uytterlijck aengemerckt niet anders te sien is dan monarchie, omdat de groote eerbiedicheyt die sij den coninck bewijsen eer slaeffachtich dan het werck van vrije volckeren gelijckt.

Eer dat den coninck gekroont mach worden off in het gebiedt treden, moet hij de voorrechten der landtschappen wel plechtigh besweeren ende alsoo de hulde ontfangen, ende gemerckt die beloften wedersijts geschieden ten overstaen van geestelijcke priesters ende godsdienstige offerhande, soo binden hun beloften zoo veel te vaster, ende het verbondt wert geduersamer.

De princen off erffgenamen, schoon uyt recht om hun geboorte off door keure van aennemingh en oeffenen geen gebied ende moeten haar te vreede houden met hun dagelijcx onderhout, sonder haar met de regeeringh te bemoeijen, ten waare sij door haare bijsondere kennisse ende ervarentheyt anders gebruyckt wierden; evenwel heeft den tweeden prinse off erffwachter groot aensien, jae de macht om te beletten 't geene den coningh tegens lants welvaeren wilde bestaan off ondernemen; maar dit wert verstaan aen de hooven en in de tegenwoordicheyt van den coninck, alwaar deselve nooijt sonder het geweer in de handt haren coningh mogen sien, noch in sijn bijweesen nedersitten off met het opperlijff gecleet off bedeckt zijn gelijck alsoo het gebruyck is onder de geheele natie, maar als de princen van huys ende elders ergens in 't rijck op de frontieren off in de legers sijn, hebben sij het eygen aensien ende achting als waare de coningh daar bij, wiens plaatse sij alsdan becleeden. 't Gebeurt oock wel dat de princen eenich eygen gebiedt ende landen besitten, die sij in eygendom hadden, eer dat deselve tot princen optraden off aengenomen wierden, gelijck in deser voegen den prince Komarma [2] de landen van Cranganoor besath omdat hij daar over coninck was, ende noch veel andere princen die hun bijsonder gebied ende heerlijckheden blijven behouden, doch dese werden oock meer ontsien, omdat zij van hun eygene macht ende middelen voorsien zijn.

De princessen off coninginne hebben geen gebied over het rijck, maar werden gehouden in hooge waarde, ende leven van landerijen, die daar tot hun onderhouwt ende gehoorsaemheyt expres sijn geschickt, ende dit soo lange als daar

---

[1] A. voor.
B. do.

[2] A. onlessbar.
B. Ramorma.

mannen in de regeringh overschieten, maer bij gebreck van dien nemen zij eenige daar toe gerechticht off bequaem eerst tot hun erffgenamen, ende soo bij gevolgh tot de croone met bewilligingh van de vorsten ende landheeren. Het gebeurt oock wel, dat de vorstinnen de regeringh in handen houden, zoo zij hoope hebben dat eenige jonge princessen noch zullen kinderen krijgen, gelijck Signatie, die nu soo lange tijt van vorstinnen is geregeert geweest; maar dewijl, gelijck voor gesegt is, over het stellen ende kiesen van erffgenamen soo veel twisten ende oneenicheeden ontstaen, soo geschiet sulcx meerendeele door de geene die kiesen moeten off die behooren off willen vercooren zijn, ende den aenhangh die yeder weet op sijn zijde te krijgen, want soo den geenen die den laetsten in beseth[1] is overgebleven, de zoodanige die tot de keure gerechticht zijn uyt haat ende affgunst uytstelt, ende dat de andere die sij geerne off uyt genegentheyt off andere insichten wel wilden aennemen, belet wort 't zij dan door 't volck off door de geenen die het aengaen, zoo blijven de landen door dien twist somtijts sonder naesaat, en moeten dan de vorsten en landheeren selver in dien gevalle tot de keure komen, 't welck zelden vreedich toegaet, ende dit heeft niet alleen plaats in de mannen om coningen te worden, maar oock in de vrouwen uyt wie de wettige princen ende erffgenamen van 't rijck moeten voortkomen. De algemeene bestieringh der landen onder yders vorst off heer zijn onderschijdelijck ten aensien van alle evenwel niet soo seer off hebben met den anderen noch al groote overeenkomingh en konnen deselve bequaemelijck in drie orders op haar selven verdeelen, namentlijck het hooftgebiedt over de gantsche natie voor sooveel die onder eenen heer behooren, het gebiedt over de onderdaenen ende de macht ende wijse van dien die soo[2] over de ingesetenen van hun heerschappijen ende erffgenamen[3] gebruycken. Het hooftgebiedt van den coninck streckt zich uyt over de vorsten die men anders bondtgenooten noemt, ende die in haer eygen landen alsoo grooten macht ende gesagh oeffenen als den coninck aen wie zij verbonden zijn; soo werden onder Cochin gehouden en genoemt de coningen off ragias Porca, Berckencoer, Mangatta ende Paroe nevens andere benoorden Cranganoor; dese vorsten sijn schuldich te coomen op 't ontbieden van den Cochinsen ragia om met haer raedt te leven[4] over zaacken van groot gewichte, die off het rijck in 't bijsonder off eenige naebuerige vorsten mogen aengaen, oock werden dese vorsten versogt ende gebooden met hare militaire macht 't zij te water off te lande het rijck op de frontieren te komen helpen, zoo wel in aenslaagen als verweer, tot het welcke zij zijn verplicht, maar niet verder, jae mogen tegen den Cochinsen ragia selver oorlogh te voeren sonder van haere voorrechten te verliesen, off yets anders te vreesen dan de uytvallen van den oorlogh onderworpen te zijn, ende soo sijn de andere lantschappen ende coninckrijcken even als Cochin geschickt, invoegen men de zoodanige geen onderdaenen noemen en mach[5], doch is oock den coninck gehouden (soo haar nabueren haar off verongelijcken off becrijgen) haar van gelijcken te hulp te komen. Het gebiedt over de onderdaenen is wederom bepaelt in nayros en vremdelingen, over de nayros sijn meestendeel hooffden gestelt, ende verthoonen de selffde eygentlijck gelijck graven off vrijheeren, die off uyt verplichting van hun eerste insettingh off naderhandt door besith van leengoederen niet anders den coningh schuldich zijn dan heyrtochten in den oorlogh ende sulckx op 's coninghs daggelt; voor de rest sijn sij heeren ende meesters over haere landen ende volck, gehouden nochtans het leen te verheffen soo menichmael als het door versterff van den een op den anderen overerft, ende en vermogen de soodanige oock bij gebreck van nasaten niemant te verkiesen off adopteeren dan met 's Coninex behagen ende toelaten, 't welck hun temet oock wel wert beleth om in dier voegen soodanige landen weder te brengen aen de croone, off aen andere om eenige goede diensten daar meede te versien; diergelijcke heeren werden met veelderhande namen genoemt als: coil, Nambeddi, Nambiaer, Caimael, pannicael, elledo, goripo, pooti, poelly ende noch verscheyde andere, te langh alhier te verhaalen, met welcke namen sij in hun gebiedt off geslacht in macht off eere van den anderen onderscheyden sijn. Buyten dese nayros alsoo onder[6] hun eygen hoofden verdeelt, sijn daar noch andere nayros, die eygentlijck onder den coninck off tot zijn lijffwachten behooren, ende dese luyden woonen bijnae het gantsche landt over, hebben geen andere hoofden als dien den coninck over haar stelt, als sij bij

[1] A. besit.
B. bestier.

[2] A. onleesbaar.
B. sij.

[3] A. erffgoederen.
B. do.

[4] A. plegen.
B. do.

[5] A, B. noemen mog.

[6] A. as above.
B. laat uit "onder."

hem sijn, buyten welcke sij niemant gehoorsaemen off erkennen, welcke nayros alleen de macht van den coninck uytmaacken, alhoewel sij ten aensien van de andere groote meenichte maar een cleen getal zijn, want dese laten haar tot 's Coninex dienst gebruycken, daar de andere altijt eenige van hun heeren bij haar hebben, en haere beveelen naekoomen, schoon de coningh haar anders geboot.

De vreemdelingen, gelijck het[1] vooren is verhaelt ende overal[2] de dorpen ende marckten off bebouden straaten maecken, werden behalven de hooffden der eyge natie oock van 's coninex opsienders ende schouten geregeert, soo die dorpen niet gelegen zijn in 't gebied van eenige der vooren genoemde vrije heerlijckheeden, maar dewijle de luyden haar meest oeffenen off in den landbouw off negotie, zoo hebben de opsienders weynich ander werck dan haar geschillen te beslechten ende recht te oeffenen, ende op thollen ende schattingen te passen.

De erfflanden off domeinen tot het rijck gebracht 't zij door gewelt off erffenisse, en dienvolgende bij gebreck van eygen vorsten ende heeren gekomen tot de gehoorsaemheyt van een vreemde coninck, wiens groote gebied niet toe en laat persoonelijck in die landen te woonen, dese werden door landtvooghden off gouverneurs bestiert, van den coninck in sijn plaatse derwaarts gesonden, sonder aensien van persoonen alleen maar bequame luyden ende dien volgens hun geboorte zulcx waardich zijn, ende die dan oock geen gebruyck off gebied invoeren mogen als de landen gewoon waren onder haeren eygen en eersten heere, behoorende mede alle voorvallen van belangh aen 't hooger recht van den coningh. In deser voegen werden tegenwoordich geregeert de landen van Moutan ende Cantenaten, gelijck overal veele andere.

De raatsvergáaderingen zijn off aen 't hoff van algemeene saecken, die soo wel het rijck als de onderdaenen raecken, als in de bijsondere landschappen soo de verschillen off voorstellen deselve aengaen ende de resolutien affhangen aen de wil van dat volck, dewijle de lande niet gehouden zijn aen eenige ordres, gebooden, willekeuren off raedvonnissen van den coninck, die teegens haere wetten, welvaart off voorrechten strijde ende die sij in hun eygen landen niet en hebben bewillicht ende ter vergaaderingh van haare landtdaagen niet en is toegestaen.

De raadsmannen der vorsten zijn gemeenelijck persoonen, wiens voorouders door Cherampirmael daertoe sijn uijtgekoosen, ende doorgaans luyden, die de macht van 't lant, te weten de nayros, in handen hebben; buyten dese zijnder van minder vermoogen, oock soodanige die wel geen recht maar egter bequaam—ende ervarentheyt hebben, gelijck Namboeris off Braminees; met dese luyden heeft den coningh raad ende is aen de meeste stemmen gebonden, voornamentlijck soo het zaaken sijn, die door de landheern souden moeten werden uytgevoert, anders, in dingen van cleyn belangh wert het soo nae niet genoomen; boven dien werden de dagelijckse voorvallen meest bestiert door een man, die men soude mogen noemen Opper Raedsheer, indien hij geen ander gebiedt bovendien gebruyckte, maar dewijl hij veeleer het ampt van stadhouder oeffent als yets dat nae een raadsheer gelijckt, soo hebben de Portugeesen desen genoemt Regedoor[3] Moor, off opperbestierder. Tot dese bedieningh gebruyckt den coninck veeltijts aensienelijcke luyden, dogh die meerder ervarentheyt ende kennisse dan eygen macht van nayros hebben, altijt waarnemende de waardicheyt van geboorte, daar de Malabaaren bijsonder aen verplicht zijn, aen dese moeten de rentmeesters ende landtvooghden, schouten ende pachters reeckeningh doen, dewijle sij sorge dragen over alles dat den coningh ende het rijck aengaet.

De landvergaderingh geschiet door last van den coninck off door de eygen ingezetenen. Zoo het door den Ragia geschiet, wert de geheele natie op een bestemde plaats door de landbooden vergadert, alwaar alle de hoofden des lants onder den blooten hemel een grooten kringh slaan, staande boven dien de voornaamste nayros rontom deselve over eynde, ende de andere nedergeseten; alhier werden de voorstellen gedaan, aengenomen off verworpen door een algemeyne stilswijgen off geroep, maar soo de zaacken van cleynder belangh het ganstsche volck niet en raackt, werden de voornaemste hoofden maar bij den coninck ontbooden, en alsoo een besluyt gemaackt. De landtdagen werden gehouden bij 't volck op de selffde wijse doch met meerder gestrengheyt ende clem, 't welck zelden geschiet, off zij werden van

---

[1] A. onleesbaar.
B. "hier" in plaats van "het."

[2] A. on leesbaar.
B. over alle dorpen.

[3] A. Ragiadoor.
B. do.

den coningh mishandelt off in haare voorreghten vercort, in welcke gevalle alle de beschreven landheeren op dagh ter vergaderingh werden ontbooden door luyden daertoe van ons[1] gestelt en die oock niet moogen weygeren te verschijnen, 't sij in persoon off in haare erffgenamen, off de vergaderingh doet de soodanige haar huysen, vruchten ende putten breecken, berooven ende bederven, soo zij met opseth onwillich zijn, ontseggen haar oock hun stem ende voorregten, jaa tot bannissement toe, ende dewijle, als gesegt, sulcke landdagen meest werden beleydt tegen den coningh, zoo wert van hem alles aengewent, wat dat mogelijck is, deselve te stooren, maar omdat zulcx met gewelt niet wel doenelijck is, aengesien de menichte van dat gewapende volck, die somwijlen thien, vijfftien, jaa dertich duysent gewapende mannen uytmaken, zoo gebruycken de Ragias, (als het uytterste) daar toe cleyne jongens pandare[2] pulle genoemt, die dese vergaderingh door allerhande dartelheyt ende moetwil tergen, werpende met sandt, steenen, dreck en vuylicheyt, 't welck de omstanders met schilden soo veel mogelijck beletten ende met hun saacke voortgaan, doch soo ymant uyt onverduldigheyt die smaat niet en willen verdragen en dese kinderen komt te slaan, stooten, quetsen off dooden, wert sulcx genoomen voor geschonden oppermacht, ende vervallen de landen daardoor in swaare straffe[3]. Zoo den coninck machtich is haar met gewelt van oorlogh ten onder te brengen, anders zoo[4] verliest den heer zijn recht ende de landen vallen van sijn gehoorsaemheyt aff, ten waare de verschillen door bemiddelingh der bondtgenooten wierden bij gelegt, die altijt daar nae hellen om yder bij sijn oude vrijheyt ende voorrechten te helpen beschermen ende bewaaren.

Beschreven wetten, waar nae de misdaden worden g 'oordeelt, sijn bij dese volckeren niet bekent, veel minder advocaten off procureurs, maar wert alles gerecht nae het oudt gebruyck, 't welck de ouders de kinderen bij monde ende vertellingh overgeven, ende alsoo tot een geduyrige gewoonte wort; de getuygen verhooren sij in de tegenwoordicheyt van den beschuldighden, maar zoo hij egter volhart bij 't ontkennen, niet tegenstaande de getuygenisse, soo wert hem den eedt der suyveringh opgeleyt, 't welck is, off den handt in den koockenden olye te steecken, off door een rivier te gaan off swemmen daar veel caijmans off crocodillen sijn, want soo hij onbeschadigt over compt, ofte de hand van den olie niet beschadigt wort, oordeelen sij hem onschuldich, ende zijn aenclagers werden gestraft; ende dewijl dese dingen met groote toestel en omstandigheden ten overstaan hunner priesters toegaen, soo wert seer nauw geleth op de gedaante en manieren van den eedsweerder, off sij in hem vreese off ontsteltenisse comen te mercken, in welcken geval veel mael geschiet, dat hij tot beken ende[5] overtuygingh gebracht ende oock gestraft wort. Geen andere lijffstraff is onder haar in gebruyck als de doodt, ofte tot slaven te vercoopen, 't welck wel meest geschiet.

Schattingh is bij de Malabaeren niet bekent ende en weeten de nayros noch van huys—, hooft—, land—off vee-gelt; de thollen sijn alleen op de weegen voor de vreemdelingen, coopmanschappen ende goederen die te water off te lande in off uyt gaen, anders zijn de ingesetenen geheel vrij, uytgenomen eenige van laege afkomste, gelijck visschers ende tifedoors[6], die wel een jaarlijcxe gifte moeten opbrengen, doch sulcx geschiet meer in 't zuyderdeel van Malabaar daar de landen aen Madure gelegen sijnde, door naebuerschap eenichsints gemenght zijn.

Coota is zooveel als een vrijstadt, alwaar alle vluchtelingen, 't zij om wat voor misdaden, niet mogen worden vervolgt, en diergelijcke landtschappen sijn in dese gewesten soo overvloedigh ende overal in gebruyck, datter weynich gehuchten sijn, daer men die niet en vint, doch deselve staan meerendeels onder geestelijcke opsienders, die met haare tempels daar binnen een stil ende gerust leven leggen, ende dewijl dese plaatsen soo groote voordeelen genieten, soo sijn die oock gelegen op de beste en vermaackelijckste oirden van 't gantsche landt, waar van sommige verscheyde mijlen in haren omtreck begrijpen, sonder met mueren, wallen off eenigh beschuttingh beslooten te wesen, als alleen door seeckere teeckenen, ende hier uyt ontstaat een grooten toeloop van volck, die om d' groote vrijheeden haar aldaar ter neder setten.

---

[1] A. van ouds.
B. do.

[2] A. Pandare.
B. Pandoere.

[3] A. comma.
B. do.

[4] A. onleesbaar.
B. laat uit "zoo."

[5] A. "off" in plaats van "ende."
B. do. do.

[6] A. tiffidoors.
B. tissidoors.

Manitsjoms sijn de schutsmannen, en de geene die de boven staande vrijsteeden bewaren ende voorstaan, welcke luyden niet alleen gesonden worden van den heer, in wiens landen ende gebied de vrijsteeden gelegen zijn, maar oock van de machtigste vorsten ende ragias des omleggende lants, in voegen dat soo imant de Manitsjoms off Manitsiams comt te dooden, alle de vorsten (onder wiens beschut de plaatse genomen is) gehouden zijn den oorlogh op te nemen tegen den geenen die maar een van die schutsmannen heeft om't leven gebracht, ende dit gebruyck is een van de alderbeste instellingen, die op de naam van die wijsen vorst Tsierampirmael heden ten dage soo heylichlijck wert onderhouden, ende het eenigste middel waardoor de cleyne ende swacke provintien tegen de machtige ende geweldige vorsten werden bewaart, een dwars pael om te beletten dat dese schrickelijcke groote menigte strijdbare volckeren niet weder komen te vallen onder eenen heere, 't welck hoe schadelijck het voor eenyder soude weesen daeruyt openbaer wert, dat de vorsten seer gereet sijn soodanige verbintenissen gaarne aen te nemen, ende niemant weygeren mogen als de schultsmannen gesonden worden om ergens het recht van eenige plaatse voor te staen. Zoo doen deselve een plichtelijcken eed van getrouwelijck te sterven tegen alle die gewelt willen plegen ende versaacken dienvolgende haar vaderlandt, maeghschap ende gehoorsaemheyt aen haren heer off coningh, in tegendeel sweert den coningh, vorst off heer, dat zoo zij de vrijheden bewarende haar leven opofferen ende koomen te sterven, over haren doot de strenge wrake nemen zal, waar bij dan eyndelijck compt den eed ende beloften der priesters, die haar van haar salicheyt verseeckeren, soo sij in onse[1] goeden werck het leven laten; en hierom is het dat die mannen soo blijmoedelijck haren doot verhaesten in de oeffeningh van haar ampt, dat het schijnt off sij ter feest gaan, gelijck de dienaeren der E. Compe in de voorvallen op dese cust gesien hebben met hun oogen, ende oock gewaar geworden, dat den geenen die sterven wil (om soo te spreecken) het leven van een ander in handen heeft, want sij vechten als dolle en rasende menschen sonder aensien van gevaar off ongelijcke macht, soo vindt men die schutsmannen niet alleen gestelt op plaatse van geestelijck gebied maar oock in andere die sonder dien middel tegen hun magtige naburen niets souden vermogen. De bovenstaande verclaringh van eenige bijsondere manieren die dese inlanders onder malcanderen gebruycken, is noodigh geweest vooraff te gaan, om naderhandt te dienen om gemackelijcker verstaen te worden in 't geene wat ontrent yder vorstendom noch mocht geseyt sijn, dewijle doch deselve overal te passe komen, ende gemerckt mijn meeningh noch vermogen niet en is, alles dat dese volckeren raackt te beschrijven, soo sal genoegh zijn aen te roeren, hoe dat d' E: Compe tegenwoordigh met de voornaemste vorsten verbonden sijnde, voordeel off schaade lijden can.

Trevancoor, met welcken vorst een vrijwillich verbond is gemaackt, maar egter nooijt heeft willen gedoogen den vrijen peperhandel in sijne landen, maar wel alle andere waaren buyten dien, met duydelijcke uytsluytting van alle Europeen, is een machtich heer, hebbende voormael sijn gebiedt gehad van Cailpatnam aff (op de cust van Madure) tot aen Porca, die tegenwoordigh als coninck regeert, is een aengenomen soon uyt een Cochiens huys genaemt Rammenacoil; dat hoff heeft veel maar ernstige versoecken gedaen, om een van de Cochinse princen ende princessen tot haer erffgenaem te moogen hebben, 't geene voor de Cochiense croone een seer voordeelige saacke was geweest; maar nooijt heb ick soo veel op het gemoet des coninckx van Cochien connen vercrijgen, niet omdat hij meede niet conde mercken het goede daar onder gemenght, maar omdat sulcx soude hebben moeten geschieden uyt het het Cochiense vorstelijck stamhuys Tsjasoer[2], dat hij ongenegen en hatelijck is; nooijt is met dien vorst eenige verwijdering geweest, maar wel eenigh swevend misnoegen over het verbodt van den arreeck, maar omdat hij als een vremden erffgenaem het geluck niet en heeft van de lantheeren, ende wel voornamentlijck de princesse van Atingen te connen behaagen, soo maackt hem sijn eygen huyselijcke twist swack, ende oock onbequaem soo groote macht te gebruycken, ende dewijle die verschillen soo verre van ons affgelegen zijn, ende dienvolgende niet van dien aert dat se de E. Compe hebben connen schaaden, soo heb ick oock altijt onder beleefde uytvluchten verschooven ende uytgestelt de versoecken die mijn van de zijde des ragias, als de swackste parthije sijnde, gedaan wierden om als middelaar tusschen hun krackeelen d' E. Compe in te XII

[1] A. "soo" in plaats van "onse."
B. do. do.

[2] A. onleesbaar.
B. Tsjaloer.

laten, om in dat eygen huys, daar van het gebied gedeelt is, geen misnoegen over ons
XIII te doen nemen. De vorstinne van Atingen, die niet alleen is de moeder van den Trevancoor, ende de outste tack van het machtich gebied van Tipaposorivan, maar oock besit ende bestiert een groot lant affgescheyden van Trevancoor, is mede begreepen onder het verbond met d' E. Comp. Bij de tegenwoordige oude coninginne is een jonge princes, maar van een manhaftich gemoet, die haar soodanich gevreest ende ontsien maeckt dat niemant haar derft tegengaan, eensdeels uyt eerbiedigheyt tot haar vrouwelijck persoon, anders door malle lieffde van de oude vorstinne haar moeder, welcke gelegentheyt sij soo wel waarneemt, dat sij haer geheel meester maackt niet alleen over Atingen, dat van de vorstinne geregeert wort, maar selfs over Trevancoor, in welckers landpalen nae hun wetten geen vorstelijcke vrouw haar voeten magh setten, noch de riviere Caremance [1] passeeren, onder dreygement en versteck van geslacht, maeghtschap ende voorrecht, doch dese heldinne off amazone heeft nu onlangs dat gebodt overtreeden, en den persoon des Coninex voor haar doen vluchten.
XIV De vorstinne Signatie, tegens welckers wille de stadt Coilan de Portugeesen t' eenemaal is affgenomen, heeft naderhandt een verbond van vreede ende vrundschap gemaackt, dat oock nauwkeurigh onderhouden is, jae sonder misnoegen met soo groote teekenen van genegentheyt, dat de Nayros in seer grooten getalle terstont in 't geweer ende omtrent het fort vergaderden op de stranden, soo haest sij van ons waeren bericht, dat vijantlijcke scheepen voor de wal gesien off verwagt wierden, met crachtige aenbiedingh, dat soo de dienaaren van d' E. Comp^{e} niet sterck genoegh ter besetting waren, sij selver ons aldaar binnen wilden komen helpen, doch naderhandt dat 's Comp^{s} dienaaren op Tutucoryn de Coylans vaertuygen met hare ingeladene coopmanschappen qualijck hebben bejegent, in hunnen handel beleth, den arreeck daar uyt gelicht, ende vijantlijck gehandelt, en [2] dat ick haar de vrijheyt om inde handelen heb moeten ontrecken ende sulcke paspoorten off zeebrieven weygeren, soo is dat gantsche volck seer tegens ons misnoegt, blijvende gedurig aenhouden tot wedergifte der gelede schaade ende ontmoete [3] goederen, soo dat de contracten van vruntschap bij haer werden gehouden als door d' E: Comp^{e} gebroocken, 't welck ick
XV haar nooijt anders heb connen wijs maecken. Dit vorstenhuys, dat in drie landschappen ende soo veel vrije regenten wert bestiert, als Signatie, [4] Poele, de Bariate ende den Guripo de Trevancoor, leyt gedurich overhoop, maar omdat yeder van haer in 't verbondt van 's Comp^{s} vrundtschap met ons wel leven, soo is het nooijt geraden geweest ons in haar geschillen te steecken, anders dan om haar weer te bevreedigen, waer op sij soo gerust zijn, dat onaengesien een openbaaren oorlogh onder haar, egter 's Comp^{s} dienaaren overal den vrijen toegangh sonder quaet vermoeden meer van den een als den anderen genegen te weesen, ende dewijle sij den anderen altijt ongunstich zijn, soo heeft men oock geen vreese, dat in dien geval altijt de andere onse sijde kiesende, groot voordeel had; maar soo de saacken van den arreeck quamen te vallen in verwijderingh met d' E. Comp^{e}, soo magh men gelooven, dat sij in dat stuck eene lijn sullen trecken, dewijle het haar aller welvaart raackt en aengaat.

Ick hebbe signatie altijt aengesien ende gebruyckt als een gewicht om de schaale van den Trevancoor recht te houden, als denselven voornam de landen van Coilan ende Calicoylan te onderdrucken, omdat het niet goet is hij soo grooten macht besitte, als wanneer hij alsoo gevaarlijck besuyden voor Cochin, als den Samorijn benoorden soude worden, tot welck evenwicht sij licht genegen zijn, soowel omdat de tegenwoordige Calicoilanse princen gebooren zijnde, die aldaar tot erffgenaam wiert beroepen, als oock dat zij soo grooten macht niet gaarne souden rontom haar hebben. In deselve maniere heb ick haar aengevoert tegen den Ragia van Marte off Carnapolie.

De coninginne Signatie, haar nichte de princesse ende 't volck hebben onlangs een huyselijck geschil gehadt over het stellen van erffgenamen, omdat de coninginne jongelingen begeerden, die in haar moeder voor desen verworpen waren, ende dat de princesse dagelijcx kinderen krijgende, sulcx tot haren nadeelen achten te zijn, welck verschil door 't volck selfs is gestilt, oock heeft het d' E. Comp^{e} niet geraackt, omdat alle de geene die daar onder gemengelt waren, d' E. Comp^{e} genegen zijn.

[1] A. B. Canemane.

[2] A & B. en dat ik haer de vrijheid om in de landen van den neyk van Madure met arreek en kleeden te handelen heb moeten ontrekken . . .

[3] A. ontnoomen.
B. do.

[4] A. onleesbaar.
B. laat uit "komma."

Inderwijlen wert dat landtschap van vrouwen geregeert, dat al meede ons niet can schaaden, als zijnde niet soo onbepaalt ende geswint van eenige saacken schielijck te begrijpen ende in 't werck te stellen als wel een coningh doen kan en wesen soude, voornamentlijck als men daar bij doet den ouderdom van de tegenwoordige coninginne.

Marte off Carnapolie heeft met d' E. Comp[e] mede een verbondt, gelijck Signatie XVI
met uytsluijtingh van alle Europeen, alhoewel den selven al verscheyde malen getracht heeft de Engelse vrunden den vreijen woon ende handel in sijn land te vergunnen, maar hij is van onsentwegen door Coylan ende Calicoylan soo gedreycht, dat hij die heeft moeten affwijsen, dewijle dese twee lantschappen hem besluyten, ende niet alleen ons ten geval, maar oock voor haar eygen belangh hem in toom houden, welcke twee vorsten ick daarom bijsonderlijck heb bewoogen 's Comp[s] saacken de haare te maacken, omdat den Trevancoor zijn schutsheer is, ende hem bij alle voorval de behulpsame hand biet, doch tegen d' E. Comp[e] ende genoemde twee landgenooten heeft hij nooijt anders door sijn volmaghten aen dat Carnapolitaense hoff derven off willen voorstellen dan d' E. Comp[e] in recht ende billicheyt nae inhouden der contracten te doen vergenoegen. Behalven de algemeene voordeelen in de Malabaarse contracten uytgedruckt, besit d' E. Comp[e] alhier het strantrecht, om met gewelt ende gewapende wachten te doen onderhouden den inhout ende voorrechten bij het verbond uytbedongen, hoedanich d' E. Comp[e] nergens anders geniet verder dan bij [1] toelatingh. De vier vorstendommen in den beginne genoemt, werden gemeenelijck met de naem Oldenado [2] genoemt, ende sijn van outs over en weer geregeert van den outsten in jaaren der vier geslachten, maar omdat door den langen tijt veel krakeelen onder den anderen zijn ontstaen, zoo hebben de voorsichtige wijse sorge gedragen dat sij niet licht onder een hooft coomen konde, omdat sij anders die groote macht beswaarlijck konde tegenstaan, hetwelcke Trevancoor besonderlijck waarneemt, die nu als gesegt Marte ende Carambalie onder sijn bescherming heeft genomen, opdat Calicoilan als de machtigste niet eens de overhand kreegh, 't welck voor niemandt, jae oock niet voor d' E. Comp[e] conde voordeelich wesen.

Caliçoilan is op Malabaar den outsten bondtgenoot, ende heeft meede vrijwillich XVII
schriftelijck d' E. Compe van sijn vruntschap versekert, ende veel voordeelen toegestaan ende ingewillicht, maar en is daarom niet van de minste die over d' E. Comp[e] off over de Ceylonse regeeringh sijn klachten doet, ende meede voldoeningh begeert. Anders is den selven een seer goet vrundt van d' E. Comp[e] ende onse natie. Den coninck is den laesten van sijn geslacht, ende staadt als tweede hem te volgen een prince uyt een der vijff huysen van Trevancoor, Peritalie genaemt, die dan dat lantschap aen Calicoilan staat over te brengen off daar meede te mengen. Den Ragia heb ick gebruijckt tegen Carnapolie, als geseght, ende oock Porca, Carombalie ende Teeckencoer in toom gehouden, en als het Cochimsz frontuer tegen Trevancoor geacht, omdat dese sijne [3] gebueren door aengedaene ende geledene gewelden ende overlasten bij hem werden gehaelt [4] ende altijt verdacht sijn, gelijck hij wederom van haer om de eygene redenen seer wert beijvert,[5] dienvolgende licht te bewegen is het groote vertrouwen, dat den Ragia (onaengesien wat schaade hem aengedaen is) op de E. Comp[e] gehadt heeft, blijckt daar uyt dat hij haar Edele uijt
vrije wille een eylantje in eygendom gegeven heeft, gelegen tusschen de rivier van XVIII
Coilan ende Calicoilan, recht in de gemeene vaarwegh gelegen, ende dat hem niet weijnich soude konnen hinderen, soo d' E. Comp[e] sijn vijandt wiert, om de vasticheijt daar op gemaeckt.

Bettimene off Caramambalie door een gevaarlijcken oorlogh gedwongen, heeft XI
mede als de andere exclusivelijck contract gemaackt, ende tot boete van een leelijcke moort aen onse Nederlanders begaan, een stuck landt aen de zee gelegen d' E. Comp[e] in eygendom overgegeven; sulcx wiert te weege gebracht door Porca, Calicoilan ende Cochin, sonder de welcke wij hem niet souden hebben connen aendoen. Den tegenwoordigen coninck is meede ragia off hooft over de landen van Marte, die nu te samen daar door sijn vereenigt, die eygen voornoemde vorsten houden hem cleyn ende in rust tegen d' E. Comp[e], hebbende hij Bettimene geensints vergeeten wat hem bejegent ende wedervaaren is, dienvolgende heb ick hem al mede als een waarburgh

---

[1] A. onleesbaar. B. laat uit " bij."
[2] A. onleesbaar. B. Edenadoe.
[3] A. onleesbaar. B. sijnde.
[4] A. onleesbaar. B. gehaat.
[5] A. benijt. B. benijd.

gehouden om tegen Calicoilan te connen gebruijcken als noodich was, ende in saeken die Carembalie niet aengaen, anders sijn sij om hun gemeen belangh licht te vereenigen.

Porca door gewelt gedwongen, ende door mislagh aengesien als een onderdaen van den Cochiensen ragia, vermagh geen handel in sijn landen te hebben volgens contract met de wapens gemaeckt, als bij toelatingh, gelijck om veele goede redenen toegelaten is. Desen vorst een Bramine zijnde, heeft sijn landen wel ende wijselijck bestiert ende nooijt naegelaten sijn voordeel te besorgen, is seer ongemackelijck.[1] Zoo hij ergens in gedwongen wort, gelijck ontrent het verbod van den areeck gethoont heeft, anders heb ick hem connen dwingen door zijn naebueren Calicoilan ende Teeckencoer, oock hem in eygen voegen tegen Calicoilan bewaart, gelijck hier voor is getoont, doch de aldergrootste dwangh soude geweest zijn op de breede rivier op het Dieven–eylandt een blockhuys te zetten ende alsoo den toegangh van zijn voornaemste sterckte Corremaloer (aen de overcant van 't meer gelegen) te beletten waertoe den ragia van Teeckencoer uyt onse pretentie op die plaatse altijt tot uytvoeringh van die saecke wel was te bewegen geweest. Met groote list ondercruypt dien ragia de landen van Mouton onder Cochin gehoorende, ende werdt in der daat om sijn eygen belangh ondervonden de Cochinse croone vijandt te weesen, als die hij anders het meeste te vreesen heeft ;[2] hem cleyn ende geseggelijck te houden en hem door Calicoilan, Teeckencoer off Cochin niet te laaten verdrucken, is altijt mijnen arbeyt geweest ende oock licht te doen, maar soo hij als een stookebrandt de andere ragias, misnoegt over den arreeck, tot een verbondt van verweer kan beweegen ende trecken, sal zijn haen coningh wesen, waar van mijn al eenige onderhandelingen sijn voorgekomen, doch off desen tegenwoordigen ragia die wijsheyt ende belegh van saken wel sal hebben, die sijn voorsaet laest gestorven gehadt heeft, sal den tijt leeren[3], sijnde dien lantaert noch niet vergeten, dat sij voormael als erffgenamen op de wacht stonden om meester ende eygenaars te worden van het coninckrijck Paroe, daar sij door d' E. Comp[e] ende den ragia van Cochin zijn uytgejaecht.

Teeckencoer heeft met d' E. Comp[e] een vrijwillich verbondt gemaackt, is d' E. Comp[e] altijt wel genegen geweest. Het is een machtich heer, soo te water door vaertuygen ende galeyen, als te lande, en soude licht connen overhellen om Porca ende den ragia van Calicoilan, oock zijne naebuer Berckencoor te plagen, indien ick die niet altijt had beschut ; alleen maer niet te laaten blijcken d' E. Comp[e] die vorsten niet soude verleegen laten ; om de drie ragias te dwingen heb ick voor gehad twee a drie blockhuysen in voorraedt te houden, gelijck tegen den Samorijn voormael gebruyckt ende noch bequaam in weesen is, want haare landen rontom het meer off groote binne water gelegen sijn, ende daerom oordeele ick van groote nutticheyt, soo op het eylandt 't welck midden in dat water leyt, een vasticheyt gemaackt wierdt, gelijck op het eylandt Vreeland ontrent Calicoilan gedaan is.

Berckencoer ende Teekencoer sijn te samen twee stamhuysen, ende hebben tot gebruyck, gelijck hier vooren is aengeweesen, onder malcanderen te erven ende dochters off soonen van den ouderen tot vorsten aen te nemen, soodat de vereenigingh van dat lantschap, gemenelijck genoemt Bembelenade, voor alle de omleggende naebueren gevaerlijck was, maer hun eyge twisten, ende dat den eenen prins den anderen heeft vermoort, sijn soo groot, dat niet weynich gemackelijck[4] die oneenicheyt can werden gevoedt[5], 't welck Porca ende Cochin oock moeten waernemen, want Porca streelt Berckencoer seer besonderlijck ende Cochin heeft soo wel den een als den anderen de eere gedaen van de jonge princessen te beslaepen, gelijck hier vooren is aengeweesen, in vouge[6] dat haer de beyde ragias noemen met de naem van Cochiens kinderen, 't welck haer dan in dien gevalle aen Cochien verbindt, behalven dat den Berckencoer aen de factie van Sjodelecoer ende Teekencoer aen die van Pandilecoer verpligt is, uyt welcke verplichtingh sij gehouden waren hare hooffden den Samorijn ende Cochien te helpen, dat nu eeniger maten in Teckencoer gebroocken is, off ten

---

[1] A & B. komma achter "ongemackelijck."

[2] A. onleesbaar.
B. laat uit kommapunt.

[3] A & B. openbaaren.

[4] A. onleesbaar.
B. "dat met weynig beleijd gemakkelijk die. . . ."

[5] A. gevoed.
B. gevoeld.

[6] A. onleesbaar.
B. in voegen.

minsten den haet ende affkeer die sij van lange jaaren habben overgeerft, wat heeft doen versachten, ende uyt dien hooffde Cochien geen vijandt gebleven. Desen vorst van Berckencoer is oock een verbonden vorst aen Cochin in 't bijsonder, heeft groot getal galijen op de binnen wateren. Hij is van d' E. Comp^e geweest een goet vrundt, alhoewel met hem geen schriftelijck contract gemaeckt is. Twee wackere ende wijse mannen, coningen van beyde landen sijn onlangs gestorven; wat haer naevolgers wesen sullen moet uyt hun wercken openbaar worden. Om dat landt in rust te houden moet men Teeckencoor ende Cochin gebruycken die met d' E. Comp^e hem meester sijn, maar nooijt moet men gedoogen dat hij van ijmandt verdruckt wort, want het is met Porca de sleutel der Cochinse landen tegen alle de zuyder ragias.

Cochim den edelsten vorst onder de Malabaren, heeft sooveel droevige voorvallen XX
in sijn leven gesien als mogelijck ooijt in eenich vorstelijck huys gebeurt is, doch dewijle van hem in's Comp^s brieven tot walgens toe geschreven is, gelieft UE. de moijte maar te nemen deselve bij leedige tijt eens over te loopen, sijnde mijn meeningh maar in desen cortelijck aen te roeren wat mijn daar omtrent wedervaren is, soo wel mijn ooghmerck als over het tegenwoordige bestier, als meede wat voor d' E. Comp^e op Mallabaar ten goede off ten qùaden te hoopen off te vreesen is. Dese vorst is van d' E. Comp^e uyt het geberghte tot Cochin ende onderhoorige lantschappen overbraght, zijnde tot coninck aengenomen, in volle gebied gestelt, ende onder's Comp^s protextie bewaart, met schriftelijcke verbonden de wedersijtse goedwillige vruntschappen becrachtight. Het is een magtigh heer van volck, landen ende bondgenooten, ende bij aldien den coningh machtigh was sijn groote heerschappije wel te belijden, 's Comp^s macht ende aensien danckbaerlijck te gebruycken, ende d' E. Comp^e die macht ende vruntschap wijselijck met de haare vermengde, daar was geen macht in India, noch te water noch te lande, die een van de beyde zoude connen schaaden, jaa alle de Mallabaarse vorsten mosten hem nae de oogen sien, ende was d' E. Comp^e als dan crachtdadelijck het ware tegenwight om alles in rust ende vreede ende yder bij sijn eygendom te behouden ende bewaaren. Om dit te verkrijgen heb ick alles aengewent wat moogelijck ende bedenckelijck was, eerstelijck om de vervalle geltmiddelen wederom te herstellen, de verwilderde sinnen van de verwende [1] onderdaenen tot een nieuwe gehoorsaemheyt te brengen, het gesagh van den coninck, door sooveel inlandse oorlogen verlooren, te doen opluycken, om daar door sijn armoede aen de eene ende zijn achtbaerheyt aen de andere zijde te ondersteunen ende to herstellen, en dit niet alleen naedat over Mallabaer commandeur ben geweest, maar al van den eersten beginne, doen ick dien vorst van 's Comp^s wegen als een raatsman was bijgevoeght, doch alles is vruchteloos afloopen [2] ende die moeijten ende hooftbreecken in de windt verdweenen. Veel oorsaaken hebben haar daarvan ontdeckt, want de geheele menichte voorsiende dat door de [3] wegh in korten het coninckliјcke ontsagh weder stont te herleven ende daar door wederom gebracht werden tot haeren eersten plicht waarvan sij waren affgeweecken door de ongestadigheyt der regeeringh, ende dat de vreemde vorsten, die onderwijlen op den throon saten, haar hadden gestreelt, haar ophoopende met overvloet van gunsten ende geschencken soo van's lants middelen als voorechten om alsoo de landtheeren aen haar te verbinden, en dat nu de coninck in magt aengroeijende gewisselijck alles soude trachten te herdoen, zoo hebben sij door alle wegen getragt dien goede raadt van d' E. Comp^e bij den coninck verdagt te maecken.

Alle de hoovelingen uytmaeckenden de Cochiense regeringe, sijn soo onder malcanderen verdeelt ende ingenomen [4] door de voorledene inlantse oorlogen ende verwisselingh van opperhooffden, dat sij den anderen en gesamentlijck onbequaem sijn om te connen oordeelen off beletten, dat het werck nootwendich in dier voegen ten gronde moet gaen. Den persoon des Coninex selver heeft kennisse ende verstant genogh om wijs te weesen, maar hij is soo ongeluckigh, dat hij den raadt ende de hulpe der E. Camp^e niet heeft weeten te gebruycken en dat hij de geheele geen [5] onderscheyt can maecken tusschen vrunden ende vijanden, maar dat sijn geringh gemoet sigh altijt heeft overgegeven aen de verachste menschen, die hem ende bij

[1] A. onleesbaar.
B. verwaande.

[2] A & B. "doch alles is vrugeteloos afgeloopen . ."

[3] A. dese.
B. do.

[4] A. "verdeelt met haet en uijtingenomen."
B. "verdeelt met haet en uitingenoomen."

[5] A & B. "dat hij geheel geen."

gevolgh het rijck t' eenemael regeeren ende besitten, achtende soo weynich het qualijck vaaren van sijn landt, het misnoegen van de grootste landheeren ende de algemeene schanden, die hem daar om soo smadelijck aengaan, dat daar uyt veele hebben gelooft dat hij geck is, hoewel de soodanige mistasten dewijle men ontrent alles dat men in hem siet wel nauwkeurigh gewaer wort, hij sijn lievelingen met soo grooten beleyt ende ijver weet goet te doen, middelen tot rijckdom verschaft, zijne parthijen overal met groote bitterheyt ende listicheyt vervolgt, dat het de geene die sulcks aenmercken verseeckert, hij de geheele natie een doodelijcke haet toedraegt, omdat sij hem soo veel malen het lant hebben uytgejaegt ende om sijn bekende gebreecken ende slaeffachtigh gemoet tot de regeeringh onwaardich ende onbequaam geoordeelt.

XXI Onder alle de lompe troetelkinderen van desen Cochiensen ragia heeft bijsonder uytgesteecken eenen canarijn genaemt Perimbala, waar van bij de gemeene brieven soo veel geschreven is, dat ick mij schaeme daer in eer van [1] te spreeken omdat de eygen 's Comp^{s} dienaers van geen geringh aensien haar van desen lomp hebben laten bedriegen. Desen man stondt [2] op de macht van 's Conincx nayros die hem tot lijffwacht dienden, plaaghde de inwoonders ende lantheeren soodanich, dat zij tot wanhoop ende haar eyge macht [3] gebracht zijnde, gevaerlijcke voorstellen in 't hooft hadden, maar dewijl ick naemaels alle de landheeren van Coeroernade ende Carrapuram met den ragia van Cochien bevreedighde, soo raeckte dien Moluch in weynich tijt tot een voddigen boogaartman die al sijn schrickelijckheyt verlooren hebbende van niemandt meer ontsien wiert.

XXII Ramorma al mede bij de gemeene brieven omstandich beschreven, had al van langen tijt ondernomen ymant van nichten en neven onder de Couchiense erffgenamen te moffelen met de eygen listicheyt waarmeede hij sich selven voormael meede had weeten in te dringen; desen siende dat het geheele volck ende de E. Comp^{e} tot sijn voornemen niet genegen waeren, neempt geheel dien voornoemde Parimbale in den arm, ende door hem den coninck, maar dat misluckte mede gelijck daar van de gemeene brieven getuygen sullen. Hier meede scheen alles gerust ende de hoop groot om eyndelijck het werck te boven te komen, tot het concept van de gehoochte [4] arreeck ruchtbaer [5] geworden zijnde, dien selfde Perimbala sijn dienst tot de uytvoeringh aenboodt en daar door soo in aensien raackte dat met UE. overcomst ende den oppercoopman Gelmer Vosburgh door gemelten Canorijn het gantsche landt ende de Cochiens hoff weder in snooder verwarringh is geraackt als ooijt te vooren, alleen op de geruchten, die op de naem vad die twee Perimbala ende Vosburgh UE. sijn voorgekomen.

Dese verwarringh, en die tot onse overheeden overgaen door mislijdingh ende quaade rapporten, is het bittere dat in den omslagh van het Malabaarse commandement begraven leyt, ende dan eerst op borrelt als zoo ymandt te pas compt, ende wat omsicht ick oock heb connen gebruycken, sullen de brieven getuygen dat het aen UE. ondersoeck sal staan, om daer uyt te oordeelen hoe de sack gelegen zij.

XXIII Hier vooren heb ick gewagh gemaackt van de nootsaeckelijckheyt gelegen in de macht't goet beleyt van Cochien ende de eenicheyt met d' E. Compe, ende houde het daar voor dat het even veel was door wie ende waar meede soo grooten nut conde vercreegen worden, dewijle wij om de keure van den een off den anderen de algemeene welvaart niet behoorden te rugge te houden, aengesien wij op de saacken, niet op de persoonen letten moeten, in welcken overdenckingh datelijck sullen opdoen drie wegen, namentlijck den persoon des conincx met al sijn welgevallen ende lievelingen, de voornaemste princen ende vorsten nevens de menichte des volckx ofte d' E. Comp^{e} alleen, ontslagen van de protectie ende alles dat Cochin soude mogen aengaen.

Den persoon des conincx is uyt zijn ongeregelde lieffde en haet niet machtich [6] het landt ende de lantheeren te gebieden ende bewaaren, niet alleen in haren plicht maar oock tegen de vijanden van de Cochiense hoogheyt, en stont te vreesen dat deselve

---

1 "A & B. "daar meer van.""
2 A. "onleesbaar." B. "stout."
3 A & B. "onmagt."
4 A & B. "gekookten."
5 A. "rughtbaar." B. "vrugtbaar."
6 A & B. "niet in agting."

haar wederom souden affwerpen ende onder vremde hooffden stellen; oock soude d' E. Comp^e met alle bedenckelijcke middelen het evenwicht niet connen houden, noch van al haar moeijte en arbeydt gedient sijn, soo de ingesetenen onwillich waaren ende tegen den Ragia met affkeer ingenomen wierden, ende sulcx sal ongetwijffelt geschieden soo den coninck sijn wil en behaagen volght, ende sich van dien Canarijn laat raaden ende aensienelijckste landtheeren vermaedt,[1] wandt segt het spreeckwoort: op out eys vriest het ras; de selfde menschen sijn nogh in 't leven, die de twisten ende ongelucken hebben bewerckt, die dese landen sijn overgekomen.

De voornaemste princen ende vorsten de handt[2] bieden, soo deselve niet anders voor hebben dan haar vrijheeden te bewaaren ende 't gemeene lants besten te versorgen, oock in weerwil van den coninck, is een saaek van minder gavaar ende oock een wegh om den coninck wederom tot zich selfs ende sijn plicht terugge te roepen, aengesien in haer handen de gantsche macht van 't rijck beslooten is, ende sulcx is noch van grooter hoop dewijle daar onder is den erffwachter die altijt de zijde van't volck ende de E. Comp^e gehouden heeft ende noch houwt, nevens de Pallejetter, want geheel anders heb ick ondervonden noodich te weesen de schaale te houden in 't Cochiens gebied, als wel daar buyten, dewijle ick nooijt heb willen toelaten als ick het beletten conde, dat ymandt der bondgenooten off omleggende naebueren haar soude steecken off mengen in de oneenicheyt der Cochiensen hoffs onder malcanderen off[3] d' E. Comp^e omdat ick mijn verseecker dat niemant van allen sal trachten te beslechten ende wegh te nemen de hinderpalen van de Cochiense macht ende hoogheyt, die geheel Mallabaar soude connen wetten stellen, ende daarom heb ick als binnens huys onse krackeelen soucken[4] te besluyten ende verbergen, schoon oock al veele haren dienst tot middelaars quamen aenbieden.

D'E. Comp^e[5] op haar selven ende ontslagen van de noodige beschermingh aen Cochiens[6], schijndt wel de gemackelijckste ende onkostelijckste wegh, maar dan stont Malabaar te worden een Babel van verwarringh te vreesen voor soo veel vijanden als daar vorsten op woonen, want treckt d' E. Comp^e de stercke handt van Cochien aff, soo verliest hij datelijck alle de eerbiedicheyt der andere ragias, die ons nu noch aensien als met de Cochiense magt vergeselschapt ende daarom oock altijt ontsaggelijck. Cochien selver stont in veel stucken gescheurt ende gebroocken te worden, ende eyndelijck wiert de deure geopent voor den Samorijn, die als een geweldige zee door de gebroocke eenicheyt de landen met rooff ende moort stont te overstroomen ende eyndelijck d' E. Comp^e binnen de mueren van hare vastigheden beslooten blijven[7], versteecken van het vreedich gebruyck deser landen. Soodanich is het tegenwoordich gelegen met het Cochiense hoff, al het welcke UE. seer omstandiger sal vinden verclaert in de gemeene brieven voor desen geschreven.

Paroe; desen vorst die een Bramine is, heeft d' E. Comp^e met een geweldige hant weder in 't rijck gestelt, alwaar hij door de Cochiense beroerte ende inlantse oorlogen, voornamentlijck door de list van Porca was uytgejaaght; evenwel heeft dat landschap bij 's Comp^s tijden noch all veel uytgestaan, tot dat eyndelingh de coninginne haer dochter trouwen liet aen een man, die de zaack van d' E. Comp^e ende Cochiens niet ongeneegen was, anders stondt in dien tijt te vreesen, dat sich den Samorijn daer onder soude hebben gemengt, dewijle hij tot hulpe niet alleen was ontbooden, maar, reets eenige vastigheden aen hem waaren in handen gegeven. Het is tegenwoordich nog in sigh selfs verdeelt, te weeten de oude coninginne met haar dochter en schoonsoon, ende den ragia selver; 't is oock het middel om door dien twist haer altijt te connen dwingen soo 't noodigh was, doch in geval van haer eenicheyt is Cochien ende Mangatty daar toe aen de hand, den eenen door macht, en den anderen om een onversoenelijcken wrock, voortgecomen dat sij die van Mangatty een prince in den oorlogh hebben om 't leven gebracht, hetwelck desen lantaart nooijt magh vergeeten, aengesien de Nayros verplicht zyn de doodt van haaren heer off coningh nooijt ongewroocken te laten; anders leven sij met d' E. Comp^e

---

[1] A. "versmaat." B. "versmaad."
[2] A & B. "handt te bieden."
[3] A. onleesbaar. B. "of met."
[4] A. onleesbaar. B. "soeken."
[5] A & B. D'E. Comp^e alleen.
[6] A. Cochijn. B. Cochim.
[7] A. onlessbaar. B. geen Komma achter "blijven."

in 't landtschap van Paroe in goede vreede ende vruntschap, is al meede een van de geene die men niet toe moet laten dat van iemandt verdruckt wort. Hoe sich daar alles heeft toegedragen, is in de gemeene brieven wijtloopich te vinden.

Mangatti, de vierde bontgenoot van Cochien is meede uyt dien hoofde met d' E. Comp[e] in vruntschap verbonden, alhoewel niet schriftelijck, egter met geen minder vrucht als elders. Het bestaet uijt twee huysen Bellettavile ende Careta Tavila [1] te samen genoemt Mangattenade, Paroe ende den Palsetter [2] sijn de geene die men nevens Cochien tegen haer gebruycken kan.

Pudenjate Coil, het land van den prins Ramorma, heeft lange tijt geweest het frontuer tegen Cochien ende den Cranganoor, alwaar den Samorijn altijt op een sprongh stondt, om over te coomen in 't gebiedt van Cochien, doch is van daar door's Comp[s] wapenen gedreven ende dat landtschap onder Cochin ende's Comp[s] bescherming gebracht. Het bestaet uyt twee huysen Pandenjate ende Arroermoeta Coil, te samen Arroersoerewan genaemt; uyt dit laeste leeft noch een prins die voormael tot de Cochiense croone nevens die van Bettette als erffgenaam aengenomen was. Dien prince sijn broeder is onlangs door bedrijff van Ramorma bij ongeluck in een huys verbrandt, zoo dat den anderen met een onversoeenelijcken haat tegen Ramorma is ingenomen. Jae 't soude een middel sijn om hem in te binden bij aldien den selven sich tegen d' E. Comp[e] quam op te werpen, omdat den wackeren jongelingh maar gelegentheyt soeckt, sich over den anderen, als sijns broeders moordenaar, te wreecken volgens de wetten van dit land. De mannen in 't huys van Padenjatecoil zijn de vaders van de Samorijnen omdat sij de jonge princessen voor de eerste mael moeten beslapen ende daarom heeft het aen veel inlanders soo vreemt gedacht, dat men Samorijns vaders tot Cochinse coningen aengenomen ende voortschickt heeft, aengesien een yder bekent is dat tusschen die twee soorten een doodelijcken vijandschap leyt, dat den een den andere met geen oogen sien mogen, ende daar uyt beslooten, dat den ragia van Cochin geen vijandt van den Samorijn en was, 't welck hem bij alle die van Sjodelecoer in groote verachtingh gebracht heeft, doch 't sij hier meede soo't wil, dat lantschap Cranganoor en magh van d' E. Compe noch van Cochin verlaten worden, off den Samorijn soude datelijck sijn oude woonplaats wel weder weten te vinden, ende de sorge niet weynich wederom doen vergrooten.

XXIV Morinatenade en noch wel dartigh vorsten ende Cochinse ragias, leenheeren ende provintien hebben baare landerijen ende gebied van Cranganoor noort ende oostelijck opwaat. Doch soude te langh ende verdrietich vallen yets in 't bijsonder van haar aen te teeckenen. Sijnde egter alle soodanigh gelegen, dat sij den Samorijn als in een kringh besluyten, ende oock noodich als Comps bontgenooten ten voordeele van Cochien behoorlijck werden bejegent ende voorgestaan.

XXV Samorijn, den weghwijser ende voornaemste hulpe voor d' E. Compe in 't aendoen der landen van Cochien, heeft nae de veroveringh der stadt Cochin ende 't verdrijven der Portugeesen het verbondt met hem gemaackt gebroockene als strijdende tegen het belangh van sijnder inwoonderen welvaart, waar over geen Ragia te seggen heeft, als heir vooren is aengewesen, bestaande voornamentlijck daar in dat met het contract haren vrijen handel ende zeevaardt benoomen was, het welck geen cleyn gewin aen sooveel inwoonders ende oock bij gevolgh aen den Ragia opbrengt. Hier op volghde hem [3] aen houden van Europeen tegen bedingh, on soo al verder gaande raacke de vruntschap aen 't hollen tot eyndelinge gevaarlijck voor 's Comps gelegentheyt geoordeelt wiert die vorst in handen te laten de stad Cranganoor, die hem volgens voorgaande bedingh ten eenenmaal met geschut en al was overgegeven, oversulcx wiert die hem onversiens (nevens het canon dat al aen den heydensen tempel ende het Samorijnse fort was affgehaalt) weder ontnoomen, maar overdaght zijnde sijn groote macht ende dat de fortresse niet weerbaar conde worden in corten tijt, zoo wiert door alle wegen getracht den Ragia van Cochien mede aen 't werck te brengen om den vijandt op andere plaatsen soo veel te doen te geven, 'dat men Crangnoor tijt winnende, soude connen voltrecken ende vast maacken het begonne casteel, daer doen sterck aen gearbeyt wiert, maar dewijl hier ontrent sal beginnen de gemenghde belangen der beyde Ragias Samorijn ende

---

[1] A & B. Cartaville.

[2] A & B. Palgetter.

[3] A. onleesbaar.
B. "het" in plaats van "hem."

Cochin sal onvermijdelijck wesen de saaken een weynig hooger op te haalen. Doen
de erffprincen in Cochin, bestaande doenmael uyt drie van de vijff stamhuysen,
namentlijck Paloerty, Moeta Tavil ende Chaloer onder den anderen oneenigh
wierden,en dat de oude coninginne de saek niet en conde middelen, soo wiert den
eenen van den anderen verdreven tot dat haar eyndelijck de Portugeesen daar
onder mengelde, het werck in openbaaren oorlogh uytbarstede ende raackten in
dier vougen het zuyder tegen het noorder Cochin in wapen, want die van Moeta
Tavila weecken in 't noorden ende die van Paloerte ende Chaloer in 't suyden.
Tot dien tijt toe was het vechten ende kijven binnens huys, doch den Ragia uyt
Paloerty, den laesten tack uyt sijn moeders huys overleden sijnde, volgden
Chaloer; bij desen sijn tijt brachten het de Portugeesen soo verre, dat de oude
coninginne ende alle de geene van 't zuyder rijck vreemde princen tot erffgenaem
gingen halen, te weten uyt Betette ende Ajroer, ende maeckten haar door de
dagelijcxe hulpe der Portugeesen soo sterck, dat overleden sijnde den ragia uyt
Chaloer, de geheele erffenisse ende Kroone in handen van vier wackere ende edel-
moedige princen van Bettette quam te vallen, als sijnde den outsten van jaaren; dese
princen stelden alles soo nae haar sin dat oock eyndelijck de prince van Chaloer, een
Cochiens stamhuys, meede uytweecken en haar bij de gevluchte Moeta Tavile
begaeven. Den oorlogh in vougen voornoemt opwackerende, soo vonden haer die XXVI
van Moeta Tavile te swack, aengesien de Bettetters niet alleen het velt maer oock de
harten ende genegentheden der nayros en landtheeren wonnen, ende oversulcx
begaven haar seer schandelijck onder de beschermingh des Samorijns, van wie het
haar veel eerlijcker was geweest gedoodt als gevoet te worden. Desen wijsen heer
die doen coninck was, nam die gelegentheyt wel waar, doch omdat hij sich van die
Cochin [1] achtbaerheyt wilden dienen, ende om niet de geheele natie ende factie van
Sjodelecoer tegen hem te wapenen, soo maeckte hij ten overstaen van de Cochiense
noorder vorsten een bedingh, dat hij het huys van Moeta Tavile soude helpen hers-
tellen tegen de onwettige Bettetters, mits dan hun weder zouden werden vergoet de
lasten ende oncosten tot dien eynde besteedt, sullende onderwijlen blijven behouden
de vastigheden ende landen voor reeckning van Moeta Tavile, die sij gesamentlijck
quamen te winnen, tot de verschotene penningen volcomen waren betaelt. Hier mede
ontfangen hem de landheeren van Nandy, Erretenade, Morinatenade, Belloastenade,
ende Mannacolara Nambeddi [2] niet als Samorijn off met onderstellingh, maer als den
beschermer van haren wettigen heer, en in dier vougen was den Samorijn in gemelte
landschappen, doen d' E. Comp^{e} het huys Moeta Tavile weder in haar erffdeel tot
coningh over Cochin herstelde, als wanneer beslooten wiert, datter ten wedersijden
volmachten souden te samen comen ende dat geschil in der minne afdoen, 't zij dan
met uytkeeren der achterstallen off de gelijckwaardicheyt van dien, maer sulcx liep
altijt vruchteloos aff, omdat Cochin soo veel gelt niet conde by een brengen, ende
dat den Samorijn ongenegen was de borghtocht uyt sijn handen te geven;
evenwel was tusschen haar geen ander verschil maar leeffden met den anderen in
rust, sonder dat Cochin tegen den Samoryn eenige wapenen op de frontueren
gebruyckte. Soodanich lagh de saack doen d' E. Comp^{e} den oorlogh tegen den XXVII
Samorijn opnam, en dat daartoe den Cochiensen Ragia met crachtige aanporringh
mede ingewickelt wiert, alhoewel sijn saeken doenmaels noch geheel niet gestelt
waren een oorlogh te verweeken, die hy niet en conde uythouden, want hij in een
nieuw vervallen rijck nieuwelingh ingekomen was, soo wel van gelt als van de
verseeckeringh der trouw van syne onderdaenen geheel niet verseeckert. Evenwel
het most daer doen op los, om vrij te blijven van verwijt als trachten hij niet alleen
moetwillig te verwaarloosen soo goede gelegentheyt van sijn landen wederom te
krijgen, maar oock d' E. Comp^{e} verlegen te laten in een tijt dat sijn hulpe haar
Edele merckelijck te stade quam. Hij versamelt dan in haesten weynich volck
(alsoo de noodt geen uytstel leedt) en tot de genoemde landen intreckende vond geen
tegenstandt, want van den Samorijn was daar bijnae geen naemwaardigh getal
gewapende, ontrent als gerust sittende op 't woordt van middelaers aen wien de
saacken waeren overgegeven, soo dat den Ragia van Cochien in weynich dagen
wederom in handen kreegh alle de landen, die hem op de Cochiense croone hadde
toebehoort. Evenwel wiert dit bij den Samorijn ende andere opgenomen, die nu te

[1] A & B. Cochinse.
[2] A onleesbaar.
B. Nandierretenade, Mormatenade, Belloastenade en Mannacalata Nambeddi.

laet gewaar wierden, dat met het verdrijven der Portugeesen wel de naem maer niet hun vijanden overwonnen waren, ende dat sij veel eer van gestalte verslimmert dan verbetert waren, aenmerckelijck van de ongelegentheyt der Portugeesen [1] met d' E. Comp^e, als oock ten aensien van den Ragia van Cochin, met d' E. Comp^e soo vast verbonden. Daar most echter van twee quaden het beste gekooren worden, want tegen beyde tegelijck was niet raadtsaam, en tegen de fortresse Cranganoor, dat dagelijcx vast en stercker wiert, scheen gevaarlijck. Derhalven besluyten sij met de versamelde macht de Cochienders wederom te rugge te drijven eer dat sij stercker wierden, gelijck dan oock met der haast geschieden, want die van Cochin alles gebreck hebbende, schreven brandbrieven om hulp, 't welck 's Comp^s gelegentheyt niet toeliet, soo dat sij alsoo haest haar verwinningh verlieten als verkregen, en hiermeede lagh al den hoop in de asch, tot een klaar blijck hoe ontijdigh soo wichtich een werck begonnen was. De meeste landheeren off haar volck gaven noch al meer noodsakelijckheyt aen het vertreck van den Cochiensen Ragia, want dese luyden siende dat nu haar landen stonden te worden het Cochiense frontuer, en dienvolgende den stoel des oorlogs en dat men haar wilde gebruycken volgens haar oude verplichtingh overal op buyten wachten, en voortochten tegen den vijandt te waken, en 't spits aff te bijten, dewijle het seggen was sulcx te behooren om haar van den Samorijn als een tiran te verlossen, soo en vonden die luyden die veranderingh voor haar niet soo voordeeligh, als verwent sijnde door het goet onthael dat haar van de Samorijn was aengedaen, waarmeede haar soodanich had gewonnen, dat soo sij de Cochiensen ragia selver niet tegen waren, ten minste sagen sij met goede oogen aen dat haren heeren, de swackste sijnde, wijcken most; hetwelck aen onse sijde opgenomen wiert als het werck van schelmen en verraders. Alsoo dan in haasten terugge treckende, stutte den landheer Morinato Nambiaer de ragia van Cochins verder vluchten, met aenbiedingh van sich selfs en landt en volck bij den coninck op te setten, soo hij by hem blijven wilde, gelijck geschieden, welcke plaats dan in haasten vast gemaackt zijnde, is het guarnisoen van Cochien nevens dat van d' E. Comp^e tot op heeden aldaar gebleven.

Het boven verhaelde is wel het voornaemste dat sich onder Cochin en den Samorijn heeft toegedragen, ende oorsaken waarom tot noch onder haar de oneenicheyt geen eynde heeft, want alhoewel naderhandt den Samorijn door 's Comp^s wapenen geheel van Cranganoor lantwaart in is verdreven ende kans al vrij deed veranderen, soo hebben wij echter in de Cochiense boovenlanden niets derven onderstaan uyt reeden voormelt, tot eyndelingh ter goede ueren kort voor de overcomste der France vijanden, met den Samorijn ende d' E. Comp^e gemaeckt is een vernieuwt verbondt van vrundtschap, alhoewel alle de deelen van dien niet zijn nagekomen, soowel omdat onse saken nae dien tijt niet gestelt waren hart daar op aen dringen, als oock dat die selffde conditien nu van nature verandert sijn, want wij niet openbaarlijck de uytsettingh der Europeen tegenwoordigh souden mogen aendringen, dewijle onse vrunden daer onder soude begrepen zijn. Aengesien ons dan soo veel aen de vreede met den Samorijn gelegen was, soo liet den tijt niet toe, om oock met de verschillen tusschen hem en Cochin een begin, veel minder een eynde te maken, door de menichvuldige swaaricheden en beletselen daar in hangende, gelijck het geene vooren verhaalt is sal connen aenwijsen, 't welck oock mijn ooghmerck in dese is geweest. De vreede tusschen de beyde coningen Samorijn en Cochin en die ons soo hoogh wert aenbevoolen, schijnt oock nae de klanck van 't woordt vreede, en onse innerlijcke gestalte een gewenste en noodtsaeckelijcke saack te weesen, en oock in der daat is, maar wij hebben te doen met twee vorsten, die het voor schanden achten met malcanderen van vreede te spreecken, naar de wetten van haar gewoonten, doch men ondervint evenwel, dat sij haar daar aen [2] off de noot geeft haar veelmael verloff en decksel om daar van aff te wijcken, soodat derhalven het werck nae dien regel niet genoomen mach worden, en oversulcx heb ick veelmael konnen ontdecken dat den Samorijn de vreede wel soude willen aennemen, leggende de sake soo die tegenwoordich is, maar Cochin can tot dat besluyt niet gebracht worden, omdat sij daar door schijnen beledicht te sijn. Anders hebben sij oock wel soo veel te verstaan gegeven, dat soo den Morinato Nambiaer sijne neven tot erffgenaam

[1] A. onleesbaar.
B. "verbeeterd waaren uit aanmerkinge van de ongelijk der portugeesen . . . ."

[2] A. onleesbaar.
B "dat sij haar daar aan soo niet en binden of . . . ."

in 't huys van Maperane ofte anders Belloaste Nambiaer wierdt inhandicht, sij wel tot vreede soude koomen, maar hier toe is den Samorijn niet genegen, doch omdat dit verschil wel het aldermeest in overlegh compt en moogelijck geen van de geringste beletselen sijn, sal die saack een weynich moeten werden verclaart.

Belloaste Nambiaer, van de sijde van Pandelecoer, is de buerman van Morinate Nambiaer, en van de andere kant Sjodelecoer. Dese twee lantschappen die met malcanderen geoordeelt werden te hebben ontrent twaelff duysent weerbare mannen, yder de helft, hebben beyde gestaen onder de Cochiense oppermacht, doch naderhandt onder den Samorijn, gelijck vooren gesegt is, sijne [1] Morinate alleen aen Cochin getrouw gebleven. Nu is het gebeurt dat doe die landen van den Samorijn overheert waren, dese twee Nambiaers met den anderen een verdingh maeckten, dat de soonen off neven van den Morinate soude erven in het huys van Belloaste, daar mans-oir ontbrack, ende dat dan dochters van een ander huys, bij den Samorijn te noemen, weder soude erven in Morinato, en dat alle haare kinderen nae de wet van ouderdom die twee huysen soude regeeren, soo wel het eene als het andere (want in Morinato sijn geen dochters), alles met dat bedingh, dat Morinato de Samorijnse parthije soude gunstigh zijn. Nu geviel het, dat doen men in onderhandelingh was tusschen den Samorijn ende d' E. Comp^e^ over den vreeden, Belloaste Nambiaer, den laesten man van sijn geslacht, is koomen te sterven, werdende de twee neven van Morinade, die al lange tijt in Belloaste waren overgegaen geweldelijck door den Samorijn beleth de behoorlijcke erffplichten nae lants wijse te volbrengen, waar aan het heele recht van erffgenaem gelegen is. Evenwel omdat de landtsaten haren dooden heer de schanden niet en wilden laten aendoen, brachten sij de lijck-vaert ten eynde, doch dese heeren door veelderhanden wederwaardicheden geplaeght, mosten eyndelijck wijken en quamen met ontrent drye hondert Nayros, die haer volgden, aen de Cochiense zijde over, werdende door Morinato onderhouden. Den Samorijn en wil de erffenisse geen plaats geven omdat hij daar door sijn vrunden gestelt wird [3] onder sijn vijanden Sjodelocoer, die hem geheel Belloaste konnen doen vervremden. Cochien en Morinade willen de Samorijnse dochters uyt Pandilecoer niet hebben, omdat daer door geheel Morinade wert overgebracht aen den vijand van Cochien; waer uyt dan licht kan werden gesien, hoe verwart dese saeck noch leyt. Het is UE. mede gebleecken, hoe ongegront de antwoorden sijn geweest van de Cochiensen ragia, doch [4] men hem niet alleen voorstelde de onmogelijckheyt van vreede te maken in den korten tijt van mijn aenwesen, als meede de groote nootsakelijckheyt om den tijt van den stilstant noch wat te verlengen, maar oock doen men hem bekent maeckte dat den Samorijn deselve voor vijff jaren han [5] aengenomen, in voegen hij sich niet en heeft verwaerdicht eens daar op behoorlijck te antwoorden, [ende d' E. Comp^e^ van sijn zijde te verseeckeren bij geschriften, gelijck den Samorijn gedaan heeft, daar hem immer de zaeck het meesten aengaet,] [6] ende d' E. Comp^e^ om sijnent wil al die sorge en moeyten op haren halse draegt; en soo dan ondervonden wort dat sich den coninck laet leyden en bestieren van dien Canarijn Perimbala en dat hij den geene is, die den Ragia soo bederft, ende d' E. Comp^e^ en het gantsche landt wederom in gevaar brengt van soo schadelijcken oorlog als die van den Samorijn met Cochin, die doch op 's Comp^s^ macht sal moeten stuyten, soo se weer begint. Was het dan niet al veel beter dien wargeest te jagen en met authoriteyt het werck daar 't gebleven was te vervolgen, dan het hooft te breecken met den Ragia een goeden raed in te preken sonder vrucht, rakende onderwijlen 's Comp^s^ aensien en achtbaarheyt in soo grooten verloop, datter naderhandt geen herstellen sal aen sijn; doch hierin sal de verdere onderwinding [7] UE. eerst konnen doen besluyten wat best gedaen off gelaten dient.

Mijn meeningh is geweest, indien het den tijt had willen lijden, mij te behelpen van den goeden raed van de twee vorsten Teekencoer en Calicoilan, beyde van de Samorijnse sijde Pandelecoer en sulcx omdat die heeren buyten eenigh vermoeden sijn van belangh te hebben in den oorlogh tusschen Cochin en Samorijn, en sulcx omdat ick in die vorsten bevonden heb een genegentheyt tot d' E. Comp^e^ als meede

---

[1] A. & B. "synde."

[2] A. & B. "Mansore."

[3] A. onleesbaar.
B. "Vind."

[4] A. onleesbaar.
B. "doe."

[5] A. "hadt."
B. "had."

[6] De zin, dien ik tusschen haakjes heb gezet, vindt men niet in A en B.

[7] A. & B. "ondervinding"

geen groote tegenheyt ontrent de welvaart van Cochien, alhoewel noch al gemengt met eenigh onderscheyt, want Teeckencoer behoeft Cochin tegen Porca en Berckencoer, en Calicoylan sagh Cochien gaerne bequaem en genegen tot sijn hulpe bij voorval van Trevancoors gewelt, gelijck denselven oock al voor desen daer van de vruchten genooten heeft, doen Cochien en Teekencoer hem te hulpe quamen. Bij dese vorsten soude ick mijn mede hebben gedient van de Paljetter, voor sooveel Cochien aengaet, en dat gemelte huys aen dat van Cochin en ons getrouw en genegen is, en sulcx om te gemoet te komen mijn onkunde van de innerlijcke manieren deser lantsaten, en geen misslagh te begaen in saken daar in ick onwetende was. Alle andere vorsten, bondgenooten en lantsheeren heb ick daar ontrent verdacht gehouden, soowel aen de eene als aen de andere kant; 't welck in desen yder in 't bijsonder aen te wijsen seer verdrietigh en al te omstandig soude vallen.

XXVIII Veele hebben g'oordeelt dat soo d' E. Comp^e^ weder aen den Samorijn wilden inwilligen tot Cranganoor te moogen woonen ende huyshouden, dat men alle de landen van Cochin, daarover nu het verschil is, gemackelijck soude connen lossen en doen overgeven, en het vertrouwen en vruntschap tusschen ons en den Samorijn daardoor te vaster worden, aengesien dat verlies seer smertelijck haar in de krop steeckt. Hier omtrent kan men van 's Comps wegen seggen, dat soo de vreede tusschen hem ende d' E. Comp^e^ geduerich en oprecht sal sijn, off oock tegenwoordich is, de inwooningh van den Samorijn d' E: Comp^e^ inderdaet geen nadeel kan toebrengen, en soo de vreede valsch en bedriegelijck is, off het d' E. Comp^e^ sonder nieuwe swaare lasten, soo voor haar selven als bij verschot aen den Cochiensen Ragia, wel sal mogelijck wesen hem sulcx te beletten bij aldien hij geweldelijck aldaar op Cranganoor wilde komen. Hierop antwoordt ick dat het voor d' E. Comp^e^ en den Ragia van Cochien onmogelijck is sulcx te beletten sonder nieuwe lasten en meerder macht als het scheynt dat op Malabaar sal overblijven, en oversulcx scheynt het geen onbillijke stellingh te zijn, dat het vrij beeter is vrijwillich een ander ten gunste met verplichtinge over te laten 't geene wat ons van sulcke tegen wil en danck soude konnen ontnoomen werden, en alsoo met dat verschil eer off schande behaelen, ende dewijle dit verloff t' eenemael afhangt aen de toestemming en vrije wille van d' E. Comp^e^, soo scheynt niemand daardoor verkort te worden als den Ragia van Cranganoor ofte den prince Ramorma, die dan wederom soo ongemackelijken gast sonder verdriet niet langh soude connen verdragen. Maar omdat het met wenschen niet en is te doen, soo blijft de swaaricheyt doch deselve, indien het tegen ons wil en danck geschiede. En dese eygene reeden hebben oock plaats in de verloore landen weder te krijgen off te bewaaren, waartoe de vreede geen andere verseeckeringh geeft, als dat het den Samorijn (die machtiger als Cochin is) maar gelegen comt de vreede te breecken. Waer uyt dan genoeghsaem openbaar wort, hoe ongegront die van Cochien een saack drijven, die geheel buyten haar macht is, weygerende een vreede aen te nemen, die haar uyt gunste gebooden wort, dewijl alleen het ontsagh der E. Comp^e^ den Samorijn tegenhouwt, en dat het dienvolgende de beste wijse zij den treves [1] ofte stilstant te verlengen en uytstel te geven en nemen, omdat tot die handelingh sooveel omstanden behooren, dat ick deselve nooyt heb connen te samen brengen, hoopende dat in korten en binnen den gestelden tijt de gemoeden haar sullen gesseggelijck laten vinden. Ick soude het landschap van den Samorijn en derselver vorsten wel wat omstandiger dienen te verclaaren, maar aengesien ons van haar doch niet anders voorkomt dan op den naam van den Samorijn, soo kan het om korter te weesen wel werden verbij gegaan.

XXIX Bettette Coil, uyt welcke de coningen van Cochien, als gesegt, geroepen waren, onder wie de landen soo gesolt en geslingert zijn, is voormael aengesien geweest als seer bequaem om den Samorijn te doen vreesen, maer het eygen belangh van dien vorst heeft niet toegelaten, dat wij veel werck van sijn vruntschap hebben moogen maken, omdat haar oogmerck is geweest door 't inroepen der Europeen den handel in hare landen over te brengen en ons te onttrecken, gelijck gebleken is, dat nu de Engelse vrunden begonnen hebben. Anders waaren mijn gedachten daar omtrent besich om dien prince Godormo, die voormael coninck van Cochin geweest is, ongevoelijck aen de handt [2] te houden, om off het eens had noodich geweest het eene uytterste

---

[1] A. "treves."
B. "vreedes.

[2] A. onleesbaar.
B. "aan de landen."

met het andere te vergoeden, daarvan gemelte prince alsoo vremt niet en was, dewijle alle getuygenissen daar in overeenkomende, dat hij besith veel goede gaven en het grootste gedeelte van aller harten en genegentheden, 'twelck oock gebleecken is, dat hij soo veel jaren langh sigh in dit rijck heeft connen houden, in weerwil van d' E. Comp^e^ ende den ragia van Cochin, hebbende geen andere macht off hulpe als hij uyt het land en der inlanderen goede wille heeft konnen trecken, daar wij aen de andere sijde altijt ons hooft gebroocken en gestooken hebben met een man, die nergens toe dient als ons te brengen in gedurige lasten en bekommeringh, onwillig off onbequaem om geraden te worden als 't hem wel nae sijn sin gaet, en seer gereet om d' E. Comp^e^ lastigh te vallen over dingen die het Cochiense rijck scheynen te dreygen, en sulcx veel meer als off de saack d' E. Comp^e^ ende niet hem raeckte. En daarom it de boven verklaerde aenmerckingh oock noch ten hedigen dagen niet soo verre te verwerpen, off het heeft mijn noodich gedacht UE. mijn gedachten te openbaaren, want het is onwederspreeckelijck dat meergemelte prince een dootvijand van den Samorijn sijnde, voor een Cochinsen coningh is om sijn rijck wel te regeeren en sijn vrunden en bondtgenooten in eere te houden, dewijle daar in de grootste macht van Cochin gelegen staat. Doch dese geheele saeck komt nooyt te pas, als wanneer alle anderen raed onnud wiert.

Colastri is even gelijck Signatie door de wapenen tot vreede en verdragh gedwongen, nae de stad ende het casteel Cananoor den Portugeesen ontnomen was, nae welcken tijt met dien vorst geen verschil geweest is. Het Stamhuys bestaet uyt vier tacken, waer in tegenwoordigh noch een groote menichte mannen en vrouwen in 't leven sijn, en die door haer vermenichvuldiging oock tot armoede vervallen, alhoewel het landschap seer magtig is van Nayros en lantheeren, maer de vorstelijcke domeynen en erffgoederen sijn niet genoech de kinderen en het geslacht te voeden en onderhouden. Hierbij komt noch het gebruyck dat den outsten van jaren coningh is, die geen andere sorge draegt dan sijns moeders geslacht alles toe te stoppen wat hij rapen en schrapen kan, 't welck het wel bestieren van het landt, ('t geene den coninck raeckt) seer belet, jae voor gelt te koop it. Dat mach men aenmercken de oorsaeck te wesen, dat de Mooren aldaer soo sterck en machtigh sijn geworden, en dat de Europeen voor weynich gelt de wooninch is vergunt tegen het gemaeckte verbondt, want sijnde den cooningh bijnae altijt een oudt man, soo wert een groot deel der bestieringh van buytensaken aen een prince in handen gestelt, die het niet veel beter als den coningh selffs maeckt. Doch alle 't geene het geheele landtschap aengaet, wert met meerder billickheyt bestiert, sulcx hoe ongeregelt de regeeringh schijnt, echter in sich selven een geschicktheyt heeft, latende niet toe dat de armoede der vorstelijcke huysen het geheele rijck soude benadeelen, want anders was den Samorijn in 'tzuyden, Canara in 't noorden en den neyck van Maeysoer in 't oosten al lange in dat gewest doorgebroocken, 't welck hun nu onmogelijck is, want tegen den Samorijn op de grenson leyt den wackeren Ragia Balenoer, die somtijt alleen tegen den Samorijn aengaat; tegen Canara bewaart den Ragia Ellerte Adda voddi de grensen, en beoosten den vrijen landtvorst Paravea Coil nevens noch verscheyde andere vorsten onder Colastri gehoorende. En alhoewel yder van dese heeren, die op de frontueren leggen, op haer selven niet souden konnen bestaen tegen de naeburige machten, is den coninck met de macht van 't lant, bestaende volgens de voorgestelde memorie uyt twee hondert en dartich duysent nayros, datelijck gereet haar bij te springen, soodat de suyder Malabaren aen desen vorst een vasten muer van beschuttingh hebben tegen de vreemde natien die souden moogen trachten door te breecken. De Machometanen, behalven dat sij het ganse landt door verspreyt sijn, hebben onder Colastri vier zeehavenen, Dermapatam, de zuydelijckste heeft een rivier, Cananoor een bhaij, en Wellipatnam en Maray mede yder een rivier. XXX

Ali Ragia, off gemeenelijck Adrasia, is een der voornaemste geslachten der machtigste onder alle de Mooren, en daarom is dat huys, 't welck veel goede diensten aan het rijck van Colastri gedaan heeft, vereert met den eernaem van Ali Ragia, uytdruckende de hoogste in waarde en geslacht, doch niet soodanich dat hij over de andere Mooren een coninckljjcke off vorstelijck gebied voert, gelijck in de beginnen gemeent was, want desen tegenwoordigen Moorsen coopman wert maer genaemt nae sijn eygen naem Mamarke Kirouw, als sijnde in sijns vaders plaetse van den coninck niet vereert, 't welck noodsakelijck is off anders mach hij den tytel niet voeren. Nu XXXI

't sij met dese saeck soo 't wil, hij is geweest den eersten door wie 's Comps coopluyden peperhandel op Mallabaar hebben begonnen, en oock die 's Comps saeck tegen de Portugeesen scheen behulpich te zijn, derhalven is met hem als met een vrij heer der Mooren een verbondt van vrundtschap en coophandel gemaeckt, 't welck noyt is naegekomen als strijdende tegen haar eygen welvaart, die geheel in de negotie en scheepvaart bestaat, en daarom oock tegen 's Comps belangh. Door verloop van tijt en 't verachten van 's Comps ontsach sijn de Mooren en hare opperhoofden seer verwaent en hoovaerdich geworden, tot sij oock eyndelijck de behoorlijke verplichting die sij schuldich waren, niet alleen aen d' E. Compe maar oock aen den coninck Colastri, afwerpende, de wapenen hebben derven aentasten, gelijck sulcx uyt de brieven omstandiger kan werden vernoomen, en gemerckt te vreesen stont dat dien Moorman, soo hem dese stoutheyt wel geluckten, wel grooter dingen soude ondernemen, soo is met eenige canonschooten in 't dorp het werck soo verre gebracht dat hij sich vernerende, beloften heeft gedaen van alle voldoeningh te geven dat in reden soude bestaen; maar dewijl gemelten Adrasia noch onder hem heeft 24 stucken ijser canon uyt het verongeluckte schip de Lieffde, dat op een der Maldivese eylanden (staende onder Adrasia) gebleven is, ende dat hij altijt weygerig is geweest deselve aen d' E. Compe wederom over te geven, schoon hem door ordre van de Edleheeren der hooge regeeringe van India al 2,000 Rds tot berghloon was aengebooden, soo sal dat selffde verschill de groote hindernisse sijn, om met hem effen reecqueningh te
XXXII maken. Dit sij dan in 't korte de gelegentheyt der custe Mallabaar, der landen en volckeren daar op woonende, haar voornaemste manieren van regeeren en hetgeen wat ontrent yder in 't bysonder, als oock tegen malcanderen en met d' E. Compe kan werden aengemerckt, en bij tijden van voorval noodsakelijck geweeten dient om licht en gemack te vinden bij soo veel becommernissen, als haar bij wijlen koomen te openbaaren, want men heeft te doen met luyden welckers tale wij niet en verstaan, jae selver de tolken, die de Portugese tale gebruycken tusschen ons ende de Mallabaeren, sijn somwijlen verlegen om der inwoonderen meening wel te verstaen en eyndelingh ons te vertaelen, in voegen alles door drye spraken moet vereffent en begrepen worden; waar bij dan gevoecht der Indiaenen wantrouwelijck gebruyck van geen dingen, die hare zeeden, manieren, landen en gewoonten betreffen, aen vreemdelingen te openbaaren, en voornaemen [1] niet aen de geene, die sich daar van soude konnen dienen en tegen haar in 't werck stellen, soo is het niet te verwonderen dat wij bedroogen worden ende dat het geene wat ick heb gemeent heel wel te weten en hier voor ter neder gestelt is, niet van alle sal worden toegestemt, doch sulcx sal niet langer duyren dan naedat UE. door ondersoeck en ervarentheyt daarvan de rechte sekerheyt verkrijgt.

Daar is nu noch over aen te wijsen wat inwooningh en eygen besit d' E. Compe op dese cust tegenwoordich heeft, soo met logies, fortressen en steden, als meede wat de voorrechten sijn ende het voornaemste van den handel van negotie voormael en noch in gebruyck, met hetgeene daar ontrent mocht koomen te vereysschen.

XXXIII Tengapatnam, een logie gelegen aen de sijde off benoorden de caep Comoryn, onder Trevancoor, levert uyt ijser, fijne kayer, goeny packtouw, seylgaaren, lijwaaten, bereyt en onbereijt leer, perkament jager [2], suycker als kandij, arduyn en vloersteenen, nevens veel ander kleyn gerieff en leeftocht. Het wert bedient door den adsistent Johannes Heydenbergh, een stil en nuchteren man, hebbende altijt gegeven voldoeningh in sijnen dienst, waartoe besith genoegsaeme bequaemheyt. Nevens hem is daar noch een Nederlander [3] tot hulpe nevens een lijnslaager van fijne trossen.

Coilan, voormaels een stad en nu tot een fortresse bij d' E. Compe hermaackt, is gestelt op een seker getal dienaaren volgens de ordre van haar Edle de hooge Regeringh van India, wert nu bestiert onder den coopman Marcelus Boevius, een vroom en trouw dienaar getoont, soo lange den selven op dese cust geweest is; onder hem staen alle de Zuyder comptoiren; is gelegen in 't gebiedt van de Signatie met het recht over de bhaij, en een stuck landt rontom het fort, hebbende sekere gerechticheyt der in en uytvarende vaartuygen die tot 's Comps voordeel verpacht, jaarlijcx in de negotieboeken werden goet gedaen. Aldaar is d' E. Compe jaarlijcx verplicht aen de Signatie, Poele en Guripo een eergifte te geven, volgens contract nae de vreede met haar gemaackt.

---

[1] A. gedeeltelijk onleesbaar.
B. "voornamelijk."

[2] A. en B. geen komma achter jager en B komma achter perkament. [jager = ruwe suiker].

[3] A. & B. een Hollander.

Vreelant, een eylandt door den Ragia van Calicoilan aen d' E. Compe nu onlangs in eygendom gegeven, wert bewaart door een strantwacht leggende in een blockhuys op hooge paelen gestelt, en heeft voornamentlijck sijn opsicht tegen het peper-sluycken, en soo doen oock de wachten langs de strandt. Calicoilan, een deftige [1] logie bij d' E; Campe gebouwt, wert nu gehouden onder de opsicht van den adsistent Nicolaas Burger, mede een nuchter en bequaem persoon, die altijt genoegen gegeven heeft. Hier wert van d' E. Compe jaarlijcx aan den Ragia mede een geschenck gedaan, en bovendien hondert ducaten voor het inhouden van den wilden caneel. Wat ontrent de negotie te seggen valt, sal naderhant een eygen plaats behoeven. Het levert uyt peper, caneel, areecq, drooge koehuyden, houtwerck, lont ecta.. Hier ontrent sal te pas koomen een weynich te reppen van den arreeck.

Den gekoockten Malabaersen areeck heeft oorsaack gegeven datter wel van geschreven is, t' welck wel noodich was bij UE: gelesen wiert, omdat daar uyt ontstaet een groot misnoegen onder de vorsten, die oordeelen dat het geen goede vruntschap is, dat haer d' E. Compe beleth en dwingt hun eygen vruchten te moogen voeren en vercoopen op alle plaatsen alwaar d' E. Compe geen gebied heeft, en dat sij dierhalven niet langer gehouden sijn aen d' E. Compe over te laten die voordeelen, die bij contracten van vruntschap staen uytgedruckt. Maar omdat mij het werck van den areecq sooveel vijanden heeft verweckt en daarover seer ben verdacht geworden, en dat alles wat ick heb moogen schrijven niet anders heeft te weegen gebracht dan noch al grooter verwijderingh, soo soude ick die sake degeenen bevoolen laten, die aengenomen hebben de eliphant [2] te leeren spreecken, indien ick niet voorsach dat UE; derwegen veel moeyelijckheden sullen voorkomen, want daar wert begeert wedergifte van alle den arreecq die s' Comps dienaren op 't eylandt van Ceylon haar hebben affgenoomen, welcke veel grooter is als de opgifte door den commandant van Tutucorijn Sr Marten Huysman alhier overgesonden en aldaar in 'S Comps cassa ontfangen is, sijnde het verschil met over en weer schrijven niet te vereffenen, maar behoorde door expresse afgesondene op Mallabaar de luyden onder eede gehoort te werden nae lants gebruyck, om alsoo haar waarlijck verlies recht te weten, want schoon datter in s' Comps cassa geen meer gelt ontfangen is, daar uyt volgt niet dat dese luyden niet meer ontnomen [3] is, sonder welcke voldoeningh ick niet can sien dat men de Calicoylangers sal moogen betrouwen. XXXIV

De uytstel die sij op mijn versoeck genoomen hebben, vrees ick dat haar sal beginnen te verdrieten, omdat sij seggen dat van Batavia over 's Comps saken wel ordre gesonden wort, en waarom dan niet ontrent de dingen die haar aengaen, over sulcx soude het wel konnen zijn, dat sij als van veranderingh wanhoopende eyndelingh sullen uytbarsten, ende dewijle de Malabaeren selden met malcanderen eene lijn trecken, en daarom oock minder te vreesen, soo laet het sich aensien dat den areecq een ligue sal veroorsaken, die voor d' E. Compe op Malabaar niets goets kan belooven.

Gewelt te gebruycken en daardoor (onaengesien der Malabaaren vijandtschap) den handel ter zee te dwingen, is voor d' E. Compe niet te doen, want soo de Samorijnse en Tanoerse Mooren off roovers haar nu al laten gebruycken tot den overvoer van den areecq, sal het voor d' E. Compe op Madure met een kleyne besettingh te water ende te landen niet te wachten sijn, op dat dese stoute roovers niet eens door ons selfs gelockt worden daar men die naderhandt niet weder soude konnen uytdrijven. Te lande den uytvoer te beletten nae plaetsen daar de coopluyden begeren, is mede niet doenelijck, want Malabaar wert van de landen van Madure afgescheyden door een dam van hoogh gebergte gelijck een muer, en leggen om soo te spreecken ruggeling tegen den anderen, hebbende hun gemeenschap door 20 á 24 straaten off groote wegen, namentlijck twee in Trevancoor, drye in Colicoylan, twee in Goendre, ses in Teekencoer, twee in Berckencoor, drye in de landen in en achter 't gebiedt van Cochien, twee in 't gebiedt van den Samorijn ende twee in de landen van Colastri off den Ragia van Cananoor. Wat gelegentheyt sal men moeten bedencken om die wegen te sluyten off stoppen voor ons, die alleen maar den uytterste oever der stranden van Mallabaar bewoonen, en wie sal dat voor ons konnen off willen doen, daar op wij ons souden moogen verlaeten. Had men dan niet den amphioen en peper behooren buyten en binnen te houden, die men weet dat door die wegen in en uyt wert gebracht.

---

[1] A. & B: dienstige.
[2] A. & B. "eliphanten."
[3] A. onleesbaar. B. "ontvreemd."

XXXV Contracten te maecken tot nadeel en schaade van de landheeren en edele off nayros, is voor geen Malabaarsen coningh off vorst doenelijck, omdat soodanich eenen gevaar liep door sijn onderdaenen wegh gejaecht en verstooten te worden, aengesien hier vooren is aengewesen dat dese vorsten over hun onderdaenen een bepaelde macht gebruycken, en dat den arreeck als sijnde de vruchten van de leengoederen, om welck gebruyck de nayros der vorsten onderdaenen sijn, niet en moogen beswaart worden, off daar ontstaet een geheelen verwarringh in de ordre van hun regering, en sulcx mach men wel gelooven, dat makende vrijwillige contracten die in haar behelsen eenig voordeel voor de Malabaaren, deselffde niet sullen konnen blijven voordeelich voor de saack van de Ceylonsen areexhandel, en bij gevolgh dat het tegendeel niet sal connen verkregen worden om redenen voormelt.

Vrijwilligen inkoop van den gekoockten areeck schijnt uytterlijck aen te sien den gemackelijcksten wegh te sijn om meester van de quantiteyt te worden, maar sal het voor d' E: Comp^{e} mogelijck sijn sooveel tonnen gout te besteeden om al den arreecq in handen te crijgen ende alsdan met winst aen de marckt te brengen en evenwel den Ceilonsen arreecq in den vertier niet te verhinderen, off soude men moogen hoopen dat, hebbende al dien gekoockten arreecq in zee geworpen, op den Ceylonsen arreeck sooveel meer soude gewonnen worden als den inkoop op deselve gekoockten areecq bedragen had, off soude yemandt moogen gelooven dat bij aldien d' E: Comp^{e} alleen maar een kleyn gedeelten marckt-gangs prijse wilde incoopen, daar meede het grooter deel soude connen werden ingehouden. Het sijn dingen die strijden tegen de natuer van de negotie, die geheel andere gronden moet hebben, sullen se vast staen. De kladderije die men in den arreecq handel soude konnen doen,'tsij met de gekoockte off anders met de Ceylonse, was een sekeren middel deselve op een laege marckt te brengen, maar soo het met de laeste geschieden moet, soo vervult men het landt en ontfangt men weynich winst, en met den gekoockten, die men eerst na de gemeene marckt soude moeten incoopen en weder voor 't selffde gelt quijt maken, verliest men de vracht, onderwicht, risico en intrest, en voor minder gelt om te setten verliest men noch meer, en lockt den anderen arreeck, die nae de gewoonten der coopluyden haren gemeenen koers houwt, om daar ter plaatsen af te sacken alwaar d' E. Comp^{e} die soude beginnen in te koopen, en alsoo den handel te trecken ter plaatse daar men die tracht vandaen te weeren. Maar dewijle het ooghmerck ontrent den areeck gelegen is, groote winst te behaalen, 't welck met kladden niet en is te doen, wanneer sal men dan met kladden moogen ophouden ende den prijs verhoogen, dewijle soo haest als men daer mede begint oock sal blijcken dat den Malabaersen areecq op stonden aen den Ceylonsen arreecq sal op de hielen volgen, welck verhoogen van den prijs niet en kan geschieden dan met een stilstant in de verkoop, want men kan versekert sijn, dat als den Ceylonsen areecq om op prijs te houden niet en wert vercocht, den Malabaarsen areecq met de winsten en vertier sullen voorgaan, en soo ymandt soude meenen dat men de Malabaren kan bederven en de lust doen vergaan om haren handel te doen door kleyne winst, die men haar door kladderije soude konnen veroorsaken, die sijn qualijck bedacht ende en weeten niet dat de eygenaars van de thuynen en areecq oock deelgenooten in den handel sijn, te weeten eenige voor de waarde van den areecq, andere voor de onkosten van vracht en thollen, eeveneens gelijck off de appelen en peeren om de goede koop op de boomen souden moeten vergaan en verrotten.

XXXVI De quantiteyt van den gekoockten areecq die jaarlijcx van Cananoor af tot de caep Comoryn toe nae de landen van Madure en andere daar aengelegene plaatsen te lande en te water wert vervoert, begrooten sommige op meer als vijfftich duysent candylen, yder candyl off [1] vijff hondert pond off hondert en vijff en twintigh duysent annenam [2], alsoo yder candy 12½ ammenam van 24,000 stucx areeken uytmaken; maar laet nu al de helft geloogen sijn, heeft dat getal immers geen gelijkenisse bij 't geene gemeenelijck op Ceylon wert ingesamelt, en soo men door cracht van handel de quantiteyt op Ceylon vergrooten kan, sal men dan niet moogen vreesen dat oock onsen eygen overvloet onsen handel sal hinderlijck wesen, dewijle dese vruchten niet veel jaren konnen werden opgeleyt en voor 't bederf bewaart blijven, en dat den eenen oegst den anderen in de packhuysen sal beloopen. Soo een bedrieger d' E: Comp^{e} soo verre wist te brengen, met groote belofte te doen, van alles te beletten,

---

[1] A. & B. " op " in plaats van " off."

[2] A. & B. amoenam.

bij aldien d' E: Comp[e] maar 9 à 10 duysent ammonanes[1] gekoockten areecq nae de marckt incocht, soude men soo eenen niet behooren voor te stellen van genoegsaeme borge te stellen tegen de schade, die in dien gevalle stondt te volgen, gewisselijck jae, want der sullen geen luyden ontbreecken[2] om door middel van groote beloften in aensien te koomen, soo sij niet sullen worden achterhaelt als het naderhandt[3] te blijcken, hoe sij d' E: Comp[e] bedrogen hebben.

De aenbiedingh, die de Engelse vrunden aen de Zuyder Ragias en bijsonder aen XXXVII
Calicoilan hebben gedaan, sijn in der daat van groot gewicht, namentlijck dat soo men haar den vrijen handel in hunne landen wilde vergunnen, dat sij behalven veele andere enckelde, en jaarlijxe geschencken aen de Ragias en regenten, oock beloofden der Malabaren arreeck in hun Engelse eygen scheepen te willen laden en overvoeren op alle plaatsen daar d'E: Comp[e] geen steden, forten off souvereyn gebied had, met volkome borghtocht soo ymandt haar van's Comp[s] wegen wilde verhinderen off dien areecq, kleeden &[a] aenhaalen. Soo nu de saken soo verre met de Ragias in verloop raackten, wat stonden wij in dien gevallen te doen, en vermochten wij die vrunden wel aff te wijsen op plaatsen die ons niet en raecken. Soodanich en in voegen voormelt is het met den Malabaarsen gekoockten arreecq gelegen, die oorsaack is geweest, dat wij onse beste bondtgenooten gebracht hebben tot een misnoegen, dat men haar en haer vrundtschap weynich mach vertrouwen. Soo daer geen veranderingh tusschen komt, en dat 's Comp[s] goede dienaaren op Mallabaar schuldich staen om onmogelijcke dingen uyt te voeren, alleen maar op 't voorgeven van sulcke die meer hun eygen eer dan Comp[s] voordeel beoogen, alhoewel het daarmede is bedeckt geweest.

Moorenbriel, een thuyn van klappus boomen, behoort hebbende aen den Ragia van Bettimere, en aen d' E: Comp[e] tot boete in eygendom gegeven, werdt mede door een wacht langs strandt bewaact[4] en is van weynich belangh, dient tegen de sluykerije.

Porca, een logie geleegen dicht aen de zee, en voormaels geweest de wooningh XXXVIII
der Engelse vrunden, van daar gelicht doen die vijanden waren, is soo wel tot wooningh als packhuys onbequaam; derhalven heeft den Ragia een aensienelijcker gebouw en beter gelegen onder handen. Het land heeft peper, gengber[5], caneel, areecq, en houtwercken, doch meest angelien[6]. Het comptoir verantwoort aen Cochien. Het wert tegenwoordig bedient door den adsistent Hans Philip Justus, een neerstich en nuchteren borst.

Cotati, een wooningh het landtwaart in, staet onder Teeckencoer. Aldaer XXXIX
leeren de Nederlantsche kinderen de Malabaerse tale onder opsicht van den praeceptor Christoffel Kirghbergh, om alsoo de tolken van onse eygen natie metter tijt aen te queeken. Het is een seer stil en nuchteren man, die over die jeugt seer goede toesicht draegt. Wat hoope men voormael met gemelte schoole gehad heeft, is in de brieven seer omstandich te vinden, en is den ragia met gemelte inwooningh bijsonder gedient geweest.

Cochim, de stadt, is bij d' E: Comp[e] t' eenemaelen met nieuwe vesten, steene XL
mueren, wallen, puncten en grachten versien, de hooft plaats van het commandement, hebbende het gebiedt en protexie over alle de Cristenen inwoonders, die wat onderscheydelijck moeten werden verklaart.

Dryederhande Cristenen werden op Mallabaar gevonden, namentlijck St. Thomas Christenen, inlantse Christenen en Toepasse Christenen.

De S[t] Thomas Christenen sijn geen Mallabaaren van afcomst, maar een volck XLI
uyt de landen van Carnatica ofte de cust van Chormandel afgesackt, en haar bij dese landtsluyden ter neder geset, door de vervolgingh der heydenen over de belijdenisse des christelijcken gelooffs, daartoe sij door den heyligen apostel Thomas waren bekeert. Dit volck om dese loffelijcke oorsaack uyt hun vaderlandt verdreven, zijn naderhandt tot een groot geslacht en mennichte geworden, bestaande uyt meer als veerthien hondert dorpen en hondert vijfftich kercken, hebbende lange jaaren tot hun geestelijcke hooft gehadt patriarchen van Jerusalem; naderhandt sijn deselve

---

[1] A. onleesbaar. B. "ammonams."
[2] A. onleesbaar. B. "gebreeken."
[3] A. & B. "komt" voor "te."
[4] A. & B. "bewaard."
[5] A. & B. gember.
[6] A. onleesbar. B. angelie.

onder de Roomsche geestelijckheyt gebracht en hebben langen tijt door hun bisschoppen het gebiedt daar over behouden, tot dat sij het landt verlieten met de verovering der stadt Cochin, in welcken tijt de inlandtse kerken onder malcanderen verdeelt sijnde, een parthije der Roomschen stoel gehoorsaem zijn gebleven onder een bisschop van hun eygen geslacht en afkomst, die noch tegenwoordigh leeft van dit volck; en al wat ick met deselve noodich oordeelde gedaen te sijn, is seer omstandich aen de hooge regeeringh van India tot Batavia overgeschreven, soodat ick in desen mijn meeningh ende de saack selver niet beter soude konnen verklaren dan aldaar gedaen is. Maar omdat haar Edl^{e} achtbare d'Edele heer gouverneur generael en Raaden van India, mishagen hebben gelieven te nemen, dat den pater carmelit in de stadt quam en in het landt woonen,[1] en dienvolgende last gaven hem uyt te seggen, soo scheen dese ordre mijn ooghmerck te sullen verhinderen ende de kercken wederom te vervallen in handen van de Portugese jesuiten, indien ons naderhand bij open paspoort niet en was gebleken, dat d' E: Comp^{e} hadde vergunt de vrije en onverhinderde passagie aen acht geestelijcke Europese Carmelitaense papen, die wij volgens die ordre in 't bisdom van de St Thomas Christenen moeten gedogen, als sijnde buyten's Comp^{s} jurisdictie, ende dewijl het mijn onmoogelijck was de Jesuyten en de Portugeesen uyt te sluyten uyt Cochiense bisdom, dan door den bisschop van 't geberghte, soo sijn alle de kercken staande onder 's Comp^{s} gebiedt onder denselven gestelt, doch soodanich dat niets over deselve mach werden geordonneert dan met onse kennisse en goetvinden, blijvende de Europeen in 't geberghte.

XLII Het is echter een bekommeringh dese dingen wel te bestieren omdat de kerckelijcke saken soo teer sijn en dat het raackt de gemoederen van soo grooten volck, jae dat degeene die van s' Comps wegen uyt enckelde insichten van staet het werck beleyden, nauwelijckx konnen vrij blijven van laster en naespraack, als waren sij de paepse afgoderije toegedaen.

XLIII De inlantse Cristenen sijn naturelle Mallabaaren uyt alle geslachten, door de Roomse priesters tot het paepse geloove gebracht, en gehooren onder seven fregesien off parochi-kercken, hebbende gestaen onder den bisschop der stadt Cochin, waarbinnen de cathedrale zetel was, doch nu 's Comp^{s} onderdaenen. Dit volck woont wijt en sijt het geheele landt van Cochin over verspreyt; eenige sijn visschers, andere soldaten, lascaryns genoemt, die d' E. Compe veel goede diensten hebben gedaan. Sij gaan als de nayros off Mallabaaren gekleet en oeffenen oock de gemeene tale, maar omdat die luyden van de heydenen, onder wie sij woonen, veelmael werden geplaagt, soo hebben sij versocht en voorgestelt gehad, om op 's Comp^{s} eylanden en thuynen te moogen woonen, met aenbiedingh van jaarlijckx die eygene pachtpenningen op te brengen die nu door andere gegeven worden, hetwelck ick haar oock soude hebben toegestaan, als een zaack zijnde van goede opmerckinge, dewijle de landen door haar inwoonen stonden verbetert te worden ende de stadt Cochin in dier voegen rontom door dit gewapent en strijtbaar volck, voor rovers, schelmen en dieven van trouwe buytenwachten beschut en bewaackt zijn, behalven den toevoer van alderhande levensmiddelen, soo meede dat bij voorval dese soldaten, als dicht bij de handt, datelijck gereet waren om ten dienste van d'E: Comp^{e} te werden gebruyckt, dewijl men haar tegen de Mallabaren altijt van nooden heeft. Ick heb oock geen ander staet gemaackt dan om mijn van dat volck te dienen, soo wij door Europeen in de stadt hadden beseth geworden. Sij sijn trouw en dapper en willen vrundelijck en beleeft gehandelt werden. Als sij in dienst sijn, genieten sij twee Rd: en een parra rijs, anders leven sij op hun eygen kosten. Wat haren capiteyn Batico[2] off Sebastiaen Fernandes de Roosa belangt, daer van is bij de gemeene brieven genoech geschreven, hoe denselven buyten sijn schult en verdienste was gebracht in ongenade bij de hooge regeeringh.

XLIV De Toepasse Christenen is een volck van alderhande Indische geslachten te samen geseth, nevens een vermenging van veel natien; sij waaren ten tijden der Portugeesen de inwoonders der stad Cochien, onder wie alle neeringh en ambachten geoeffent wiert, en bij gunste der E: Comp^{e} tot burgers aengenomen; sij gebruycken de kleedingh en tale der Portugeesen en hebben haar laten gebruycken in de oorlogen, die op Malabaar bij 's Comp^{s} tijden voorgevallen sijn, soo langh als de guarnisoenen tegen den Samorijn ende de stercke wachten langs de stranden gelegen

[1] A. onleesbaar.
B. "woonden."

[2] A. & B. "Batiquo."

hebben, als mede den arbeyt en leveringh van veel behoefte aen de fortificatie voortgingen hadden sij noch middel en gelegentheyt om de kost te winnen en verdienen, doch naderhandt heeft het haar ontbroocken. Sij bestaan uyt een groote menichte huysgesinnen en aensienelijck getal weerbare mannen en vermenichvuldigen noch dagelijck. Door de verkleyningh der stadt en 't verbreecken van soo veel huysen hebben sij om een goet heenkomen moeten sien, haar verstroyende over alle de landen van Mallabaar, en oock bij gevolgh buyten de jurisdictie der E: Comp^{e}. Ick had geen bequaemer plaats voor haar connen uytvinden dan de oversijde van de Cochiense riviere op 't eijlandt Baijpin, alwaer veele vrijwillich quamen woonen, gelijck U Edele bij de gemeene brieven sal konnen vinden. Dese luyden staan van nu af aen in groote armoeden en wanhoop te vervallen door gebreck van levensmiddelen, want sij besitten noch huys noch hoff en hebben geen handel van negotie; veelmael hebben sij versocht om te moogen varen en handelen, gelijck alhier heydenen en Mooren is toegesett, aen 't welck men haer sal moeten inwilligen, off anders verwachten dat sij haer tot openbare rooverije en strandtschenden sullen begeven, gelijck al een begin nam, doch tijdich gestuth door het vangen van de voornaemste, en sulcx was van soo veel meer gevaar, soo d'E: Comp^{e} ymand van de vorsten tot vijand kreegh, en die dan dat volck een vrijen ingangh in hun landen vergunden, als wanneer te vreesen stond, dat sij in korten tot een grooten hoop souden aengroyen; jae selver onse moetwillige Nederlanders konde men in dien gevallen niet vertrouwen, gelijck sulcx al meede geschiet is, dat van onse natie haar al eenige bij roovers begeven hadden, sijnde de landen van Mallabaar tot soodanige rooverije besonder bequaem.

Over dese drye bovengenoemde Cristen volckeren is nu den bisschop van 't gebergte het hooft, en heeft hij sich onder 's Comp^{e} beschermingh begeven, met aenbiedingh van met al sijn volck d'E: Comp^{e} bij noot en voorval te dienen en helpen tegen alle vijanden, gelijck bij de laeste geruchten (dat de Francen een aenslagh op de stad Cochien voor hadden, en daerom alles in ordre en bereytschap gebracht) gebleecken is, komende den persoon des bisschops met groot gevolgh in de stad, om ons sijn hulpe aen te bieden. Veel beletselen en stribbelingh hebben sich vertoont, eer het soo verre konde gebracht worden, want dewijl mijn de Malabaerse tale onkundich is, en dat de tolcken als hangende aen de kercken, die door de Portugese papen geregeert wierden, mijn verdacht mosten sijn en dat de heydenen niet wel mochten gelooft worden, soo heb ick mijn gedient van den meergemelten ouden pater Mattheus Carmeliet, die een vijandt sijnde van de Portugesen en onder de St Thomas Christenen bescheyden, overal getoont heeft te sijn een besonder vriendt van de Nederlantse natie, een man van een vrolijken en vrundelijken omgangh. Met hulpe van dien ouden man sijn de saken in tegenwoordigen staat, en heeft hij daardoor soo grooten haet en affgunst bij de Portugeese geestelijckheyt behaelt, dat hij bij de inquisitie voor een ketter is aengeklaegt. Een der acht Carmelieten met 's Comp^{s} paspoort overgekomen, genaemt f^{re} Bartolomeus de Spirito Santo, liet ons versoecken te moogen in de stadt coomen, gelijck geschieden, alwaar dien pater verclaarden last en ordre van Roma te hebben om een naevolger te kiesen en stellen voor den bisschop van de St. Thomas Cristenen, doch XLV
met expresse last soodanich eenen te verkiesen, die d' E: Comp^{e} soude aengenaem sijn, latende aen ons de nominatie, gelijck wij dan om veel goede redenen en voor altijt de Europeen uyt te sluyten, een neve van den tegenwoordigen bisschop don Alexander de Campos, genaemt Mattheus de Campos genomineert hebben, en die oock voort daer over is erkent, wachtende maar nae de behoorlijcke omstandicheden die vereyschen om hem te consacreeren, blijvende zoo lange als den ouden bisschop leeft als sijn medehelper. Dese Europese paters die den bisschop over't gebergte XLVI
besonder raken, moet men niet toelaten uyt haar eygen hoofde haar met eenige kerken in 't bijsonder koomen te moeyen, 't welck den bisschop oock niet sal gedoogen, ende soo het geschiede, vrundelijck daar van af manen op dat sij van de listige Toepassen niet en werden misleyt, en alsoo weder nae nieuwicheyt trachten, dat tegens 's Comp^{s} belangh soude aenloopen. Den ouden pater Mattheus Carmeliet, een bijsonder vertrouwt vrindt van den bisschop, kan alderbest met ons overeenkomen, ende dewijle dien ouden man door sijn langduerige verkeeringh in dese landen wel weet, hoe veel haer alle aen 's Comp^{s} beschermingh tegen de

heydenen gelegen is, heb ick mijn van hem in alle voorvallen gedient, en noyt anders gevonden dan seer reckelijck en gereet alles in 't werck te stellen, wat wij tot onse gerustheyt en 's Comp^s belangh van hem ontrent den bisschop begeerde.

XLVII De algemeene voorrechten, die d' E: Comp^e soo bij verbondt als conquest op Mallabaar geniet en tracht staenden te houden, is wel besonderlijck het uytsluyten van alle Europeen; voor soo veel 's Comp^s eygen gebiedt belangt, behoeft men niemandt de vruchten van soodaniche voordeelen (die ons t' eenemael eygen en wettich toekomen) meede te deelen ofte een ander laten genieten, maar het geene de vorsten belooft hebben te sullen doen en naderhandt weygeren, dese breuke raeckt d' E: Comp^e, ende de vorsten nu hebben sij met verbonden beloften, geen Europeen in hare landen tot den handel toe te laaten, 't welck soo het geschiet ons misnoegen tegen de vorsten (als die haar woort en trouw gebroocken hebben) doch niet tegen de ingeroepen Europeen mach getoont worden. Nevens dat bestaen de andere voorrechten, dat de vorsten in hare contracten belooft hebben, den peper aen niemandt dan aan d' E: Comp^e sal vercocht worden, en dat haar Edele alleen den amphioen sullen moogen in 't landt brengen en verkoopen, en dat den wilden canneel geheel niet sal werden uytgeroeyt; maar in het gebruyck ende de manieren van dien valt onder ons ende de lantheeren groot verschil, aengesien wij oordeelen, dat soo niemandt

XLVIII als wij gerechticht sijn peper uyt te voeren, het aen ons staat de prijs te stellen ende de vorsten off Ragias gehouden zijn te beletten den peper wert uytgevoert, maar aen ons in dier voegen wert gelevert, doch sij Ragias sijn van een ander gevoelen, seggende aen d' E: Comp^e wel te hebben toegestaan den vrijen handel, maar dat men den peper (soo men die begeert) moet aennemen van de inlantse cooplieden volgens de prijs die dan in 't landt is, aengesien men geen coopman dwingen kan, en dat zij haar nochmaels sterck maken niemandt tot den handel toe te laten, soo wij maar met de inlantse coopluyden het konnen eens worden. In gelijcker voegen is het met ons en haar over den amphioen gelegen, sijnde benevens dien de landen nae 't geberghte en aen de zee versien van soo veel bequaemheden, dat men deselve noch sluyten noch bewaaken kan, in voegen wij met alle onse contracten niet meer dan' t recht van naeste in den handel hebben verkregen, met uytsluytingh van alle Europeen, doch sulcx is maar besuyden de stadt Cochin, dewijl hier voor is aengewesen dat de Ragias benoorden in dien deelen het contract verbroocken hebben.

Hals-recht voert d' E: Comp^e in de stadt Cochin over misdaden die de Cristenen begaan, doch daar sijn de St Thomas Christenen niet onder, noch oock de heydenen gehoorende onder eenige bondgenooten off naebueren die met d' E: Comp^e in vruntschap staan, welcke misdadigers aen hunne heeren werden overgelevert om gestraft te worden, ten ware de sulcke onder 's Comp^s gebied hun huys en inwooningh hielden en dienvolgende tot onderdaenen geworden, want zulcx zijn wij schuldich volgens de verbonden, dat yder sijn onderdanen straffen sal.

XLIX Thollen en gerechticheden der uyt en inkomende vaartuygen sijn tusschen ons en den Cochiensen ragia verdeelt, daar in naar volgende het gebruyck der Portugeesen, en is in 't verdragh met d' E. Comp^e en den Ragia ten tijden zijnder herstellingh aen den ragia toegestaan soodanige thollen te moogen genieten en invorderen, als denselven voormael genooten had, nu bevint men, dat uyt overwegingh der belangen, soo wel der Portugeesen als der Ragia, groot onderscheyt in de tollen der natien gemaackt is geweest, gelijck tot voorbeelt uyt het onderstaende lijstje kan werden gesien, namentlijck van d' inkomende goederen betaelen de

Mooren 7 p^r c^{to} aen de coningh
3 p^r d^o aen d' E: Comp^e
Benjaren 5 p^r c^{to} aen de coninck
3 p^r c^{to} aen d' E: Comp^e
Canarijns 5 p^r d^o aen de coninck
3^r p^r d^o aen d' E: Comp^e van uytgaende goenderen

Mocren / Benjaren / Canarijns } 4 p^r c^{to} voor de coninck; 2 p d^o voor d' E: Comp^e

— behalven dit verschil sijn der verscheyde goederen, die geen thol betaalen, en oversulcx heb ick niet konnen sien, dat gemelte contracten vrijwillige vergunningh aen den Ragia, d' E: Comp^e soude verbinden, voor soo veel haar Edele aengaet, geen

veranderingh te moogen maken tot haer Edele voordeel, maar dat het ons vrij staet alle uyt en inkomende goederen, die men nu door die oude gewoonten [1] soodanich te beswaaren, als 's Comp^{s} gelegentheyt toelaat, soo meede de andere thollen te reguleeren, dat deselve sonder aensien van natie tot op thien p^{r} c^{to} gebracht wiert, waar in den Ragia sijn partie soude behouden, aengesien deuselven bij contract niet meer toekomt, alle gemelte thollen voor reeckeningh van den coninck werden bij d' E: Comp^{e} ontfangen, ten overstaan van 's conincx schrijvers en op sijn reeckeningh goet gedaen in afkortingh van sijn schult, en dewijle tot noch toe den ontfangh der thollen van kleyn belang is geweest, soo soude wel noodich zijn, daar ontrent verandering te brengen, soo de vaart en handel toenam.

Lants-inkomsten en verpachtingh bestaan uyt eenige eylanden en thuynen L
bij conquest de Portugeesen ontnoomen en nu tot 's Comp^{s} voordeel verpacht, over welck gebruyck hier voor onder de materie der Toepassen gesproocken is, om deselve aen de Lascarijns over en ter woon te geven. De verpachtinge van den dranck en toeback geeft meede goede winst.

De rekeningh van den Ragia van Cochin is UEdele bekent,hoe ick door LI
veelderhanden boodschappen, brieven en protesten getracht heb te doen naarsien, ende door 's Coninx volmachten te doen overloopen om off daar ontrent eenige ontrouw mochte wesen gepleegt, soo wel onder 's Comp^{e} als sijn Hoogheyts dienaaren, maar den Ragia is tot sulcx niet te brengen geweest, 't welck geheel niet overeenkomt met de klachten die den Ragia op Batavia heeft laten doen, noch oock met de billijckheyt, evenwel is al den ontfangh door de persoonen daartoe van den Ragia voormael affgesonden, wederom bij generaale quitantie op nieuw vervat, sijnde dit van contante penningen uyt 's Comp^{s} cassa ontfangen, in den tijt dat ick ben commandeur geweest, ende een groot geluck die luyden noch in het leven zijn, die nu andermael hebben bekent door 's Conincx last (in dien tijt gebelecken) gemelte penningen uyt 's Comp^{s} cassa ontfangen te hebben, ende daar van reets reeckeningh gedaan, en noch gereet zijn sulck te doen soo't den coninck mocht koomen te begeeren, gelijck sulcx omstandich blijckt uyt de reeckeningh tot dien eynde onder de secretariale brieven expresselijck overgelevert. Maar nu can ick niet sien hoe dat men den Ragia sal connen overtuygen wegen sijn schult van f..... ...... [2] aen d' E: comp^{e}, eer dat ick ben hier gekoomen, dewijle daar van de minste blijcken niet gevonden worden, noch oock bij eenige transpoorten mijns weetens yets van is overgelevert.

Hetgeene ick voormaal heb geoordeelt, dat den Ragia van Cochin soude konnen LII
inbrengen, als ware sijn reeckeningh daarom soo beswaart, omdat alle soonen der inlantse dienaaren van de E: Comp^{e} tegen den Samorijn gebruyckt mede tot sijnen lasten gebracht, scheynt in reeden te bestaen, maar en sal den Ragia niet konnen ontkennen dat die lasten bij d' E: Compe om sijnent wille gedragen worden, aengesien d' E: Comp^{e} buyten dien noch veel swaerder onkosten gedaan heeft, die bij die van sijn reeckeningh niet eens in vergelijcken komt, maar gemerckt het den Ragia off die hem daar toe aenraden nergens anders om is te doen, dan dat gelt van de thollen bij d' E: Comp^{e} wert ingehouden tot affcorting van de schult, soo en sal niet te vreesen wesen, onaengesien wat men hem oock tegemoet quam soo hij gemelte contanten niet en mach ontfangen, die van de, voormelte thollen inkoomen, sijnde hem meer gelegen aen de handelingh der penningen als off de schult noch tien mael grooter was, als [3] wel wetende dat hij die bij sijn leven niet sal afleggen, makende voor het toekomende gansch geen swaricheyt noch staet hoe het gaen sal, oversulcx sal hij het voor geen gunst nemen ten ware hem alles wiert quyt gescholden off stil bleeff staan sonder affkorten. De munt der Cochiense LIII
fanums behoort den Cochinsen Ragia en is om veel goede redenen in de stadt onder 's Comp^{s} opsicht gebracht, want men bevondt, dat dewijle sich den Ragia doorgaans van seer geringhe en baetsoeckende luyden liet regeren, de munt seer wiert bedorven, soo wel in 't alloy als de onmatige menichte der fanums, die een yder vrij mocht bestellen, en laten slaan, welcke gelegentheyt hun naderhandt benoomen zijnde, hebben sij den Ragia door alle weegen aengevoert om die munt weder onder sijn macht te brengen, met aenwijsingh de schade die hij daar bij leyt. Men moet echter bekennen als de munt stil staat, datter den Ragia schaade bij leyt, aengesien hij sijn voordeel mist en van yder hondert penningen twee tot sijn gerechticheyt ontfanght, oversulcx was het niet vreemt, dat men hem voor die gunste eenigh

[1] A. onleesbaar.
B. " vrijlaat " achter " gewoonten."

[2] A. onleesbaar.
B. als boven.

[3] A. onleesbaar.
B. laat uit " als."

geschenck toe leyde en contant in handen gaff, om door dien wegh de quaade raed-
gevers te voorkomen, want soo den Ragia eyndelijck soo verre quam ende de fanums
buyten de stadt liet slaan door de geene die daartoe geerne gout en silver souden
geven, kan ick niet sien dat wij het, noch met recht noch met andere middelen
souden moogen beletten, als wanneer geen kleyne verwarringh soo in de negotie als
LIV ander gerieff voor handen was. Het alloy daar de fanums van geslagen worden, is
te samen gemengt van gout, silver en cooper, namentlijck een pont fijn gout van
24 caraet off 10 math, $4\frac{1}{2}$ lb. fijn silver en $4\frac{1}{2}$ lb. fijn geraffineert Japans kooper,
makende alsoo een klomp van 10 lb. houdende 1 mat ofte $2\frac{2}{5}$ caraet, aengesien 10
mat 24 caraets in toets gelijck is. Van die 10 lb. gemengde specie werden gema-
ackt 13,000 stucx [1] fanums en tegens 24 fanums p$^{r.}$ Rd.[2] uytgegeven, sal
bedraagen Rd^{rs} $541\frac{2}{3}$. De oncosten der munt sijn twee p$^{r.}$ c^{to} voor den muntmeester
en 2 p^{r} c^{to} voor gerechtichyt van den Ragia, 't welck van de som afgetrocken
zijnde, kan men uyt de waarde van het gout en silver wel staet maken, wat voor-
deel bij de munt te behaalen is. Nu soude het schijnen dat men om soo groote
winsten te doen veel fanums behoorde te slaan, maar dat selffde is oock oorsaack
geweest dat men met munten heeft moeten ophouden, aengesien het land van die
penningen soo wert vervult, dat de fanums buyten waerde raackende, een groote
verwarringh in alle dingen te wegen bracht, en oversulcx beter dat men 's Comp^{s}
gout en silver spetie voor fanums verkogt off verwisselde,'t welck noch groote win-
sten heeft opgebracht, maar sulcx kan geen langer plaats hebben dan dat d' E.
Comp^{e} raadt weet om de fanums te konnen uytgeven, alsoo deselve in de negotie en
buyten't gebied van Cochien niet ganghbaar sijn.

LV De fortificatie is op Cochin bepaalt van niet verder te moogen werden voltrocken
dan het stuck muer langs de rivier, 't welck in de winter niet heeft connen afgema-
ackt worden, als daer toe gebreeckende kalck en steen, 't welck men in plaats van daer
aen de fosse-Braij[3] onder Greuningen heeft moeten gebruijcken op de laeste geruch-
ten en advysen van de France vloote nae India, doch het sal nu in korten konnen
gedaan raken, als wanneer die reecqueninghe moet geslooten zijn. De reparatie blijft
dan noch onvermijdelijck, te weeten aen de wooningen van's Comp^{s} dienaaren op
Coilan, soo meede het packhuys in de stad Cochin, het magasyn &^{a} ende de wooningh
tot Cananoor, welcke dingen, alhoewel seer noodich, altijt sijn uytgestelt, omdat de
fortificatiewercken mosten voorgaen, gelijck soo wel van 't een als 't ander de gemeene
brieven seer omstandich sullen getuygen, oock wat ordres dien aengaende ontfangen is.

Wat ordre ick in 't gemeen over 's Comp^{s} middelen, cassa, dienaren, negotie,
militie als anders in de stadt en op de cust gehouden heb, gelieve U. E: te onderso-
ecken, mij versekerende dat UE: langdurige ervarentheyt geen voorschrift behoeft
en dat U. E: oock niet sal naelaten, mijn gebreecken ergens gevonden zijnde tot's
Comp^{s} voordeel bescheijdentlijck te verbeteren, en haar Ed^{e} Achtbare gedient sijnde,
van UE: onpartijdich rapport gerustelijck moogen oordeelen, hoedanich het met de
cust Mallabaar eijgentlijck geschapen staet, om welck soo veel te mackelijker te
connen doen, ende een yder bekent te maaken dat U. E: tot ondersoeck was
gemachtigt ende bevoegt, heb ick bij publique biljetten, soo buyten als binnen, een
yder doen waarschouwen, haar klachten en pretentien over mijn doen en laten aen
UE: in te brengen ende de voldoeninge te vorderen om mijn alsoo noch bij mijn aen-
LVI weesen alhier te konnen verantwoorden. Van wat nutticheyt de eendracht is en het
vertrouwen en lieffde onder de burgers, ingesetenen ende de gemeente van landen en
steeden, behoeve ick UE: niet te vertoonen, dewijl UE: de eere heeft gehadt van
soo lange over deselve te gebieden, dienvolgende is mede mijn plicht geweest alles aen
te wenden wat bedenckelijck was, om onder de supposten en dienaaren van d'
E: Comp^{e} op dese cust en kleyne stad bescheyden te doen wesen een eenicheyt en
vrundelijcken omgangh, door verschyde aenmaningen en eerlycke vonden tot dien
eynde bedacht en in het werck gesteldt, doch ick wiert daerinne niet weynich
gestuth en verhindert door persoonen, die door een boosen aert genegen waren
veel eer de stadt en het geheele landt door het vuer van twist en oneenicheyt aen
het branden helpen, welcke persoonen ten rechten moogen gehouden worden voor de
pest en het bederff van het geheele welweesen van der menschen tijdelijcke geluck-
salicheyt, namentlijck het soet genoegen dat ijder mensch soude konnen genieten, tot
verlichtingh van den last synder beroep uijt de lieffelijcke bijwooningh en omgangh
van een vrundelijck en eerlijck geselschap.

---

[1] A. "stx."
B. "silvere" in plaats van "stucx."

[2] A. onleesbaar (gedeeltelijk).
B. "per rijksdaalders."

[3] A. onleesbaar.
B. fause braij.

Om dese en meerdere redenen is het geweest, dat ick den oppercoopman en tweede Gelmer Vosburgh van hier nae Batavia heb gesonden, eer sijn vervanger was overgekomen, en alhoewel in het publyck off bij de gemeene brieven niets tot sijne lasten heb willen schryven, meer uyt insicht van sijn familie als omdat oorsaack gebrack sulcx te doen, als hebbende van hem veel geleden, echter met die gedachten dat als haar Ed[le] Achtbare reden gelieffden te hebben van sijn versending, ick mijn soude berydt vinden haar Edele te vergenoegen en alsdan aan te wijsen, hoe den selven sich soo veele genootene gunsten onwaardich maeckte; maar dewijle dese maniere van doen een parthijschap schijnt te vertoonen tusschen mijn en hem, en dat het niet wel soude voegen U Edele als mijn successeur in het commandement van Mallabaar voor in te nemen, om gemelte oppercoopman bij UEdele verdacht off gehaet te maken, aengesien sijn Edele UEdele is toegesonden als sijn secunden, soo doe ick in desen aen UE: als een eerlijck en onppartijdich commissaris mijn beklagh (volgens de ordre van haer Ed[e] Achtbare in hare achtbare missive uytgedruckt) met een eerbiedich versoeck van haar Ed[le] achtbare te willen overschrijven wat U. E: alhier bij ondersoeck dienaengaende sal voorkomen, niet te twijffelen sijnde, dat bij aldien haar Ede[le] Achtb: maar het minste hadden geweten, van wat voor een drift dien man gedreven wort, haar gemelte Ed[le] Achtb: souden nooyt goet gevonden hebben UE: te besetten met een humeur, die U.E: meerder onrust en verwarringh sal toebrengen als den gantsche nieuwe dienst in het commandement U. E: en een yder van nu af aen gebleecken sijnde dat UE: en ick te samen meerder tijt hebben doorgebracht en versleeten om de Mallabaaren en ingeseetenen af te leyden van den quaade indruck, die haar op naam van den oppercoopman Gelmer Vosburgh gegeven was, als wel om den dienst van de E: Comp[e] ontrent deselve uyt te voeren, gelijck de orders van haar Ed[e]: Achtb: medebrengen, doch omdat het niet soude scheynen dat ick den eersten ben, die van dien Vosburgh heb verdragen, soo gelieve UE: hier onder gevoegt eens te leesen 't geene den E. heer Lucas van der Dussen salr in het daghregister heeft doen aentekenen onder dato 11 September A° 1669, luydende aldus:

Des avonts naer't gebed in rade, present den coopman Gelmer Vosburgh, de capiteynen Barent Harmensen, Burghart Uytter en den ondercoopman Pieter van Ommen, tusschen d' E: H[r.] commandeur en den coopman Gelmer[1] Vosburgh in eenige disputen geschil sijnde ontstaen, betuijgde den gemelten S[r] Vosburgh bij wege van protestatie, dat de h[r] commandeur hem niet alleen in sijn ampt en officie verkorte, maar oock sijn respect en waardicheyt benam, waarop de h[r] commandeur diende, dat sulcx wel meermalen hadde geseyt, maar nooyt waar door of waarin sulcx bestondt, hadde verklaart dat hij nu sulcx in dese Raed geliefde te doen, 't gunt den voorschreven Vosburgh dede, seggende daar in te bestaen dat d' h[r] commandeur dagelijckx de ordonnantien op winckelier, cassier, dispencier, wapen camer, constabel, smitswinckel &[a] passeerden[2] ende dat sulcx niet d' E. h[r] commandeur maar hem competeerde, dewijle bij transport sijn E: was overgedraagen alles wat bij 't selve was aengehaelt, waar voor hij oock getekent had, ende volgens dien verantwoorden moest; dat oock den commandeur de maendelijckse reecqueningh van den cassier, winckelier, dispensier ende alle andere afvorderde, die naersagh ende teeckende als gesien te hebben ende dat aen hem Vosburgh overleverde, dat sulcx hem mede alleen competeerde en oversulcx tot kleynachtinge strecte, ende dat bij den vorigen administrateur Cornelis Valckenburgh deselve reecqueninghen alleen waren naargesien ende niet van de voorige commandeurs, 't geen een teken was, dat hij niet vertrouwt wiert, ende bij aldien d' h[r] commandeur in't teeckenen van voorschreven ordonnantien ende naarsien van reeckeningen gelieffde voort te vaaren, dat het dan onnoodich was hem met de administratie te bemoyen, en oock geen administrateur maar alleen een packhuysman ende negotie boeckhouder was, ende dan hier niet noodich om te blijven. Op 't welcke de h[r] commandeur diende, dat hij Vosburgh van te hooge gevoelen was ende hem aenmatigde dat hem noch geen administrateur toequam, ende dat hij sijn Edele maar niet hem 't passeeren van ordonnantien ende naarsien van reeckeningen competeerde, dat oock niet voornemens was daar van af te staen noch eenige veranderinge daar in te doen, weyniger te sullen gedoogen dat hij Vosburgh sulcx ondername te doen, alsoo daar in niet anders dede dan 't gunt sijn officie medebracht, ende waartoe bij eede verplicht was, ten ware het hem van die

---

[1] A. als boven.
B. "Heer."

[2] A. & B. "passeeren."

over hem te gebieden hadden wiert gelast; betuygende sijn E: voorts, dat hij Vosburgh acht geliefde op hem selve te nemen, dat ongegront gesustineerde te laten vaaren, ende met rust en vruntschap te leven, soo daartoe gesint was, aen de sijde van sijn E: niet soude gebreecken; op alle 't welcke den genoemde Vosburgh noch veel ongenoegde redenen voerde, soodat sijn Edele opstondt ende den raadt separeerde. Ende dewijle dien man altijt getracht heeft sijn opperhoofden ende gebieders te gebruycken als beulen om door haar en hare macht alle de gene te straffen die hem mishaegden, soo is het geen wonder geweest dat hij in eygener voegen sijn overicheden heeft cleyn geacht, al haer doen en laten gelastert, en bij een yder gehaedt gemaeckt, door alle weegen van achterclap, om welck te weeten UE reets blijken sijn voorgekomen, die sijn uytgestrooyden loogenen hebben connen ontdecken, jae selver is UE: oogh–en oorgetuygen geweest, hoe hij over volle maeltijden onbeschaemdelijck, met alle verachtingh van de regeringh van India in 't gemeen, als voorname heeren in 't bijsonder gesproocken heeft, al om de overicheyt te doen minderachten, ende de luyden die met leet en verdriet sulcx aenhoorden, als tot verwonderingh te verwecken soowel over sijn onvoorsichtigh gesnap als de grootheyt van de gebreecken, die op Batavia souden in swangh gaen.

LVII Paliporte, een reduyt gelegen op het noordeynde van het eyland Baypin aen de Cranganoorse riviere, is op eygen gront bij d' E: Comp^e^ van steen gemetselt, doch niet volmaackt, is aldaar getimmert om de mondt van de riviere te bewaren, soo tegen vijand, den Samorijn, als de sluyckerije en wert oversulcx niemand vergunt de uyt en invaert.

[1] Cranganoor, voormaal een stadt, en nu een kleynder [2] forth, legt op de eygen gront van d' E: Comp^e^ op 't landt van Padenjate, is als gesegt tegen den Samorijn gemaackt, en altijt gehouden voor de sleutel van 't rijck Cochien, aen desen oirt, heeft sijn uytsicht op drie rivieren. Het staat onder de opsicht van den vaendrich Andries Sagerman, een stil en nuchter man.

Panany, een huys off logie door den Samorijn gemaeckt, staet dicht bij de zee ende de rivier, heeft geen ander insicht als de vreede off het verdrach met den Samorijn te onderhouden, sonder welckers misnoegen men die wooningh niet soude moogen intrecken; het dient oock om beter te weeten wat aldaar en onder de Europese vrunden en vijanden omgaet. Tegenwoordich is daar als resident den adsistent Jacobus Parmentier, een stil en nuchteren borst, die met dat volck heel wel weet om te gaan, waar aen doorgaans veel gelegen is. Cananoor bij de Portugeesen een stad en door d' E: Comp^e^ van nieuw op tot een seer stercke fortresse gemaackt, van steenen gemetselt, gebied over een kleyn stuck landt daar rontom gelegen en over de baij, alwaar alle aen-en afkomende vaartuygen de visite moeten gedoogen. Aldaar gebiedt als opperhooft den ondercoopman Daniel Joncktijs, die in sijne dienst doorgaans genoegen gegeven heeft, sijnde nuchteren en neerstich, bequaam voor sijn dienst ende een man van goeden hoope. Het land geeft uyt cardamom, peper, arreeq, masten en veel ander gerieff. Dese fortresse is het uytterste gebiedt en besettingh der E: Comp^e^ op de cust Mallabaar in 't noorden.

LVIII Den handel van negotie, die men heeft voorgehad op de cust van Mallabaar te drijven, heeft soo niet willen lucken noch volgen als daar in den beginnen wel gemeent en voorgestelt was, ten eynde uyt de winsten en voordeelen wederom te vervallen de lasten van guarnisoen, fortificatie en onvermijdelijcke oncosten, en gemerckt gemelte voorstellen bijsonder scheenen te sien op de voorrechten d' E: Comp^e^ toegekomen door gemaeckte verbonden, die alle de Ragias langs de stranden bescheyden gemaackt hadden, soo volghden daar uyt dat men de Ragias door alle wegen wilde dwingen tot de leveringh nae onse sin, waarover soo veel verschillen sijn ontstaan, dat ons den Samorijn tot vijandt en alle den handel soo van 't een als 't ander benoorden Cochien soo door Europeen als Mooren is ontseth geworden, waarbij dan gekomen zijnde de tijden dat het d'E: Comp^e^ niet gelegen stond alles door een machtige handt wederom te herstellen, off oock wel datter geoordeelt wiert sulcx onmoogelijck te weesen, hebben wij oock eyndelijck verlooren al het gesach ter zee, aengesien de noorder custen van inlanders en vremde handelaars soodanich werden bevaren en gebruijckt, dat se noch naer paspoorten vraagen, noch eenige eerbiedicheyt voor 's Comp^s^ macht hebben overgehouden.

---

[1] Van hier af is het handschrift A verloren.

[2] B. "kleijn."

Den noortsen handel in voegen voormelt ten achteren geraackt, heeft men getracht den suytsen handel, als nader bij en onder geringer lantheeren gehoorende, noch nauwer te dwingen, besettende somwijlen de stranden van Cochien aff tot Coylan toe met militie, soo te lande als te water, tot geen kleyne lasten van d' E: Comp^e^, maar dit wilde al mede niet lucken en bracht te wege groot misnoegen aen de vorsten, waervan verscheyde sulcx met varsche oogen aensagen; en als het scheen dat de stranden soo wel besett waren en niemandt vremts te water konde aenkoomen, soo gingh en quam te lande alles uyt, en in wat men ter zee met zulcke groote oncosten en gevaar had soecken te beletten, onderwijlen lachten de inlanders over onsen verlooren arbeijt.

Aengensien[1] dan noch benoorden noch besuyden den handel soo niet wilde horten[2] als daar begeert wiert, soo quam somtijts in gedachten, als hadden de opperhoofden van Mallabaar daar schult toe, om van welck haar te bevryden sij alderhande wegen en middelen in 't werck stelden om doch eenmaal het hoeckjen te boven te comen, maar al meede onnuth, want daar stondt vast dat al 's Comp^s^ goederen seer hoogh mosten worden vercocht, alle de inlantsche vruchten voor geringen prijsen en in groote quantiteyt weder ingecocht, en dat men most beletten niemand dan d' E: Comp^e^ in dien handel part off deel had, omdat het de Ragias alsoo bij geschrift hadden belooft, gelijck UE: alles seer omstandich bij de publyque brieven sal vinden toegegaen en beschreven te wesen.

Den peper, het voornaamste gewasch op Mallabaar, de gront en het ooghmerck om alles te waegen en te boven te koomen, wist men in den beginnen niet genoeghsaem te jagen, om daarvan meester te worden, sijnde gemeent tegen 12 Rd^s^ de 500 lb. te connen inkoopen, doch is, eyndelingh soo verre geraackt, dat deselve benoorden Cochien dierder is, als d' E: Comp^e^ die wil aennemen, gaande onderwijlen door de Mooren nae Mocha, Mascatta, Souratta en Cambay en de Engelse en Portugeesen nae Europa, die aldaar ongetwijffelt hun voordeel doen, en ons in dien selven handel, voornamen in India de marckt setten, in voegen den peper op Mallabaar tot geen vaste prijs kan geseth noch gehouden worden, en datter oock meerder quantiteyt peper kan werden aengeslagen als mogelijck d' E: Comp^e^ soude weten quyt te worden. Oversulcx was het goet dat de respective gouvernementen en directien bij tijts haren peper eysch overgesonden[3], om daar nae den inkoop te reguleren. Soo men den Malabaersen peper op Nagapatnam off Chormandel in goede quantiteyt konde sleijten, men soude alhier datelijck de veranderingh in den prijs gewaar worden, dewijl den grooten sleet van hier derwaarts te lande dierte en stijgeringh veroorsaeckt, maar dan stondt mogelijck te vreesen dat se aldaar in handen van Europeen soude vallen, soo se niet op prijs gehouden wiert, en daar op houdende geen groote sleet maken en alweder in 't oude spoock vast raken. LIX LX

De specerije, nagelen en foely, die de E: Comp^e^ soo groote winst geven, moogen nu niet vercocht worden om de lage marckt, want men deselve in trocque off ruyling van peper qualijck noemen mach, want voormael sijn deselve omgeseth tegen 40, 43 tot 45 lb. p^r^ lb., 'twelck als men den peper in dien tijt rekende tegen 12 Rd^s^ het candyl van 500 lb. Hollants, de nagelen niet meer quamen te bedragen getrocqueert tegen 45 lb. p lb. dan 540 Rd. de vijff hondert ponden nagelen, en soo men tegenwoordich deselve wilden getrocqueert hebben tegen voorige ruijlingh, soo soude het candyl nagelen koomen te loopen op 990 R^dc^ als den peper 22 Rd^rs^ gelt; hoe dan den peper dierder wort, soo oock noodtsaeckelijck de nagelen en foely mede dierder moeten werden. Maar die redenen hebben in de ruylingh geen plaats, dewijl de nagelen op Mallabaar niet en werden gesleten, en nootwendich door de coopluyden aen de bovenlanders niet voor peper maar voor contant moeten vercocht worden, in voegen de specerijen een coopmanschap apart is, tot de ruylingh niet behoorende, want men soude geen 30 lb. peper voor een pondt nagelen kunnen ruylen, hetwelck met de voorige 45 lb. immers al te veel verscheelt. LXI

Om dese oorsaack hebben wij geoordeelt beter te weesen de nagelen voor contant te vercoopen, daar in volgende soo nae den prijs van Souratta als immers mogelijck, ende dewijle ons gebleecken was, dat haar Edele achtbare naar Souratta hadden gelieven ordre te geven, van de specerije te mogen afstaan voor 80 stuijvers 't

[1] B. "Angesien." [2] B. "korten." [3] B. "oversenden."

lb., en dat wij niet konden sien den Mallabaarsen vercoop de Souratse coopluijden soude konnen hinderen, schoon het al een weynich quame te verscheelen, soo sijn de nagelen en foelye tegen 640 het candyl off $76\frac{1}{5}$ st. 't lb. afgestaen, verscheelende met de laeghste marckt $3\frac{4}{5}$ stuijver 't lb., waartoe wij te eerder gekomen sijn omdat ons geoorloft was de coopmanschappen liever een wynich min te geven, soo daardoor sleet konde werden gemaeckt, 't welck ten aensien van 't verlies vergoedt wert, soo men aenmerckt dat de interest van 't capitaal jaarlijcx vrij meerder bedraagt bij overleggen, doch haar Ed^e^ hebben bij missiven, door U Ed: overgebracht, bij antwoort gelieven dien verkoop te verbieden, ende den Souratsen prijs te volgen gebooden.

LXII Japans staefkooper is alhier meede aengesien als een vaste coopmanschap die bij d' E: Comp^e^ allen kan werden aengebracht, doch naedat de Engelse soo naebij en tot Tanoer sijn gekomen, hebben sij van Bantam mede staeffkooper beginnen te brengen en tegen peper verruylen, in voegen wij de eygen reden met dat minerael als met de specerij gehadt hebben, sijnde vercocht tegen 128 Rd^s^ de candyl van 500 lb.Hollants, daar de Souratse prijs niet meer dan 13 stuyvers 9 penningen 't lb. ofte 113 Rd^rs^ de 500 lb. heeft konnen ophaalen, verschillende met den Mallabaarsen prijs 15 rijksdaalders yder bhaer off candyl van 500 lb.Hollants. Derhalven is het mindere der specerijen door 't meerdere van 't kooper eeniger maten lijdelijck, voornamen als daar nevens wert aengemerckt, dat wij uyt het rendiment dier verkochte parthijen machtich sijn geworden sooveel peper te betaalen en verdere nootwendicheden, en dat ons van buyten niet meer is toegebracht dan pagooden tibbekys [1] $8{,}728\frac{1}{2}$ door den oppercoopman Sr Rutghaert de Heyde en 28,000 ropias uyt het Wapen van Middelburgh, zijnde de geheele kooper-lading in 't jacht de Veluwe onvercocht gebleven, weder naar Ceylon terugge gebracht, 't welck haar Ed^le^ Achtbare in plaats van contanten hadden gelieven over te senden, ende dat het ons onmoogelick was, met soo weynich gelt als doenmaals bij cassa was, 's Comp^s^ omslagh te konnen gaande houden.

LXIII Den amphioen heeft groote vergelijckingh met den peper, omdat se te water ende te landen wert ingebracht, en daarom niet wel op prijs te houden is, maar dat men in den verkoop de marckt volgen moet. De voldoeningh van het contract dat de coopluyden van Calicoilan a° 1674 gemaeckt hebben, is haar verscheyde malen voor gehouden, doch sij hebben altijt geantwoort, dat sij van 's Comp^s^ wegen coopluijden sijnde, genieten moeten het recht, 't welck d ' E. Comp^e^ in der Ragias landen verkreegen heeft, van te moogen vrij handelen, allen peper ende amphioen, die van andere getracht wert in of uyt te brengen, te verhinderen. Nu is gebeurt, dat nae het aengaen van gemelte contract tusschen d 'E. Comp^e^ ende den Ragia van Calicoilan &^a^, soo groote verwijderinge is ontstaen, dat den selven over het aenhalen van sijn vaartuygen soo misnoegt wiert, 's Comp^s^ logie liet besetten ende alle en een yder een swaare verbod deed 's Comp^s^ dienaaren te dienen, eenige de minsten handel met haar te doen, ofte omgangh te hebben, latende vrij en openbaar den vremden amphioen toe te verkoopen [2] ende den peper te vervoeren, met bijsonder gebod aan de coopluyden haren begonnen handel te laten steeken, sijnde door dese verwarringh den amphioen op een seer lage marckt gekomen; al het welck onder de extracten der papieren doenmaal per den Blauwen Hulck 1675, ter sake van de arreeq dienende, omstandig is aengewesen, 't geen oock den Ragia van Calicoilan selver in sijn brieff van p^mo^ Februarij 1675, aldaar mede te vinden, getuygt gedaan te hebben, in voegen wij meerder den Ragia als de coopluyden derwegen behoorden aen te spreken, die niet voorgeven, als ware door coopmans ongeluck den prijs soodanich gedaelt, maar dat haar den [3] handel van 's Comp^s^ coopmanschappen geweldlijck belet en verhindert is geworden in de landen van Calicoylan te moogen drijven, derhalven sal niet ondienstich zijn, sijn extract uyten [4] Calicoylansen brieff in 9^ber^ 1674 naar Cochin geschreven hier nevens te voegen. Soo als heeden morgen weder besich waren, om eenige plancken, die dicht bij de logie lagen, afgekomen, om tot vlotten te binden, quam 's Comp^s^ tolck ons bekent maaken, hoe bij hem drye 's Coninex nayros gecomen waaren en hem uyt ordre van de Coninck aen seyden, datter geen van sijn onderdaenen, niemandt uytgesondert, bij ons in 's Comp^s^ logie mochte koomen, om 't eene noch 't andere te brengen, off iets

---

[1] B. " tibberijs." [richtig, Ikkeris] [2] B. " toe te brengen." [3] B. " haaren " in plaats van " haar den." [4] B. " uit den."

voor d' E. Compe te wercken, begeerende oock den Coninck niet dat eenige 's Comps dienaaren op de basaar bij zijn onderdaenen soude komen, maar alsoo wedersijden van malcanderen soude blijven, voegende gemelte nayros daar noch bij, dat sij door ordre van gemelte Coninck gecomen waren om de coelys, die met afbrengen van de plancken besich waaren, niet alleen van 's Comps logie te jaegen, maar oock toe te sien datter niemant yets voor de E. Compe uytrechte, 't geene oock soodanich een voortganck heeft genomen, dat alle ten eersten wegh liepen en hier niemandt bij ons komt te verschijnen, staande om sulcx te beletten overal conincx nayros die de wacht hebben. Soo even comt oock boven in de logie, van Calicoylans strant den sergiant Chrisstoffel van Meeckern en corporael Adriaen Gijsbertsz., de welcke oock rapporteerde, hoe dat door ordre van den Coninck alle de Mocquaes op strandt niet alleen verboden waren om bij 's Comps wacht te moogen koomen, maar oock niemand voor d 'E: Compe eenigen dienst mochte doen, en dienvolgende de 5 vlotten plancken, die noch op strant bij de wacht leggen, niet en wiste aan boort te crijgen, sijnde nu tot heeden niet meer als 100 plancken in de Cat op Meer aen boordt gebracht.

Extract uyt een translaat LXIV
brieff door den Calicoilansen
coninck aen d' Hr Commandeur
de dato pmo Februarij A° 1675 geschreven.

Tegenwoordich heeft 's Comps varent volck aengetast, soo de vaartuygen afgaande uyt mijn landt met een paspoort bij d' E: Compe verleent, als die van Porto Novo herwaarts aenkomende [1] de coopluyden, van dien de paspoorten en goederen afgenomen waren, en daarvan [2] de bevelhebbers seer spottelijck gehandelt hebbende, hielden deselve tot in de maand Majus gevangen. Hier uyt ontstont dat sommige bleven ter plaatse daar se waaren aengehouden en de rest in zee sonck. UE: liet mij op 't bericht van dese ongelijcken weten, d' E: Compe daarvan geen kennisse was hebbende, waarbij men de zaack alsdoen liet berusten. In de maandt September, sijnde mijne ondersaten besich om nae gewoonte met paspoorte van d' E: Compe: hun coopmanschappen anderwaarts aff te scheepen, hebben hun Comps dienaars voornoemt in 't landt des Conincx van Madure eenige vaartuygen wegh genomen, deselve van hun coopmanschappen berooft, de bevelhebbers van dien de paspoorte ontweldigt, en veele van de besettinge geboeyt wegh gebracht. Dewijl ick aldus van alle kanten wiert beschadicht, deed ick alle coopluyden van mijn rijck bij mijn ontbieden, hun verbiedende geen coopmanschappen van d' E: Compe verders te trecken, noch oock eenige van mijn landen aan d' E: Compe te leveren. Dit verbodt was redelijck, omdat mijn cooplieden met d' E: Compe niet en handelen, echter met paspoorten bij d' E: Compe verleent hun coopmanschappen vervoeren, overal van de dienaars van d' E: Compe wierden verhindert en beschadicht. U.E: gelieve dese dingen wel te overwegen, verschaffende dat alles bij de oude gewoonte mach werden gelaten.

Uyt het geene wat hier vooren van de genoemde waren en coopmanschappen LXV
verhaalt is, kan blijken hoe het daar meede is gelegen, bovendien isser noch een verschil geweest over de manieren van den handel, 't sij op yder comptoir bijsonder en aldaar met veel off weynich coopluyden, off in compagnie off apart, met off sonder contract, off wel alle de voornaemste cooplieden van alle de comptoiren te samen, maar geen van dese hebben volcomen gerusticheyt in den handel gegeven, tot dat eyndelijck voor best wierdt geacht dat alle de coopluyden van 't suyder Mallabaar dach en tijt te stellen en aen de meestbiedende den handel voor een bestemden tijt bij contract over te laten, gelijck deselve alsoo gemaeckt ter secretarie berusten, ende dewijle om de naebijheyt van de lande niet wel moogelijck off geraadsaem is, op verscheyde comptoiren verscheyde prijsen te hebben van eenderhande waaren, soo is sulcx nergens eygentlijcker te doen, om den gemeenen prijs vast te stellen, als op de hooftplaats Cochien, en dienvolgende geraedsaam derwaarts te locken de machtich en rijckste, oock de bequaemste coopluyden, gelijck haar Edle achtbare soo ernstich hebben gelieven te bevelen, en in gevolge van dien oock is begonnen met de coopluyden Baba en Poelicarre, die den geheelen

[1] B. "aankomen."   [2] B. "en daar en boven."

handel soo van de zuyt als noort bequaem sijn op Cochien te beleggen, doch off die luyden wel sullen willen tot mackers bij haar nemen den ouden coopman Wammena en den lantbouwer Perimbala, sulcx sal bij nader ondersoeck moeten ondersocht werden. Het en schijnt altijt niet dat sij tegenwoordich goede vrunden sijn, waer aen weynich gelegen is, soo d' E: Comp^e^ maar goede luyden kan aentreffen, die een goede negotie konnen uytvoeren.

Hier meede is kortelijck overloopen alle het voornaemste wat de cust Mallabaar aengaet, waar ontrent ick mijn gedachten heb verklaart, die UE: niet verder gelieven aen te nemen als voor soo verre deselve ten goede van d' E: Comp^e^ souden moogen te passe koomen, ende met de ordres en bevelen van haar Ed^le^ Achtbare d' Ed^le^ heer Gouverneur Generaal en heeren Raden van India niet en strijden, onder welckers hooge wijsheyt alles moet bepaelt blijven.

LXVI Canara is het tweede deel van het commandement, en begint van Nisiram[1], het uytterste van Mallabaar, tot aen Mirzee, het beginsel van Visiapour. Het is een groot en machtigh landt, 't welck in dese daegen gedragen en geleden heeft alle de wederwaerdicheden en ellende die uyt tyrannige coningen en burgerkrijgen hebben konnen in 't werck stellen. Den neyck off coninck is een cleyn kindt en de regeeringh staet in handen van de weduwe van den vermoorden Connick. De inlanders zijn heydenen, en wert dit gewest gehouden voor de koorenschuer off broodkamer van de vaste cust van India en Arabia. D' E: Comp^e^ heeft op een eygen gront een kleyn geschickte wooningh gemaackt, gelegen aen de rivier en dorp genaemt Barssaloor. Groote hoop heb ick altijt gehad, dat Canara noch 't eenemael soude worden den steun van't vervallende Mallabaar, doch daer sijn van jaar tot jaar soo veel beletselen tusschen gekomen, dat het niet heeft connen in 't werck gestelt worden, gelijck de brieven omstandich sijn geweest. Tot resident heeft daar langh gelegen den boeckhouder Jacob Wilcken een stil en nuchteren borst, die d' E: Comp^e^ op Porca goeden dienst en doorgaans genoegen heeft.

Den handel van negotie, daar soo nu en dan eenige proeven sijn genomen, heeft noch maer een kleyn begin, gelijck nu bij UE: aenwesen gebleken is, en dienvolgende is alles noch duyster en onwis om daarvan veel te schrijven, sijnde dat wel van het aldernootsaeckelijckste men tracht aen het hoff te verkrijgen den vrijen handel, sonder aen rijx cooplieden gehouden te sijn, maar dewijle sulcx niet sal konnen werden verkregen dan door een expresse besending met een machtich geschenck verselt, soo is het altijt uytgesteldt, tot dat het rijck in sijn ingewanden en eygen bestier wat meerder vasticheyt heeft bekoomen, dewijl men in den voorleden tijt niet recht heeft konnen weeten aen wien de regeringh behoorden, en oversulcx seer gevaarlijck 's Comp^s^ middelen wegh te geven sonder versekerde winste, 't welck wij moogen hoopen nae desen ten goeden van d' E. Comp^e^ sal veranderen.

Den coopman Robbert Lindzay, een man van langen en bequamen dienst en goed genoegen overal gegeven, sal het werck aldaar als hooft soo danich moeten beleggen, dat uyt de eerste beginselen te verwachten zijn alles dat een wijs en voorsichtich coopman toekomt, sijnde nergens anders in gelegen dan goede en bequame coopluyden tot den handel te trecken; oversulcx was het niet quaet dat U.E. van hier nae derwaert over sonden een goede tolck om aldaar nevens den ouden dienaar Mangasiney bij de inlanders en ontrent de regeringh te gebruycken, om daardoor voor te koomen alle quade gedachten, die van een man soude konnen werden genoomen, schoon hij al noch soo vroom was, voornamentlijck in tijden als de betalingh van den rijs ende 't verkoopen van 's Comp^s^ coopmanschappen buyten de gissingh gaet; maar dien tolck behoorden te wesen geheel een 's Comp^s^ dienaar, vrij van alle subjectie en gehoorsaemheyt der landen, aengesien onder dien deckmantel de tolcken off werden geplaegt off verbluft, en uyt die vreesen selfs Comp^s^ zaken schroomachtich en verdraeyt waarnemen, off oock wel anders haar vermengen met de inlanders, en vuyle belangen, tot schade van d' E. Comp^e^; al het welck door twee á drye tolcken soo niet en kan geschieden, voornamen soo de soodanige t' eenemalen van d' E: Comp^e^ affhangen.

Het voornaamste oogwit van Canara is daar in gelegen, dat men veel coopmanschappen tegen off boven den Souratsen prijs komt te verkoopen tegen contante penningen, welck contant op Mallabaar gebracht sal konnen dienen tot den inkoop van sooveel peper als het d' E: Comp^e^ sal gelegen koomen te slijten, ende dewijle de

---

[1] B. Nilisaram.

winsten van die verkochte coopmanschappen in de hooftboecken van Mallabaar koomen ingetrocken te worden, soo sal het weynich scheelen off het commandement sal sich selfs konnen voeden, overwinnen ende d' E: Comp^{e} in 't generaal noch toebrengen d' geeyste retouren en veelderhande gerieff soo voor de naebueren als het gemeen, jae eyndelingh een middel uytleveren van gemackelijck te konnen dragen de lasten van behoorlijck guarnisoen en besettingh, om alsoo door de gerustheyt en ontsagh van 't een het ander te connen verseeckeren, soo Godt den Heere de landen en ons met een machtige vreede maer wil zegenen.

LXVII

Wingurla, nu met UE: verscheyningh alhier tot het derde deel van het commandement geworden, begint onder het coninckrijck Visiapour van Mirzee af tot aen 't gebied van den grooten Mogol in 't noorden, alhoewel de provintie Conkanie onder den heydenschen Siva Ragia door gewelt van Visiapour is affgeraackt. Alhier op gemelte Wingurla heeft d' E: Comp^{e} op eygen gront een heerlijck en cierelijke logie gebouwt, rontom met een muer en gracht besloten, sijnde voormael geweest een voordelige handel plaats en van geen geringe winste, soo wel door verkoop van Comp^{s} coopmanschappen als door den inkoop van verscheyde goederen van India en Europa, maar naedat Siva Ragia door oorlogh de landen rondsomme verwoest en bedorven heeft, is den handel te lande, voor sooveel aenging 't opvoeren van 's Comp^{s} coopmanschappen door de inlantse coopluyden gehandelt, seer bekommert en verhindert geweest, voornamentlijck doen van den coopman Polpotneyck [1] 200 kisten kooper op den wegh wierden aengehaelt, want hier ontrent reesen groote verschillen, dewijle de regenten voorgaven dat het cooper Polpot toequam, en dat den selven aen den heer van 't landt een groote somma gelt schuldich was; aen de andere sijde wiert vastelijck gestaen op de wedergifte, alsoo het cooper d' E: Comp^{e} en niet den coopman Polpo toebehoorden [2], welcke verschillen soo hoogh liepen, den geheelen handel getracht wiert van daar over tot Condewaar of Mirzee te verleggen, tot geen kleyn misnoegen van de lant-regenten, die vastelijck verklaarden dat de residenten uyt eygen insichten en [3] Polpot te geval dese verwarringh veroorsaeckten. Van 's Comp^{s} wegen wiert in gebracht, dat de regenten selver de coopluyden wilden wesen, alleen om d' E. Comp^{e} te bedriegen [4], daar de regenten aen de andere sijde aenbooden 't sij door coopluyden off door haar selfs eerst de contanten te betaalen, eer dat eenich [5] goet van d' E: Comp^{e} in handen begeerden [6]; [7] sulcx dese verschillen alsoo hebben voortgeloopen tot op heeden toe, sijnde niet tegenstaande het groot verval, echter groote hoope het werck te booven te coomen.

De verschillen voormelt die d' Ed^{e} heer commissaris Willem Volger, extraordinary Raat en out directeur, ongetwijffelt sal ondersoecken, moet naderhandt eerst komen te blijcken hoedanich het sijn Ed^{le} gevonden sal hebben, maar soo daar echter geen andere swaricheyt was, als om [8] de regenten te moeten handelen, en dat deselve alsoo wel de coopmanschappen betaelden [9] met contante penningen nae den Souratsen prijs als eenigh ander coopmans [10] doen kan, soo kan ick niet sien waarom dat wij de winsten souden verwerpen, en soo men vreest dat de regeringh soo valsch en boos tegen d' E: Compe gebeeten off verbittert is, hoe dat het comt, dat sij ons aldaar in haar lant sonder verweer off macht soo vreedich laeten blijven woonen, en soo men gelooven zal dat zulcx geschiet om ons in slaep te wiegen en haar slagh waarnemen als wij eens een groote capitaal aldaar aen lant komen te lichten, dat selffde mocht een particulier coopman vreesen dat hij door hare trouwloosheyt geheel soude konnen bedorven raacken, maar niet d' E. Comp^{e}, noch het can oock met de grootheyt van de regeeringh van Siva Ragia niet overeen gebracht worden, dat hij op hoop van een kleyn gewin soo langh van te vooren soude toeleggen sijn eygen schade te soecken, gelijck den selven heeft doen klagen dat door de stilstant van den handel op Wingurla de inlanders verliepen en sijn haven bedorven wiert. In allen gevallen sal het een kleyne saack wesen het werck nader te doen onderstaen en oock haar te believen met het verwisselen van 's Comp^{s} dienaers die haar mishagen moogen, off mogelijck eenige wederwaardicheden ontfangen en gegeven oorsaack van verwijderingh wedersijts geworden is, niet billijck sijnde d' E: Comp^{e} daar door werden beleth in 't genieten van de voordeelen die haar E. soo noodich zijn om overal soo swaare lasten te connen draagen, en alhoewel haar Ed^{le} achtbare Wingurla maar hebben gelieven te noemen tot een bloote residentie, soo is echter de hoop daarom niet minder tot herstellingh.

---

[1] B. "poepelneijk."
[2] B. "Polpot toequam."
[3] B. "op" in plaats van "en".
[4] B. "bedingen."
[5] B. "eenige."
[6] B. "begeeren."
[7] B. geen leesteeken achter "begeeren."
[8] B. "met" achter "om".
[9] B. "betaalen."
[10] B. "koopman."

Alle het geene wat Canara en Wingurla, soo in de landtstreeck, regeringh en andere bijsonderheden mach aengaen, soude dese memorie al te langh en verdrietich maken, voornamentlijck dewijle deselve coningen niet en zijn gestelt, dat wij ons met haar doen en laten veel behoeven te moeyen, soo wij maar door haar gunste den vreedigen woon en handel in haar landen hebben en drijven moogen en dat alles werde aengeleydt wat bedenckelijck is om met vruntschap en beleeftheyt haar genegentheden tot ons te trecken en bewaren.

Behalven den handel van negotie is Wingurla bequaem ende gebruyckt geweest om wijselijck te ondertasten alle de geheymenissen van der Portugeesen regeeringh, aenslagen en handel, waer aen d' E : Comp^e^ bij tijden en wijlen veel gelegen is, niet alleen aen de saack selver maer oock aen de maniere van die te verkrijgen aengssien daartoe moeten werden gebruyckt luyden bequaem om geen beuselingen maar waarheden over te schrijven, onderscheyt makende tusschen de tijdingen 't sij van de straet, het gemeene volck off van de regeeringh selver opdat daarop behoorlijck soude konnen werden staet gemaeckt, ende de penningen daartoe besteet behoorlijck werde verdient, want van minder belang zijn de advysen der tholhuysen als wel secretaryen, bij namen als onsen staat met Portugaal, off aen het waggelen off aen 't breecken is, dewijle alsdan veel geleegen leyt om haare voornemens bij tijts te weten en sich daartegen te wapenen ; in eygener voegen kan men sich oock dienen van de tijdingen, die met der Portugeesen scheepen jaarlijcx uyt Europa overkomen. Hiermede dunckt mijn, dat ick het voornaemste van het geheele commandement kortelijck overloopen heb, waarvan voormael soo veel is geschreven, datter niets kan bedacht worden off daar is al iets van voorgevallen, blijkende uyt deesen alleen, dat schoon dese landen d' E : Comp^e^ geen meer winsten hebben toegebracht, daerom echter haar Ed : dienaren geen minder moeyten en sorgen hebben gehadt om wel te doen, soodat ick hoope UE : voor sich selven meerder rust, voor d' E : Comp^e^ meerder voordeel, en bij haar Ed^le^ achtbaare geen minder genoegen sal konnen uytwercken, om daar uyt te verwachten het geene 't welck de hooge overicheyt altijt bewaaren voor de soodanige in welckers trouw en ijver zij een welbehagen vinden, opdat alles gedije tot UE : bijsondere eere en welvaert, 't welck volkomentlijck UE : wert toegewenst van mijn, die sich noemt te zijn en te blijven, *onder stont* mijn heer UE : ootmoedigen dienaar, (was geteeckent) Hend^k^ v : Rede. *In margine* : Cochim den 14 Maart Ao. 1677.[1]

Geextraheerd uit het Zesde boek der brieven en papieren uit de respective gewesten van Indie te Batavia ingekomen, en herwaarts overgezonden in het jaar 1678, berustende in het Rijksarchief te 's-Gravenhage.

(Kol : arch : N° 1218.)

[1] B. lager stond gecollationeerd accordeert Cochim desen 17^e^ Maart 1677 en noch lager gecollationeerd accordeert In 't casteel Batavia den 19 November Ao 1680 (geteekend) Joan van Hoorn Secrets,, (nog lager Accordeerd met de authenticque Copia Cochim den laatsten Junij Ao 1681 (was geteekend) A. Bassingh Secrets.